

ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินและรายการคงค้างของกิจการ

นางสาวจิรบุษ สันโดด

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-1852-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIP BETWEEN FINANCIAL PERFORMANCES
AND ACCOUNTING ACCRUALS

Miss Jirabus Sundod

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program in Accounting
Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-53-1852-3

จิรบุษ สันโตด : ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินและรายการ
คงค้างของกิจการ (THE RELATIONSHIP BETWEEN FINANCIAL PERFORMANCES
AND ACCOUNTING ACCRUALS)

อ.ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วชิระ บุญยเนตร, 110 หน้า. ISBN 974-53-1852-3

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างและ
ผลการดำเนินงานทางการเงิน ซึ่งประกอบด้วย กำไรสุทธิ ระดับความสัมพันธ์ของ
ผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน
กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2546
การศึกษาในครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และสถิติเชิงอนุมาน คือ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple
regression analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % กำไรสุทธิและระดับความสัมพันธ์ของ
กำไรสุทธิของกิจการกับของอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับรายการคงค้างของกิจการ
ในทางตรงกันข้าม กระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงลบกับรายการคงค้างของ
กิจการ การศึกษานี้ยังพบอีกว่าตัวแปรควบคุมซึ่งประกอบด้วย ประเภทธุรกิจ ขนาดของกิจการ
และมูลค่าของรายการคงค้างปีก่อนมีระดับนัยสำคัญทางสถิติสัมพันธ์กับรายการคงค้างอีกด้วย
ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต เช่น Heidi et., al., 2003 and Myung and
Byung 2004. การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่านักลงทุนและผู้ใช้งบการเงินควรคำนึงถึงปัจจัยที่กิจการ
อาจนำมาใช้ในการบริหารจัดการกำไรของกิจการ

สถาบันวิทยบริการ

ภาควิชา.....การบัญชี.....

สาขาวิชา.....การบัญชี.....

ปีการศึกษา.....2548.....

ลายมือชื่อนิสิต..........

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..........

4682198826 : MAJOR ACCOUNTING

KEYWORD: EARNINGS MANAGEMENT/NET INCOME/CASHFLOW FROM OPERATIONS

JIRABUS SUNDOD : THE RELATIONSHIP BETWEEN FINANCIAL PERFORMANCES AND ACCOUNTING ACCRUALS. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. WACHIRA BOONYANET, Ph.D., 110 pp. ISBN 974-53-1852-3

The main objective of this thesis is to investigate the relationship between financial performances and accounting accruals. Financial performances consists of net income, correlations between firm earnings and industry earnings and cashflow from operations. The data set include Thai listed companies in 2004. Both descriptive statistics (frequency, percentage, minimum, maximum, mean and standard deviations) and inferential statistics, multiple regression analysis are employed to analyze the data.

It is found that, as expected, at 95% confidence interval, net income and correlations between firm earnings and industry earnings significantly relate to accounting accruals in positive manners. On the other hand, cashflow form operations significantly relates to accounting accruals in negative manners. In addition, the control variables also significantly related to accounting accruals. They include industry type, firm size and lagged accounting accruals. The results agree with previous study (i.e. Heidi et., al., 2003 and Myung and Byung, 2004). The contribution of this study shows that investors and financial statement users are convinced to pay attention to earnings management of companies.

Department.....Accountancy.....

Student's signature.....

Jirabus Sundod

Field of study.....Accounting.....

Advisor's signature.....

Wachira Boonyant

Academic year.....2005.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงมาได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วชิระ บุญเนตร ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และเสนอความคิดเห็นที่มีคุณค่าต่อการศึกษา ตลอดจนการตรวจสอบแก้ไขให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้เรียบร้อยสมบูรณ์อย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาพร เขิงเยี่ยม ที่ท่านได้กรุณาเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคำแนะนำดี ๆ ที่มีต่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ รวมถึงกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สันติ กิระนันท์ ที่ท่านได้กรุณามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคำแนะนำเพิ่มเติมที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงคณาจารย์ในภาควิชาการบัญชีทุกท่านที่ได้เสริมสร้างความรู้และทักษะของการศึกษาในหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต ตลอดจนคณาจารย์จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร สำหรับการประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในสาขาวิชาการบัญชี ระดับปริญญาบัญชีบัณฑิต

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสมบุญและคุณแม่สมจิตต์ รวมถึงสมาชิกทุกคนในครอบครัวของข้าพเจ้า สำหรับการให้ความดูแลทั้งในด้านร่างกายและจิตใจเป็นอย่างมากตลอดช่วงของการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนเพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาให้การสนับสนุนและช่วยเหลือเป็นกำลังใจให้ข้าพเจ้าด้วยดีตลอดมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	4
1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	5
1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.9 ระเบียบวิธีวิจัย.....	8
1.10 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิจัย.....	9
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพกำไร.....	10
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการกำไร.....	14
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้.....	19
2.3.1 งานวิจัยเกี่ยวกับความสำคัญของกำไรและคำจำกัดความ.....	19

2.3.2 งานวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกำไรของกิจการ กำไรของ อุตสาหกรรมและกำไรของตลาด.....	20
2.3.3 งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการกำไร.....	23
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	32
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	32
3.2 คำอธิบายเกี่ยวกับตัวแปร.....	33
3.3 การพัฒนาสมมติฐานการวิจัยและตัวแบบ.....	40
3.3.1 สมมติฐานและตัวแบบเกี่ยวกับกำไรสุทธิซึ่งเป็นผลการดำเนินงานทาง การเงินประเภทหนึ่งของกิจการ.....	40
3.3.2 สมมติฐานเกี่ยวกับระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของ กิจการกับของอุตสาหกรรม.....	41
3.3.3 สมมติฐานเกี่ยวกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงานซึ่งเป็นผลการ ดำเนินงานทางการเงินประเภทหนึ่งของกิจการ.....	42
3.3.4 สมมติฐานเกี่ยวกับระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบ บัญชี.....	43
3.3.5 สมมติฐานเกี่ยวกับลักษณะของกิจการ.....	43
3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	45
3.4.1 ประชากร.....	45
3.4.2 กลุ่มตัวอย่าง.....	46
3.4.3 วิธีการเลือกตัวอย่าง.....	48
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	48
3.6 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
3.6.1 สถิติเชิงพรรณนา.....	49
3.6.2 สถิติเชิงอนุมาน.....	49
4 ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา.....	52
4.1 ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง.....	54
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษาในภาพรวม.....	55

5	ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน.....	64
5.1	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิกับรายการคงค้างของ กิจการ.....	67
5.1.1	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1.....	68
5.1.2	ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 1.....	68
5.2	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสัมพันธ์ของผลการ ดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรมกับรายการคงค้างของกิจการ.....	69
5.2.1	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 2.....	70
5.2.2	ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 2.....	70
5.3	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับ รายการคงค้างของกิจการ.....	71
5.3.1	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 3.....	72
5.3.2	ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 3.....	73
5.4	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการแสดงความเห็นของ ผู้สอบบัญชีกับรายการคงค้างของกิจการ.....	73
5.4.1	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 4.....	74
5.4.2	ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 4.....	75
5.5	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของกิจการกับรายการคงค้าง ของกิจการ.....	76
5.5.1	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 5.....	77
5.5.2	ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 5.....	77
5.6	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับ รายการคงค้างของกิจการ.....	78
5.6.1	ผลการทดสอบในภาพรวม.....	79
5.6.2	ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 6.....	82

	ญ
	หน้า
6 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	85
6.1 บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	86
6.1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	86
6.1.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงิน กับรายการคงค้างของกิจการ.....	88
6.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	93
6.3 ข้อเสนอแนะของการศึกษาต่อในอนาคต.....	95
 รายการอ้างอิง.....	 97
 ภาคผนวก.....	 103
 ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	 111

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า	
2.1	สรุปแหล่งที่มาของตัวแปร.....	29
2.2	สรุปวรรณกรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับ รายการคงค้างของกิจการ.....	30
3.1	ตัวแปรที่สนใจศึกษาในแต่ละตัวแบบ.....	34
3.2	สรุปรายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิด.....	38
3.3	ประชากรในการศึกษา.....	45
3.4	กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา.....	47
4.1	สรุปสัญลักษณ์และความหมายตัวแปร.....	53
4.2	ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง.....	54
4.3	ค่าสถิติพื้นฐานของกำไรสุทธิ (ล้านบาท).....	55
4.4	ค่าสถิติพื้นฐานของระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของ อุตสาหกรรม.....	56
4.5	ค่าสถิติพื้นฐานของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน.....	57
4.6	ค่าสถิติพื้นฐานระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี.....	58
4.7	ค่าสถิติพื้นฐานของลักษณะของกิจการ.....	58
4.8	ค่าสถิติพื้นฐานของประเภทของอุตสาหกรรม.....	59
4.9	ค่าสถิติพื้นฐานขนาดของกิจการ.....	60
4.10	ค่าสถิติพื้นฐานของรายการคงค้างในปีก่อน ตัวแบบที่ 1.....	61
4.11	ค่าสถิติพื้นฐานของรายการคงค้างในปีก่อน ตัวแบบที่ 2.....	61
4.12	ค่าสถิติพื้นฐานของรายการคงค้างปีปัจจุบัน ตัวแบบที่ 1.....	62
4.13	ค่าสถิติพื้นฐานของรายการคงค้างปีปัจจุบัน ตัวแบบที่ 2.....	63
5.1	สรุปสัญลักษณ์และความหมายตัวแปร.....	66
5.2	ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธอกับรายการคงค้างของกิจการ.....	67

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
5.3 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของ กิจการกับของอุตสาหกรรมกับรายการคงค้างของกิจการ.....	69
5.4 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับ รายการคงค้างของกิจการ.....	72
5.5 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของ ผู้สอบบัญชีกับรายการคงค้างของกิจการ.....	74
5.6 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของกิจการกับรายการคงค้าง ของกิจการ.....	76
5.7 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการ คงค้างของกิจการในภาพรวม.....	79
5.8 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	82
5.9 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเปรียบเทียบรายการคงค้างของกิจการด้วย ตัวแบบ 2 ตัวแบบ.....	83

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โดยทั่วไปรายงานทางการเงิน หรืองบการเงินคือสิ่งที่สะท้อนถึงผลการดำเนินงานของกิจการในรอบระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง รวมทั้งแสดงถึงฐานะทางการเงินของกิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง และผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานและฐานะทางการเงินจากการดำเนินธุรกิจในรอบระยะเวลาหนึ่งของกิจการ คือ ผู้บริหาร เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าผลตอบแทนและระยะเวลาการจ้างผู้บริหารคนหนึ่ง หรือกลุ่มหนึ่ง ของกิจการต่าง ๆ มักจะขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานหรือผลประกอบการของกิจการ ดังนั้นจากแรงผลักดันในเรื่องดังกล่าวอาจมีผลทำให้ผู้บริหารมีการบริหารจัดการกำไรเพื่อส่งผลให้ผลการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับที่ตนเองต้องการ การบริหารจัดการกำไรสามารถกระทำได้หลายวิธี อาทิเช่น ชะลอการตัดสินค้าเกี่ยวกับการผลิตและ/หรือการตัดสินค้าเกี่ยวกับการลงทุน รับนโยบายบัญชีมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของกิจการ ที่ใช้อยู่ รับมาตรฐานการบัญชีใหม่มาใช้ก่อนวันเริ่มมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ เปลี่ยนแปลงประมาณการทางการเงินบัญชีและ/หรือหลักการบัญชีที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป อาศัยช่องโหว่ของมาตรฐานการบัญชีที่เปิดโอกาสให้เลือกวิธีการปฏิบัติทางการเงินบัญชีได้มากกว่าหนึ่งวิธี รวมทั้งข้อสมมติของแม่บทการบัญชีในเรื่องการจัดทำและนำเสนองบการเงินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์คงค้าง (Accrual Basis) ซึ่งสิ่งนี้ที่ผู้บริหารส่วนใหญ่มักจะใช้ในการบริหารจัดการกำไร คือ การกระทำผ่านรายการคงค้างของกิจการ

จากการศึกษาเชิงประจักษ์ในอดีต มีงานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดที่ว่ากิจการมีการบริหารจัดการกำไร (Earning Management) หรือตกแต่งตัวเลขกำไรผ่านทางรายการคงค้าง ซึ่งผลการวิจัยพบว่าเป็นจริงตามแนวคิดดังกล่าว อาทิเช่น Teoh, Welch and Wong (1998) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการกำไร ในช่วงการออกหุ้นสามัญแก่สาธารณชนครั้งแรก ผลการศึกษาพบว่าผลประกอบการระยะยาวของบริษัทที่ออกหุ้นแยกแกว่าเมื่อเทียบกับบริษัทลักษณะเดียวกันที่ไม่ได้ออกหุ้น และงานวิจัย Balatbat and Lim (2002) พบว่าการตกแต่งกำไรที่มาก ส่งผลให้ผลประกอบการหลังการออกหุ้นสามัญแยกแกว่าเมื่อเทียบกับการตกแต่งกำไรที่น้อยกว่า Healy (1985), Gaver., et al. (1995) ศึกษาเกี่ยวกับการตกแต่งกำไรพบว่าผู้จัดการเพิ่มกำไรสุทธิเพื่อประโยชน์จากเงินพิเศษ Myung and Byung (2004) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของกำไรของกิจการกับกำไรของ

อุตสาหกรรมและรายการคงค้างของกิจการ ผลการศึกษาพบว่า กิจการที่มีผลการดำเนินงานสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมในระดับสูงจะมีการปรับปรุงรายการคงค้างของกิจการปรากฏในผลการดำเนินงานมากกว่ากิจการที่มีความสัมพันธ์ดังกล่าวในระดับต่ำ เป็นต้น นอกจากนี้งานวิจัยประเทศไทยในช่วงก่อนการเปิดขายหุ้นให้นักลงทุนประมาณ 2-3 ไตรมาส ตัวเลขกำไรจะออกมาสวยงาม และหลังจากหุ้นซื้อขายไปแล้วกิจการจะไม่สามารถรักษาผลประโยชน์การดำเนินงานที่ดีเหมือนก่อนเข้าซื้อขายในตลาดหรือใกล้เคียงกับที่บริษัทคาดการณ์ก่อนเสนอหุ้นให้นักลงทุนได้เลย ทั้งที่ความเป็นจริงบริษัทน่าจะได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีจากการเข้าตลาดได้รับเงินจากการระดมทุนจากการออกหุ้น แต่ไม่ช่วยให้ผลประกอบการหลังจากการออกหุ้นเพิ่มทุนดีขึ้น

การศึกษาครั้งนี้จึงศึกษาตามแนวคิดที่ว่า ผู้บริหารของกิจการจะทำการบริหารจัดการกำไรโดยผ่านทางรายการคงค้างของกิจการ จะเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ เพื่อให้ได้หลักฐานเชิงประจักษ์ว่ากิจการจะมีการบริหารจัดการกำไรหรือตกแต่งตัวเลขกำไรทางการบัญชีโดยผ่านรายการคงค้างของกิจการอย่างไร และกิจการที่มีผลการดำเนินงานสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมในระดับสูง จะมีการบริหารจัดการตัวเลขกำไรผ่านรายการคงค้างหรือไม่ อย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจจะมีผลกระทบต่อรายการคงค้างของกิจการ

1.3 สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม สะท้อนให้เห็นว่าผลการดำเนินงานของกิจการเป็นข้อมูลที่สำคัญที่ผู้ใช้งบการเงินจะนำมาประกอบในการพิจารณาตัดสินใจทำธุรกรรมกับกิจการ และเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของผู้บริหาร ข้อมูลทางการเงิน หรือคุณภาพกำไร รวมถึงผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาหนึ่ง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงเพราะจะสะท้อนถึงมูลค่าการดำเนินงานที่แท้จริงของกิจการ ทั้งนี้เนื่องจากคุณภาพกำไรจะสะท้อนได้จากกระแสเงินสดของกิจการ ซึ่งส่วนหนึ่งจะเกิดจากการปรับปรุงรายการคงค้าง และการปรับปรุง

รายการคงค้างอาจเป็นสิ่งบ่งชี้ได้ประการหนึ่งว่าผู้บริหารมีการบริหารจัดการกำไรหรือไม่ จึงเป็นที่มาของสมมติฐานการวิจัยของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินและรายการคงค้างของกิจการ และทำให้ทราบถึงคุณภาพกำไร แนวโน้มในการบริหารจัดการกำไรของกิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศไทยด้วย จากเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นที่มาของสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

H0 : รายการคงค้างของกิจการไม่ขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการ

H1 : รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระของสมมติฐานของการวิจัย ดังต่อไปนี้

- ตัวแปรตาม คือ รายการคงค้างของกิจการในปีปัจจุบัน
- ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย 2 ประเภท ดังนี้
 1. ตัวแปรอธิบาย/ตัวแปรที่สนใจศึกษา ได้แก่
 - 1) กำไรสุทธิ
 - 2) ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม
 - 3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน
 - 4) ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี
 - 5) ลักษณะของกิจการ
 2. ตัวแปรควบคุม ได้แก่
 - 1) ประเภทของอุตสาหกรรม
 - 2) ขนาดของกิจการ
 - 3) รายการคงค้างในปีก่อน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ” เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตัวแปรเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทางการเงินที่ต้องการศึกษา คือ (1) กำไรสุทธิ (2) ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (4) ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี และ (5) ลักษณะของกิจการ ในส่วนของรายการคงค้างในปีปัจจุบันของกิจการที่สนใจศึกษา ใช้ตัวแบบในการคำนวณ 2 ตัวแบบ ซึ่งตัวแบบที่ 1 เป็นตัวแบบที่ใช้อ้างอิงจากงานวิจัยในต่างประเทศ ส่วนตัวแบบที่ 2 เป็นตัวแบบที่พัฒนาขึ้นโดยคำนึงถึงความแตกต่างของมาตรฐานการบัญชีที่ใช้ในประเทศไทย ซึ่งจะอธิบายโดยละเอียดในบทที่ 3 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี พ.ศ. 2546 โดยศึกษาทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ยกเว้นกลุ่มธนาคาร กลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ กลุ่มประกันชีวิตและประกันภัย เนื่องจากข้อมูลในงบการเงินมีคุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น

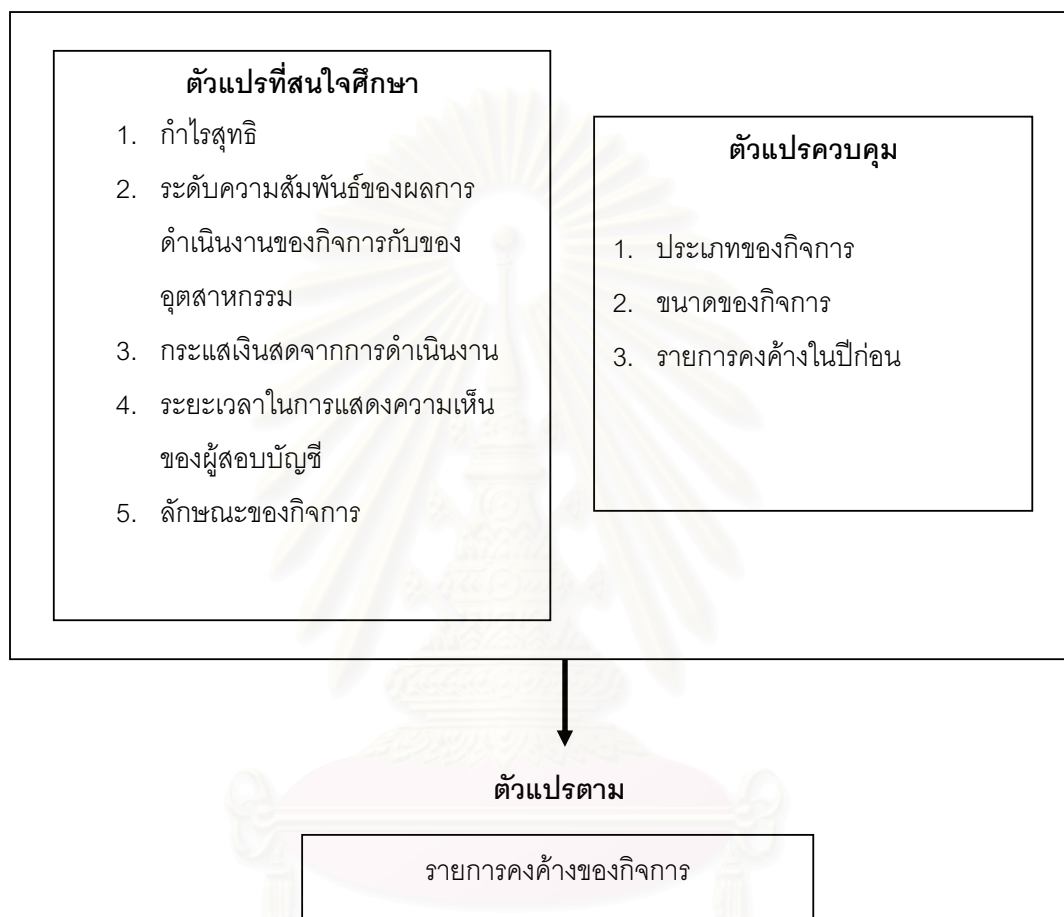
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมเรื่องผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายการคงค้างของกิจการ ทำให้สามารถจำแนกตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม สำหรับตัวแปรอิสระจะประกอบด้วย ตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือตัวแปรอธิบาย และตัวแปรควบคุม รายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิดแสดงไว้ในส่วนของระเบียบวิธีวิจัย (บทที่ 3) ในส่วนนี้จะกรอบแนวคิดการวิจัย ตามที่ได้นำเสนอไว้ในแผนภาพที่ 1.1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 1.1 แผนภาพกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ

ตัวแปรอิสระ

1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตครอบคลุมเฉพาะบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยไม่ได้ครอบคลุมถึงบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้นผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จึงไม่สามารถอธิบายได้กับผลการดำเนินงานของบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากลักษณะการนำเสนองบการเงินและมาตรฐานการบัญชีที่บังคับใช้มีความแตกต่างกัน

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์โดยคำนึงถึงข้อมูลเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียว มิได้คำนึงถึงข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบการศึกษา

3. ข้อจำกัดในการตีความผลการวิจัย กล่าวคือ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในเชิงของความสัมพันธ์ (Association) ไม่ใช่ศึกษาในเชิงของเหตุและผล (Causation) ดังนั้นการตีความผลการวิจัยจึงพิจารณาในเชิงของความสัมพันธ์มากกว่าเชิงของเหตุและผล

4. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอาจจะมองข้ามตัวแปรที่อาจจะมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ ดังนั้น จึงไม่สามารถกล่าวได้ว่าตัวแปรที่ศึกษาครั้งนี้จะสามารถอ้างอิงได้ทั้งหมด เนื่องจากอาจยังมีตัวแปรอื่นที่อาจจะมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ

1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. **กิจการที่เป็นผู้นำอุตสาหกรรม** หมายถึง กิจการที่มีกำไรสุทธิสูงกว่าค่าเฉลี่ยกำไรสุทธิของอุตสาหกรรม

2. **รายการคงค้าง (Accruals)** หมายถึง การบันทึกรายรับ หรือรายจ่ายที่เกิดขึ้นแล้ว ถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้เงินสดเข้ามาหรือจ่ายออกไปก็ตาม ซึ่งจะกระทบกระแสเงินสดจากการดำเนินงานของกิจการในอนาคตได้ เนื่องจากกำไรสุทธิของบริษัทประกอบด้วย 2 ส่วน คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับรายการคงค้าง โดยกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเป็นรายการเงินสดที่เกิดขึ้นในงวดนั้น ดังนั้นถ้าบริษัทจัดการกำไรจะสามารถทำผ่านทางรายการคงค้าง โดยการรับรู้กำไรก่อนถึงแม้ยังไม่ได้เงินสดเข้ามาและชะลอการใช้จ่ายออกไป

3. **จำนวนคงค้าง (Accrual)** คือ

3.1 การรับรู้เหตุการณ์และสถานะในขณะที่เกิดขึ้น

3.2 การพิจารณาแบ่งส่วนของรายการหนึ่งเป็นรายได้และสินทรัพย์ หรือ ค่าใช้จ่ายและหนี้สินอันเนื่องมาจากกรอบระยะเวลาทางการบัญชีไม่สอดคล้องกับระยะเวลาประโยชน์ที่ได้รับ

3.3 การเพิ่ม หรือการสะสม

4. **เกณฑ์คงค้าง (Accrual basis)** คือ วิธีการบัญชีที่ใช้เป็นหลักในการพิจารณารายได้และค่าใช้จ่าย ให้อยู่ในงวดเวลาต่าง ๆ โดยคำนึงถึงรายได้ที่พึงรับและค่าใช้จ่ายที่พึงจ่าย เพื่อให้แสดงผลการดำเนินงานของแต่ละงวดเวลานั้นอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงถึงรายรับและรายจ่ายเป็นเงินสดว่าได้เงินมาแล้วหรือจ่ายเงินไปแล้วหรือไม่ตามเกณฑ์เงินสด

5. **รายการปรับปรุง (Adjusting journal entry)** หมายถึง การลงรายการบัญชี เพื่อบันทึกการแก้ไขข้อผิดพลาด รายการคงค้าง รายการตัดบัญชี ค่าเผื่อน้ำสต็อก ค่าเสื่อมราคา หรือ รายการอื่นที่มีลักษณะในทำนองคล้ายกับรายการที่กล่าวมานี้

6. ค่าเผื่อ หรือส่วนสด (Allowance) หมายถึง

6.1 จำนวนที่ต่างยอมรับว่าขาดหรือลดไปในด้านคุณภาพ หรือปริมาณที่เกิดขึ้นตามปกติจากการหดตัว แตกหัก เสื่อมสภาพ หรือสูญเสียด้วยประการอื่น เช่น การขนถ่าย การนำไปใช้หรือการเก็บรักษาไว้

6.2 จำนวนที่เจ้าหน้าที่ลดให้ เนื่องจากความล่าช้า การชำรุด เสียหาย ขาดจำนวน หรือเหตุอื่น ทั้งนี้ไม่รวมส่วนลดรับและการคืนสินค้า

6.3 วงเงินรายจ่ายที่ฝ่ายบริหารอนุมัติให้แก่หน่วยงานย่อย หรือสาขาตัวแทน เช่น วงเงินค่าเช่าที่อนุมัติให้แก่สาขา วงเงินที่อนุมัติเป็นการเหมาจ่ายค่าพาหนะหรือค่าใช้จ่ายรถยนต์ของพนักงานขาย

6.4 บัญชีปรับมูลค่าที่แสดงให้เห็นต้นทุนที่ใช้ไปแล้ว หรือความสูญเสียที่เกิดขึ้นเนื่องจากหมดอายุการใช้หรือไม่มีประโยชน์ใช้สอยอีกต่อไป เช่น ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญหรือค่าเสื่อมราคาสะสมซึ่งแสดงในงบดุลเป็นรายการหักจากมูลค่าของสินทรัพย์ที่เกี่ยวข้อง

7. รายจ่ายรอการตัดบัญชี (Deferred charge) หมายถึง รายจ่ายที่ได้กระทำไปก่อนสำหรับสินทรัพย์หรือบริการที่จะได้รับประโยชน์ในอนาคตและจะใช้หมดไปในระยะเวลาอันยาวนาน เช่น รายจ่ายการวิจัยและค้นคว้า รายจ่ายในการจัดตั้งกิจการ

8. รายการพิเศษ (Extraordinary item) หมายถึง รายการที่มีจำนวนมากพอที่ถือได้ว่ามีนัยสำคัญและมีลักษณะไม่ปกติ แตกต่างไปจากกิจการดำเนินงานตามปกติของกิจการและเป็นรายการที่ไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นบ่อย

9. กำไรสุทธิของอุตสาหกรรม หมายถึง กำไรของกิจการในกลุ่มอุตสาหกรรมนั้น ๆ ทุกบริษัทรวมกันและหากหาค่าเฉลี่ยออกมาจะเป็นกำไรสุทธิเฉลี่ยอุตสาหกรรม (ศิลป์ชัย, 2544)

10. กำไรจากการดำเนินงาน หมายถึง กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษี หรือกำไรสุทธิบวกกลับด้วยดอกเบี้ยจ่ายและภาษี

11. กำไร (ขาดทุน) ทางบัญชี (Financial Income) คือ กำไร (ขาดทุน) ที่คำนวณขึ้นตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป ก่อนที่จะหักรายจ่ายภาษีเงินได้ หรือ รายได้ของงวดเวลาหนึ่งที่ยังคงเหลือหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

12. กำไร (ขาดทุน) ทางภาษี คือ กำไร (ขาดทุน) ที่คำนวณขึ้นตามประมวลรัษฎากรรวมทั้งข้อกำหนดอื่น ๆ ของกรมสรรพากร เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล

13. ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred Income Tax) คือ ผลต่างของภาษีเงินได้ที่คำนวณจากกำไรตามหลักการบัญชี กับกำไรตามประมวลรัษฎากรเมื่อมีความแตกต่างกันในเรื่องของระยะเวลาการรับรู้รายได้หรือค่าใช้จ่ายซึ่งก่อให้เกิดความแตกต่างทางด้านเวลา

14. **การจัดการกำไร** หมายถึง การตกแต่งผลการดำเนินงานของฝ่ายบริหารซึ่งอาศัยความไม่เท่าเทียมกันของข้อมูลโดยใช้ดุลยพินิจในการทำงานการเงิน หรือปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางบัญชีการจัดทำรายงานทางการเงินที่ไม่ชัดเจนและคลุมเครือ ที่เสนอต่อบุคคลภายนอกที่ใช้ทางการเงินด้วยเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ให้เป็นไปตามความต้องการของผู้บริหารและความคาดหวังของนักลงทุน เมื่อจบการเงินของบริษัทดูดี ก็สามารถดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนได้ และผู้ถือหุ้นเดิมได้ผลประโยชน์เท่ากับว่าเป็นการโอนความมั่งคั่งจากผู้ถือหุ้นใหม่ไปสู่ผู้ถือหุ้นเดิม การทำเช่นนี้เป็นการบิดเบือนข้อมูลที่แท้จริงส่งผลให้ในอนาคตมูลค่าบริษัทอาจลดลงได้

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้หลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกำไรของกิจการ กำไรของอุตสาหกรรม ผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการกับรายการคงค้างของกิจการ และใช้เป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับกำไรของกิจการ กำไรของอุตสาหกรรม กับ ความสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการบริหารจัดการกำไรของกิจการ
2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักวิเคราะห์และนักลงทุนในการประเมินคุณภาพของการรายงานผลการดำเนินงานของกิจการ

1.9 ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยจะกล่าวโดยละเอียดในบทที่ 3 ในส่วนนี้จะกล่าวถึงโดยสังเขปเท่านั้น รูปแบบการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) กลุ่มตัวอย่าง คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยประจำปี พ.ศ. 2546 ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา และในส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ทั้งนี้เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ สถิติที่สำคัญ คือ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) สำหรับตัวแบบที่ใช้ในการทดสอบประกอบด้วยกัน 6 ตัวแบบ 5 ตัวแบบแรกจำแนกตามตัวแปรที่สนใจศึกษา ส่วนตัวแบบสุดท้ายเป็นการรวมตัวแปรทุกตัวไว้ด้วยกัน สถิติดังกล่าวทำให้ได้รับคำตอบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ ทั้งยังเป็นการตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยได้อย่างครบถ้วนทุกประการ ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยกัน 2 กลุ่ม คือ (1) ตัวแปรที่สนใจศึกษา

หรือตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables) และ (2) ตัวแปรควบคุม (Control Variables) ซึ่งรายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิดจะกล่าวไว้ในส่วนของระเบียบวิธีวิจัย (บทที่ 3) ส่วนตัวแปรตาม คือ รายการคงค้างของกิจการ (Accruals)

1.10 ลำดับขั้นตอนในการเสนอการวิจัย

บทที่ 1 กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการทำวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย กรอบแนวคิดของการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ระเบียบวิธีวิจัย และลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 กล่าวถึง แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยกัน 3 ส่วนหลัก ๆ คือ ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพกำไร ส่วนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการกำไร ส่วนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

บทที่ 3 กล่าวถึง ระเบียบวิธีวิจัย อันประกอบด้วย รูปแบบการวิจัย การพัฒนาสมมติฐาน ตัวแบบและคำอธิบายเกี่ยวกับตัวแปร ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลและแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง การนำเสนอผลการวิจัยเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา

บทที่ 5 กล่าวถึง การนำเสนอผลการวิจัยด้วยสถิติเชิงอนุมาน ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินและรายการคงค้างของกิจการโดยจำแนกตามตัวแปรที่สนใจศึกษา ในแต่ละส่วนจะประกอบไปด้วย การทดสอบความเหมาะสมของตัวแบบ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย และผลการทดสอบตัวแปรควบคุม

บทที่ 6 กล่าวถึง บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าหนังสือ รายการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา “ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินและรายการคงค้างของกิจการ” ทำให้สามารถจำแนกและประมวลความรู้ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมออกเป็น 4 ส่วนหลัก ๆ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพกำไร
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการกำไร
- 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้างนี้

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพกำไร และแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการกำไร อธิบายรายละเอียด ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพกำไร (Quality of earnings)

แนวคิดคุณภาพกำไรไม่ใช่แนวคิดที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้ อันที่จริงแล้วแนวคิดนี้มีวิวัฒนาการมาจากแนวคิดการวิเคราะห์ขั้นพื้นฐานที่ต้องการค้นหาว่าหลักทรัพย์ใดเป็นหลักทรัพย์ที่มีมูลค่าสูงหรือต่ำกว่ามูลค่าที่แท้จริง (Intrinsic value) ซึ่งเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาในราว ๆ ปี ค.ศ. 1930 มูลค่าที่แท้จริงของหลักทรัพย์ตามแนวคิดนี้จะสามารถตรวจสอบยืนยันได้จากกำไรวิเคราะห์งบการเงินของกิจการอย่างละเอียดถี่ถ้วนเพื่อค้นหาข้อมูลสารสนเทศที่จะเป็นตัวบ่งชี้ว่าหลักทรัพย์ของกิจการควรจะซื้อขายกันในราคาที่สูงหรือต่ำกว่ามูลค่าตลาดในขณะนั้น แนวคิดนี้จึงแฝงไว้ด้วยปรัชญาที่ว่าตลาดทุนเป็นตลาดที่ไม่มีประสิทธิภาพและราคาของหลักทรัพย์ของกิจการจะเคลื่อนเข้าสู่มูลค่าที่แท้จริงไปอย่างช้า ๆ ในที่สุด

ในประเทศสหรัฐอเมริกาแนวคิดคุณภาพกำไรกลายเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในช่วงปลายยุคปี ค.ศ. 1960 และในตอนต้นปี ค.ศ. 1970 ซึ่ง Ayres (1994) ได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการตระหนักถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพกำไรที่ตลาดเข้ามามีส่วนรับรู้คือสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารที่ต้องเผชิญกับการตัดสินใจว่าจะเลือกใช้นโยบายบัญชีใดจึงจะส่งผลกระทบต่อกำไรในทิศทางที่เขาต้องการ เนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อสายตาของผู้ลงทุนและผู้เป็นเจ้าของที่มองกลับมายังคุณภาพกำไรของกิจการ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องพิจารณาข้อดีข้อเสียของการทำให้กำไรของกิจการปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้นกับการมองคุณภาพกำไรไปในทางลบที่จะตามมาหากมีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าการปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้นนั้นอันที่จริงแล้วคือการทำให้คุณภาพกำไรลดลง

เมื่อก้าวถึงคุณภาพกำไรมีผู้ให้ความหมายไว้มากมายในต่างประเทศ White et al. (1998) ให้ความหมายไว้ว่า คุณภาพกำไรหมายถึง ระดับของความระมัดระวังที่อยู่เบื้องหลังการจัดทำตัวเลขกำไรของบริษัท และยังหมายถึงความสามารถของตัวเลขกำไรในอดีตในการพยากรณ์ความสามารถในการทำกำไรในอนาคต (Predictability of earnings) การให้คำนิยามคุณภาพกำไรในลักษณะนี้ค่อนข้างจะเปิดโอกาสให้ได้แย้งได้ เพราะในบางครั้งความสามารถในการพยากรณ์ความสามารถในการทำกำไรในอนาคตอาจเป็นผลมาจากการบริหารจัดการกำไรซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้กำไรด้อยคุณภาพไปในตัว นักวิเคราะห์จึงต้องระมัดระวังพอสมควรว่าตนกำลังนำคุณภาพกำไรไปใช้ในความหมายใด Stickney (1996) ให้ความหมายไว้ว่า “คุณภาพกำไรหมายถึงความสามารถของกำไรในการสะท้อนกระแสเงินสดที่อยู่เบื้องหลังการเกิดกำไร” ตัวเลขกำไรใดก็ตามที่จำเป็นต้องอาศัยการประมาณที่ซับซ้อนกว่าจะได้มาซึ่งตัวเลขกระแสเงินสดในอนาคตจะถือว่ากำไรนั้นมีคุณภาพต่ำ ในขณะที่กำไรของกิจการใดก็ตามที่ช่วงเวลาของการเกิดกำไรสอดคล้องพอดีกับช่วงเวลาของการเกิดกระแสเงินสดจะถือว่าเป็นกำไรที่มีคุณภาพในความหมายนี้

Stickney ได้ตั้งข้อสังเกตว่านอกเหนือจากการที่กิจการจะเลือกรับเอาหลักการบัญชีใดไปใช้แล้ว (เช่น การรับรู้รายได้ในแต่ละงวดเวลา) การประยุกต์หลักการบัญชี (เช่น อายุใช้งานของโรงงานและเครื่องจักร) ตลอดจนการใช้ดุลยพินิจของผู้บริหารในการกำหนดช่วงเวลาของการเกิดค่าใช้จ่าย (เช่น การซ่อมบำรุง การโฆษณา การวิจัยและพัฒนา) ล้วนมีส่วนสำคัญในการกำหนดคุณภาพกำไรด้วยกันทั้งสิ้น กล่าวคือยิ่งกำไรของกิจการด้อยคุณภาพมากเท่าไร ก็ยิ่งมีความเป็นไปได้สูงที่กิจการจะปรับแต่งตัวเลขกำไรซึ่งอาจทำให้ผู้ลงทุนเกิดความหลงผิด

Schroeder (1995) กล่าวว่า คุณภาพกำไร หมายถึง ระดับของความสัมพันธ์ระหว่างกำไรทางบัญชี (Accounting income) กับกำไรในเชิงเศรษฐกิจ (Economic income) ของกิจการ

The Financial Accounting Standards Board (FASB) ยังได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับคุณภาพกำไรไว้ใน FASB's Discussion Memorandum on "Materiality" ว่ากำไรที่แท้จริง (Real earnings) หรือกำไรที่มีคุณภาพควรเป็นกำไรที่เกิดจากการดำเนินงานปกติ สามารถเปลี่ยนแปลงมาเป็นเงินสดที่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์ที่เสื่อมค่าได้ และเป็นกำไรที่ได้มาจากรายได้ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ รวมทั้งกิจกรรมที่มีนัยสำคัญที่ก่อให้เกิดกำไรได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

ในความหมายนี้กำไรที่แท้จริงหรือกำไรที่มีคุณภาพจึงเป็นจำนวนที่อยู่ระหว่างกำไรสุทธิทางบัญชีกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงานหักด้วยรายการที่เกิดขึ้นไม่บ่อยครั้งหรือรายการพิเศษ (สุทธิจากภาษีเงินได้) ที่รวมอยู่ในการคำนวณกำไร กล่าวคือ ในการคำนวณกำไรที่แท้จริง ผู้วิเคราะห์ควรตัดรายการที่มีเงินสดออกจากการคำนวณ (เช่น รายการตัดจำหน่ายสินทรัพย์ไม่มีตัวตน รายการตัดจำหน่ายค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชีต่าง ๆ รายการค่าเผื่อการลดลงของราคาสินทรัพย์อื่น ๆ เช่น หนี้สงสัยจะสูญ ค่าเผื่อสินค้าล้าสมัย ค่าเผื่อการลดลงของราคาหลักทรัพย์) และนำรายการที่แท้จริงทั้งหมดไปกับสินทรัพย์ไม่มีตัวตนและรายการอื่น ๆ ในงวดบัญชีนั้นหักออกจากกำไรที่แท้จริง นอกจากนี้ในบางกรณีผู้วิเคราะห์อาจตัดรายการที่กระทบเงินสดแต่ไม่เกี่ยวกับการดำเนินงานซึ่งเป็นรายการที่เกิดขึ้นไม่บ่อยครั้งหรือรายการพิเศษออกจากการคำนวณกำไรที่แท้จริง

ในประเทศไทยมีผู้ให้ความหมายของคุณภาพกำไรไว้เช่นกัน สรรพงศ์ (2545) ให้ความหมายไว้คือ กำไรที่กิจการรับรู้สามารถเปลี่ยนแปลงเป็นเงินสดได้ (งบกำไรขาดทุนใช้เกณฑ์คงค้างในการบันทึกรายการ) ในอนาคตได้ดี วรรคดี (2545) กล่าวว่า คุณภาพกำไรอาจวัดจากความเสถียรภาพโดยรวมของกำไรที่เกิดขึ้น นั่นคือ กำไรที่มีคุณภาพจะสะท้อนให้เห็นในแง่ของกำไรที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นเวลายาวนาน และนักวิเคราะห์บางคนมองคุณภาพกำไรในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างกำไรกับผลตอบแทนของตลาด (Market returns) ภายใต้แนวคิดนี้ยิ่งกำไรมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนของตลาดไปในทิศทางเดียวกันมากขึ้นเท่าไร กำไรก็ยิ่งมีคุณภาพมากขึ้นเท่านั้น อย่างไรก็ตาม หากจะกล่าวถึงคุณภาพกำไรแล้วในแง่ผู้ใช้งบการเงินหรือนักลงทุน จะคาดหวังถึงกำไรดังกล่าวที่เกิดขึ้นเป็นกำไรที่แท้จริงในการดำเนินธุรกรรมปกติ และจะเกิดขึ้นนั้นต่อไปในอนาคตอย่างมั่นคง ซึ่งได้ถึงแนวโน้มการเติบโตของธุรกิจ และเป็นกำไรจริงที่สามารถจ่ายเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นได้ในระยะยาว

จากคำนิยามที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าไม่มีนิยามใดนิยามหนึ่งของคุณภาพกำไรที่ถือว่าเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปหรือไม่มีแม่แต่ปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงลำพังที่จะเป็นตัวกำหนดว่ากำไรนั้นมีคุณภาพสูงต่ำเพียงใด ผู้วิเคราะห์แต่ละคนจะเข้าใจหรือให้ความหมายของคำว่าคุณภาพกำไรแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ ตลอดจนกำหนดคุณลักษณะของกำไรที่มีคุณภาพด้วยแนวคิดที่แตกต่างกันไปสุดแท้แต่วัตถุประสงค์ของผู้วิเคราะห์แต่ละคน อย่างไรก็ตาม สิ่งบ่งชี้ที่อาจสรุปได้ว่ากำไรของกิจการเป็นกำไรที่มีคุณภาพ ได้แก่

1. วิธีการรับรู้รายได้ที่ยึดหลักความระมัดระวัง
2. นโยบายการตีราคาสินค้าคงเหลือ
3. ตั้งสำรองเผื่อหนี้สูญไว้เป็นจำนวนมากพอสมควรเมื่อเทียบกับยอดลูกหนี้ที่อยู่และผลขาดทุนจากหนี้สูญในอดีต
4. วิธีการตัดค่าเสื่อมราคาและอายุใช้งานของสินทรัพย์ที่สั้นกว่าความเป็นจริง
5. ตัดจำหน่ายค่าความนิยมที่เกิดขึ้นจากการรวมกิจการและสินทรัพย์ไม่มีตัวตนอื่น ๆ ด้วยระยะเวลาที่สั้นที่สุด
6. ตั้งค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยและค่าใช้จ่ายดำเนินงานอื่น ๆ เป็นต้นทุนของสินทรัพย์ให้น้อยที่สุด
7. ตั้งค่าใช้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชีให้น้อยที่สุด
8. ตัดค่าใช้จ่ายก่อนเริ่มดำเนินงาน (Start-up cost) เป็นค่าใช้จ่ายในงวดที่เกิดขึ้น
9. รับรู้รายได้จากการรับเหมาก่อสร้างเมื่องานเสร็จสิ้น
10. ตั้งสำรองเผื่อผลขาดทุนอันเกิดจากคดีข้อพิพาทต่าง ๆ และผลขาดทุนอันอาจเกิดขึ้นอื่น ๆ ไว้อย่างเพียงพอ
11. ปราศจากกำไรที่ไม่ได้เกิดขึ้นเป็นประจำ (Nonrecurring gains) เช่น กำไรจากการขายสินทรัพย์ กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน กำไรจากการไถ่คืนหุ้นกู้ก่อนกำหนด เป็นต้น
12. ปราศจากรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงินสด (Noncash earnings) เช่น กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนที่ยังไม่เกิดขึ้นจริง
13. เปิดเผยข้อมูลอย่างชัดเจนและเพียงพอ

สำหรับกิจการที่มีกำไรที่ด้อยคุณภาพจะมีคุณลักษณะตรงข้ามกับคุณลักษณะทั้งหมดที่ได้ยกมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการวัดคุณภาพกำไรจะต้องมีการคำนึงถึงปัจจัยหลายปัจจัยเพื่อประกอบการพิจารณา

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการกำไร (Earnings management)

แรงจูงใจที่นำไปสู่การจัดการกำไรหรือแรงจูงใจที่ทำให้ผู้บริหารมีการจัดการกำไร อาจเนื่องมาจาก

- 1) กิจกรรมนโยบายการให้โบนัส โดยพิจารณาจากผลการดำเนินงานหรือกำไรสุทธิทางการบัญชีซึ่งเป็นเหตุให้ผู้บริหารของกิจการพยายามโอนกำไรสุทธิในอนาคตมายังในงวดปัจจุบันด้วยวิธีการควบคุมรายการคงค้างหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี
- 2) ผู้บริหารของกิจการที่ใกล้ที่จะละเมิดข้อตกลงกับเจ้าหนี้จะพยายามโอนกำไรสุทธิในอนาคตมายังในงวดปัจจุบัน
- 3) ผู้บริหารของกิจการขนาดใหญ่หรือบริษัทที่กำลังขอความช่วยเหลือจากรัฐจะพยายามโอนกำไรสุทธิในงวดปัจจุบันไปยังในงวดอนาคต
- 4) ผู้บริหารของกิจการจะพยายามโอนกำไรสุทธิในงวดบัญชีปัจจุบันไปยังงวดอนาคตแทน โดยการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี เช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบายการตีราคาสินค้าคงเหลือ เป็นต้น
- 5) ผู้บริหารของกิจการที่กำลังจะเกษียณอายุจะพยายามโอนกำไรสุทธิในงวดอนาคตเข้ามาในงวดปัจจุบันหรือในกรณีที่บริษัทมีผลการดำเนินงานแย่ใกล้ล้มละลาย ผู้บริหารของกิจการจะพยายามโอนกำไรสุทธิในงวดอนาคตเข้ามาในงวดบัญชี หรือแม้แต่กรณีที่ผู้บริหารคนใหม่เข้ามารับตำแหน่งจะพยายามโอนกำไรสุทธิในงวดบัญชีปัจจุบันไปยังงวดอนาคตแทน เพื่อให้ผลการดำเนินงานในงวดอนาคตที่ตนบริหารงานได้ในระยะเวลาหนึ่งดีกว่างวดที่ตนเพิ่งเข้ารับตำแหน่ง
- 6) ผู้บริหารของกิจการจะพยายามโอนกำไรสุทธิในงวดอนาคตเข้ามาในงวดบัญชีปัจจุบันเพื่อเพิ่มมูลค่าหุ้นที่กำลังออกจำหน่ายในตลาดหลักทรัพย์
- 7) ผู้บริหารจะพยายามบริหารกำไรให้ดูว่า ผลการดำเนินงานของบริษัทสูงขึ้นมาโดยตลอดมีเสถียรภาพ

จากแรงจูงใจดังกล่าว ทำให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการกำไรซึ่งมีผู้ให้ความหมายความหมายเกี่ยวกับการจัดการกำไรไว้แตกต่างกัน Schroeder (1995) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการกำไร ไว้ว่า เป็นความพยายามอย่างแรงกล้าของผู้บริหารในอันที่จะเพิ่มกำไรในระยะสั้น (Short-term reported income) เชื่อกันว่าการบริหารจัดการกำไรเป็นผลมาจากความเชื่อของผู้บริหารที่ว่ากำไรมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ลงทุนดังนั้นการบริหารจัดการกำไรในความหมายของ Schroeder จึงมีตั้งแต่ (1) การที่ผู้บริหารชะลอการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตและ/หรือการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนออกไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยืดหยุ่นกำไร (2) การที่ผู้บริหารรับ

นโยบายบัญชีมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของกิจการที่ใช้อยู่ (3) การที่ผู้บริหารรับมาตรฐานการบัญชีใหม่มาใช้ก่อนวันเริ่มมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ (Early adoption of new accounting standards) อย่างเช่น ในช่วงที่ผ่านมาหลายกิจการในประเทศไทยมีการนำเอามาตรฐานการบัญชีสำหรับภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (Deferred tax) ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้กันอย่างแพร่หลาย ทั้ง ๆ ที่มาตรฐานการบัญชีดังกล่าวยังไม่ได้มีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการในประเทศไทย แต่เนื่องจากการถือปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวช่วยให้หลายกิจการแสดงผลการดำเนินงานที่ดูดีขึ้นเมื่อเทียบกับวิธีเจ้าหนี้ภาษีเงินได้ (Liability Method) ที่เคยใช้อยู่ อีกทั้งในกรณีของสถาบันการเงินปัจจุบันธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดให้ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีเป็นสินทรัพย์ที่มีค่าความเสี่ยงเท่ากับศูนย์ทำให้กิจการได้รับประโยชน์ในการคำนวณเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง กิจการบางแห่งจึงไม่รีรอที่จะรับเอามาตรฐานการบัญชีดังกล่าวมาใช้อย่างเป็นทางการ

Ayres (1994) กล่าวว่าการบริหารจัดการกำไร หมายถึง การจัดโครงสร้างการรายการกำไรหรือการจัดโครงสร้างการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตและ/หรือการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนเสียใหม่ด้วยความจงใจที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อกำไรตามที่ผู้บริหารต้องการ ซึ่ง Ayres มองว่าการบริหารจัดการกำไรไม่เพียงแต่จะรวมถึงพฤติกรรม Income smoothing เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงความพยายามใด ๆ ของผู้บริหารในอันที่จะปรับเปลี่ยนกำไรเสียใหม่ ซึ่งการปรับเปลี่ยนดังกล่าวไม่น่าเกิดขึ้นหากผู้บริหารไม่หว่นวิตกกังวลจนเกินไปถึงสิ่งบ่งชี้จากการรายงานทางการเงิน (Financial reporting Implications) ที่จะตามมาจากการตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ ตัวอย่างเช่น เมื่อได้ทำการทบทวนตัวเลขประมาณการรายได้แล้ว หากผู้บริหารตัดสินใจที่จะไม่ทำการรณรงค์การโฆษณาเนื่องจากเชื่อว่าการรณรงค์จะไม่คุ้มค่างบกับต้นทุนที่ต้องเสียไป การตัดสินใจเช่นนี้จะไม่ได้ถือว่าเป็นเรื่องของการบริหารจัดการกำไร แต่จะถือว่าเป็นการตัดสินใจที่ขอด้วยเหตุผล ในทางตรงกันข้ามหากกิจการมีเงินทุนเพียงพอที่จะรณรงค์การโฆษณาและเชื่อว่าการรณรงค์นั้นจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าในแง่ต้นทุนแต่กลับตัดสินใจที่จะไม่ทำการรณรงค์เพราะเกรงว่าจะทำให้กำไรลดลง การตัดสินใจเช่นนี้ถือว่าการบริหารจัดการกำไร ส่วน Mulford and Comiskey (1996) ให้ความหมายของการบริหารจัดการกำไร คือ การปรับแต่งผลการดำเนินงานด้วยความจงใจที่จะสร้างภาพลักษณ์ของผลการดำเนินงานให้แปรเปลี่ยนไปในทิศทางที่ต้องการ Schipper (1997) กล่าวว่า การบริหารจัดการกำไร หมายถึง การที่ผู้บริหารเข้าแทรกแซงกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินที่จะเสนอต่อผู้ซึ่งบการเงินภายนอกด้วยความจงใจโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นสำคัญ โดยนัยนี้การบริหารจัดการกำไรที่เกิดขึ้นจะครอบคลุมแต่เฉพาะการบริหารจัดการกำไรที่เกิดขึ้นในกระบวนการจัดทำรายงาน

ทางการเงินเพื่อเสนอต่อบุคคลภายนอก แต่จะไม่ครอบคลุมถึงการบริหารจัดการกำไรที่เกิดขึ้นในการจัดทำรายงานทางบัญชีเพื่อการบริหารภายใน โดยนัยนี้การบริหารจัดการกำไรจึงมีโอกาสที่จะเกิดขึ้นได้ไม่ว่าจะในส่วใดส่วหนึ่งของกระบวนการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินต่อบุคคลภายนอก ซึ่งอาจมีได้หลายรูปแบบ

จากความหมายของการบริหารจัดการกำไรดังกล่าว Ayres ได้จัดจำแนกรูปแบบของการบริหารจัดการกำไร ไว้ดังนี้

1. Accrual management
2. Adoption of mandatory accounting policies
3. Voluntary accounting changes

แต่แต่ละรูปแบบข้างต้นสามารถอธิบายได้ดังนี้

Accrual management

Accrual management หมายถึง การปรับเปลี่ยนประมาณการทางบัญชี (เช่น อายุใช้งานของทรัพย์สินจำนวนที่คาดว่าจะเก็บเงินได้จากลูกหนี้ ตลอดจนจำนวนเงินที่ตั้งขึ้นเป็นรายการค้างรับ/ค้างจ่าย/จ่ายล่วงหน้า/รับล่วงหน้า ณ วันสิ้นงวดบัญชี) เพื่อเกลี้ยกำไรให้ไปสู่ทิศทางของเป้าหมายกำไรที่ผู้บริหารต้องการ Ayres ได้ให้ความเห็นว่าแม้ว่าจะเป็นการยากต่อการที่ผู้ใช้งบการเงินภายนอกจะจับ Accrual management จากงบการเงินได้ การวิเคราะห์รูปแบบหรือทิศทางของรายการค้างรับ/ค้างจ่าย/จ่ายล่วงหน้า/รับล่วงหน้าต่าง ๆ อาจช่วยให้ผู้วิเคราะห์มองเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในกระแสเงินสดของกิจการที่กำลังเคลื่อนไหวไปคนละทิศทางกับรายการเหล่านี้ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามไม่จำเป็นว่าผู้ลงทุนจะต้องมองว่ายอดขายที่เพิ่มขึ้นจากการที่กิจการมีการผ่อนปรนเงื่อนไขการเก็บเงินจากลูกหนี้เป็นข่าวดีเสมอไป อาจมองว่ายอดขายที่เพิ่มขึ้นอาจเป็นสัญญาณเตือนภัยว่ากิจการนั้นกำลังเริ่มตกอยู่ในสภาพใกล้ล้มละลาย เนื่องจากกิจการที่ล้มละลายส่วนใหญ่มักมีสาเหตุมาจากเงื่อนไขการชำระเงินที่ให้กับลูกหนี้มีความหละหลวม จนทำให้ลูกหนี้มียอดสูงชันเรื่อย ๆ

Adoption of mandatory accounting policies

Adoption of mandatory accounting policies ถือเป็นรูปแบบที่สองของการบริหารจัดการกำไร ซึ่งเป็นเรื่องของ การตัดสินใจของผู้บริหารเกี่ยวกับงวดบัญชีที่กิจการจะเริ่มรับเอามาตรฐานการบัญชีที่ทางการประกาศใช้มาอย่างเป็นทางการ การตัดสินใจดังกล่าวเป็นผลมาจาก

มาตรฐานการบัญชีใหม่ ๆ ที่มีการออกมาในระยะหลัง ๆ มีเป็นจำนวนมาก ประกอบกับการที่มาตรฐานการบัญชีเหล่านั้นมีการผ่อนปรนวันเริ่มต้นในการนำมาตรฐานการบัญชีมาใช้อย่างเป็นทางการ (Transition period) จึงเปิดโอกาสให้ผู้บริหารในการตัดสินใจว่าจะเลือกรับเอามาตรฐานการบัญชีนั้นมาใช้ในงวดบัญชีใดจึงจะเกิดผลดีต่อภาพลักษณ์ทางการเงินของกิจการมากที่สุด

Voluntary accounting changes

Voluntary accounting changes หมายถึง การเปลี่ยนแปลงจากหลักการบัญชีที่เป็นยอมรับกันโดยทั่วไปไปสู่อีกหลักการบัญชีหนึ่งที่ผู้บริหารเชื่อว่าจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ของผลการดำเนินงานได้กว่า Ayres (1994) ได้ตั้งข้อสังเกตว่าแม้ว่ากิจการไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีที่ใช้อยู่ได้บ่อยครั้งตามความต้องการ แต่ก็มีความเป็นไปได้ที่กิจการจะเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีหลาย ๆ หลักพร้อม ๆ กันในงวดบัญชีเดียวกันหรือค่อย ๆ ททยอยเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีแต่ละเรื่องไปเรื่อย ๆ ในแต่ละงวดบัญชี

ส่วน Mulford and Comiskey (1996) ได้จัดจำแนกการบริหารจัดการกำไรออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การเพิ่มกำไรในงวดปัจจุบันให้สูงขึ้น (Boosting current-year performance) เช่น การรับรู้รายได้เร็วกว่าที่ควรจะเป็น การสร้างรายได้ที่ไม่มีทางเกิดขึ้นได้จริง การขยับรายได้ของงวดบัญชีถัดไปเข้ามาเป็นรายได้ของงวดบัญชีปัจจุบัน การบันทึกค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่าความเป็นจริงโดยการตั้งค่าใช้จ่ายบางรายการเป็นต้นทุนสินทรัพย์ การกำหนดระยะเวลาการตัดจำหน่ายค่าใช้จ่ายรอการตัดบัญชีหรือสินทรัพย์อื่นที่ยาวนานกว่าความเป็นจริงโดยการแสดงมูลค่าสินทรัพย์บางรายการสูงกว่ามูลค่าที่คาดว่าจะได้รับ (Realizable value) (เช่น ลูกหนี้การค้า สินค้าคงเหลือ เงินลงทุนในหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด) การไม่บันทึกรายการค่าใช้จ่ายค้างจ่ายเป็นหนี้สิน เป็นต้น
2. การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีไปตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary accounting changes) เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีหรือประมาณการทางบัญชีซึ่งไม่ได้เป็นไปตามข้อกำหนดใหม่ ๆ ของมาตรฐานการบัญชี หากแต่เป็นไปตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มกำไรของงวดปัจจุบันเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม Discretionary accounting changes ยังครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีหรือประมาณการทางบัญชีเพื่อให้การแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินในงวดต่อ ๆ ไป ถูกต้องตามควรและเป็นไปตามหลักการ

หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด) การไม่บันทึกรายการค่าใช้จ่ายค้างจ่ายเป็นหนี้สิน เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีไปตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Discretionary accounting changes) เช่น การเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีหรือประมาณการทางบัญชีซึ่งไม่ได้เป็นไปตามข้อกำหนดใหม่ ๆ ของมาตรฐานการบัญชี หากแต่เป็นไปตามดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มกำไรของงวดปัจจุบันเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม Discretionary accounting changes ยังครอบคลุมถึงการเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีหรือประมาณการทางบัญชีเพื่อให้การแสดงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินในงวดต่อ ๆ ไป ถูกต้องตามควรและเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป แม้ว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะทำให้กำไรและสินทรัพย์ของกิจการลดลง แต่ก็ช่วยให้ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการเปรียบเทียบกับกิจการที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันได้
3. การกำหนดช่วงเวลาที่จะทำการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน (Timed management actions) เช่น การตัดสินใจขายสินทรัพย์ที่ได้มาในราคาต่ำ (เช่น ที่ดิน) ไปในช่วงเวลาที่ราคาของสินทรัพย์นั้นปรับตัวสูงขึ้นเพื่อชดเชยกับผลการดำเนินงานที่ลดลง การตัดสินใจในลักษณะนี้จึงเท่ากับเป็นการที่ฝ่ายบริหารซื้อเวลาเพื่อตกแต่งผลการดำเนินงานให้ดูดีไปเรื่อย ๆ จนกว่าผลการดำเนินงานที่แท้จริงจะปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้ Timed management actions ยังครอบคลุมถึงการชะลอค่าใช้จ่ายดำเนินงานบางรายการออกไปเพื่อเพิ่มกำไรของงวดปัจจุบัน เช่น ค่าโฆษณา ค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ค่าฝึกอบรม เป็นต้น
4. การลดกำไรของงวดปัจจุบันลง (Reducing current year performance) เช่น การลดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวรลง การตัดจำหน่ายค่าความนิยมของกิจการที่ซื้อเข้ามาในอัตราเร่ง การพิจารณาสินทรัพย์บางรายการเป็นรายการที่มีการเสื่อมในมูลค่าลงเพื่อเร่งการตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน การตั้งสำรองลับ (เช่น การตั้งค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ การตั้งค่าเผื่อสินค้าล้าสมัยในจำนวนที่สูงเกินกว่าความเป็นจริง) การตั้งภาระหนี้สินในจำนวนที่สูงเกินกว่าความเป็นจริง (เช่น ค่ารับประกันซ่อมฟรี ค่าประกันภัยค้างจ่าย ภาษีเงินได้ค้างจ่าย)
5. การล้างบาง (The big bath) มีลักษณะคล้ายคลึงกับการลดกำไรของงวดปัจจุบันลง ทั้งนี้โดยการล้างผลขาดทุนทั้งหมดให้หมดไปในงวดปัจจุบัน เพื่อให้สามารถแสดงกำไรในอนาคตต่อไปได้โดยไม่ยาก

จากทั้งหมดที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่ การบริหารจัดการกำไรทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มกำไรเป็นสำคัญ โดยอาศัยช่องทางเลือกที่มาตรฐานการบัญชีเปิดโอกาสให้มีทางเลือกมากกว่าหนึ่งทางเลือก และข้อสมมติในการจัดทำงบการเงินที่กำหนดให้จัดทำงบการเงินให้เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าว การบริหารจัดการกำไรจึงสามารถกระทำได้โดยผ่านทางรายการคงค้างของกิจการ

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่ามีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและสามารถแยกพิจารณาได้ 3 ส่วน ดังนี้

2.3.1 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสำคัญของกำไร ทางเลือกเกี่ยวกับคำจำกัดความของกำไร

2.3.2 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกำไรของกิจการกับกำไรของอุตสาหกรรมและกำไรของตลาด

2.3.3 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกำไรผ่านทางรายการคงค้างของกิจการ

ซึ่งรายละเอียดในแต่ละส่วน อธิบายดังนี้

2.3.1 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสำคัญของกำไร ทางเลือกเกี่ยวกับคำจำกัดความของกำไร

เนื่องจากคำจำกัดความของกำไรมีด้วยกันหลายลักษณะ อาทิเช่น กำไรสุทธิ กำไรขั้นต้น กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษี กำไรหลังดอกเบี้ยและภาษี เป็นต้น จึงมีผู้ให้ความสนใจในการศึกษาถึงคำจำกัดความของคำว่า "กำไร" ไว้หลากหลายแบบด้วยกัน

Rahman (2004) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความถูกต้องของการประมาณการกำไรและเงินปันผลที่มีต่อราคาเสนอขายของประเทศมาเลเซีย โดยตัวแปรกำไรที่เลือกทำการทดสอบคือ กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษี โดยใช้ข้อมูลจำนวน 205 บริษัทในหลักทรัพย์ของกรุงกัวลาลัมเปอร์ สำหรับช่วงเวลาของข้อมูลที่นำมาใช้ คือ ตั้งแต่ ค.ศ.1999-2001 งานวิจัยนี้ใช้โมเดลของ Firth and Smith(1992) วัดค่าความผิดพลาดของการพยากรณ์กำไร และเงินปันผล และวิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบหลายตัวแปร (Multiple regression) ผลการวิจัยพบว่ากำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีมีความสัมพันธ์กับการตั้งราคาเสนอขายหลักทรัพย์แต่ความถูกต้องแม่นยำในการพยากรณ์ผลกำไรอยู่ในระดับต่ำ

Pimpana and Pongprot (2004) ได้ทำการสำรวจค่านิยมของกำไรเพื่อใช้อธิบายผลตอบแทนของหลักทรัพย์โดยสำรวจจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้ตัวแปรกำไร 3 ประเภทในการทดสอบ ได้แก่ กำไรสุทธิ กำไรจากการดำเนินงาน กำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ (Comprehensive income) ซึ่งประกอบด้วยกำไรสุทธิ กำไรขาดทุนจากการอัตราแลกเปลี่ยน กำไรขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นของหลักทรัพย์เมื่อขาย และการเพิ่มขึ้นของหนี้บ้านาณูขั้นต่ำ งานวิจัยนี้มีการใช้ตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การทดสอบใช้ข้อมูลจำนวน 798 ข้อมูล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542-2544 และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression) ผลจากการทดสอบตามตัวแบบพบว่า กำไรจากการดำเนินงานเป็นประโยชน์ในการอธิบายผลตอบแทนของ หลักทรัพย์ ซึ่งกำไรสุทธิและ Comprehensive Income มีอิทธิพลต่อกำไรจากการดำเนินงานด้วย และไม่พบว่ามีแตกต่างระหว่างกำไรสุทธิและ Comprehensive Income ในประเทศไทย นอกจากนี้ กำไรที่ไม่ได้มาจากการดำเนินงานมีความสามารถในการอธิบายได้มากกว่ากำไรจากการดำเนินงาน

2.3.2 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกำไรของกิจการกับกำไรของอุตสาหกรรมและกำไรของตลาด

เนื่องจากในต่างประเทศมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมและผลการดำเนินงานของตลาดอย่างแพร่หลาย และพบว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวมีอยู่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

Brown and Ball (1967) เป็นผู้ริเริ่มพิสูจน์ความสัมพันธ์ระหว่างกำไรของบริษัทกับกำไรของอุตสาหกรรมและกำไรของตลาด โดยใช้ตัวแปรกำไร 6 ประเภทในการทดสอบ ได้แก่ กำไรสุทธิ กำไรจากการดำเนินงาน กำไรสุทธิบวกด้วยดอกเบี้ยจ่ายหลังภาษี กำไรต่อหุ้น กำไรจากการดำเนินงาน ถ่วงน้ำหนักด้วยสินทรัพย์รวมและกำไรสุทธิบวกด้วยดอกเบี้ยจ่ายหลังภาษี ถ่วงน้ำหนักด้วยสินทรัพย์รวม ในงานวิจัยนี้มีการใช้ตัวอย่างกลุ่มอุตสาหกรรมจาก Standard and Poor การทดสอบใช้ข้อมูลจำนวน 316 บริษัท ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1947-1965 และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression) ผลจากการทดสอบตามตัวแบบพบว่า ประมาณ 35-40% ของกำไรของบริษัทจะขึ้นอยู่กับระดับกำไรของตลาด และประมาณ 10-15% ของกำไรของบริษัทขึ้นอยู่กับระดับกำไรของอุตสาหกรรม โดยที่มีจำนวนบริษัทโดยเฉลี่ย 1 ใน 4 ที่ กำไรของบริษัทเป็นไปในทิศทางที่ตรงกันข้ามกับกำไรของอุตสาหกรรม สำหรับตัวแปรกำไรที่ผลการทดสอบพบว่ามีความสัมพันธ์กันสูงนั้น มีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ ตัวแปรกำไรที่คำนวณโดยการใช้กำไรสุทธิ (Net income) บวกด้วยดอกเบี้ยจ่ายหลังภาษี ถ่วงน้ำหนักด้วยสินทรัพย์รวม และตัวแปรกำไรต่อหุ้น (Earnings per share)

Brealey (1971) ได้ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการวิจัยของ Brown and Ball (1967) โดยใช้ข้อมูลจำนวน 217 บริษัทในอุตสาหกรรมต่าง ๆ จำนวน 20 กลุ่มอุตสาหกรรม สำหรับช่วงเวลาของข้อมูลที่นำมาใช้คือตั้งแต่ ค.ศ. 1948-1966 และข้อมูลกลุ่มอุตสาหกรรมที่นำมาใช้ในการทดสอบจะใช้ข้อมูลประเภทของกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีรหัสตัวเลข 3 หลัก วิธีที่ใช้ในการวัดค่าความสัมพันธ์จะแตกต่างจาก Brown and Ball (1967) โดย Brealey จะใช้วิธีวัดค่าความแปรปรวน (Analysis of variance) ของการเปลี่ยนแปลงในผลกำไรเพื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ โดยการตั้งสมมติฐานว่า ความแปรปรวนจะแบ่งส่วนประกอบออกได้ 3 ส่วน คือ ความแปรปรวนที่มาจากอิทธิพลโดยรวม) ตลาด (ความแปรปรวนที่มาจากอิทธิพลของอุตสาหกรรม และความแปรปรวนส่วนที่เหลือที่ไม่สามารถอธิบายได้ ผลการวิจัยพบว่าโดยเฉลี่ย 21.3% ของการเปลี่ยนแปลงในผลกำไรของบริษัทขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงในผลกำไรของตลาดซึ่งวัดจาก Standard and Poor's earning index และประมาณ 20.5% ของการเปลี่ยนแปลงในผลกำไรของบริษัทขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงในผลกำไรของอุตสาหกรรม Brealey ยังทำการศึกษาต่อไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในกำไรของบริษัทที่มีต่อระดับกำไรของอุตสาหกรรม กับค่าความเสี่ยงที่เป็นระบบ (Systematic risk) ของหลักทรัพย์ โดยมีการพัฒนาตัวแบบการทดสอบโดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression) จากผลการทดสอบ สรุปได้ว่าการ

เปลี่ยนแปลงในกำไรของอุตสาหกรรมจะมีผลต่อค่าความเสี่ยงจากการลงทุนในหลักทรัพย์ ซึ่งจะเกี่ยวกับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์ด้วย

Gonedes (1973) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกำไรของบริษัทกับกำไรของตลาด โดยไม่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกำไรของบริษัทกับกำไรของอุตสาหกรรม โดยให้เหตุผลว่า กำไรของอุตสาหกรรมรวมอยู่ในกำไรของตลาดแล้ว ฉะนั้นการหาความสัมพันธ์ระหว่างกำไรของบริษัทและกำไรของอุตสาหกรรมจะไม่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติมแต่อย่างใด สำหรับกลุ่มตัวอย่างจะใช้จำนวน 316 บริษัท ในช่วงเวลาปี ค.ศ. 1946-1968 ในการทดสอบ ซึ่ง Gonedes ได้ทำการพัฒนาตัวแบบ Market-wide index model ขึ้นมาเองเพื่อใช้ในทดสอบ ผลการวิจัยพบว่ากำไรของตลาดเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของกำไรของบริษัท

Magee (1974) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การเปลี่ยนแปลงในกำไรของบริษัทกับการเปลี่ยนแปลงในกำไรของอุตสาหกรรม และการเปลี่ยนแปลงในกำไรของตลาด เช่นเดียวกับ Brealey แต่ใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยแทนการวิเคราะห์ความแปรปรวน และใช้กลุ่มตัวอย่างอุตสาหกรรมที่ไม่เหมือนกัน โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960-1967 และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ใช้สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression) ผลจากการวิจัยพบว่า 18% ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรของบริษัทเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในกำไรของตลาด และ 16% ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรของบริษัทเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในกำไรของอุตสาหกรรม โดยที่ผลสรุปจากการทดสอบแสดงว่ากำไรของตลาดและกำไรของอุตสาหกรรมมีอิทธิพลต่อกำไรของบริษัทโดยเท่าเทียมกัน Magee ยังทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกำไรของอุตสาหกรรมกับอัตราผลตอบแทนที่ผิดปกติจากการลงทุนในหลักทรัพย์ด้วย โดยผลของงานวิจัยพบว่ากำไรของอุตสาหกรรมสามารถนำไปคาดการณ์ถึงทิศทางของอัตราผลตอบแทนที่ผิดปกติได้ ซึ่งสรุปได้ว่ากำไรของอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในหลักทรัพย์

Foster (1986) ได้แสดงถึงผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกำไรของบริษัทกับกำไรตลาดไว้ในตำรา "Financial Statement Analysis" ซึ่งผลที่ได้จะต่างไปจากนักวิจัยท่านอื่น โดย Foster ไม่ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์เฉพาะกำไรเท่านั้น แต่ยังคงศึกษาไปถึงอัตราส่วนทางการเงินต่างๆ ด้วย โดยกลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้ในการศึกษาจะใช้กลุ่มอุตสาหกรรมที่มีรหัสเป็นเลข 4 หลัก โดยใช้ข้อมูลจำนวน 315 บริษัท ในช่วงปี ค.ศ. 1964-1983 และใช้ตัวแบบในลักษณะเดียวกับ Magee ผลที่ได้พบว่าโดยเฉลี่ย 17% ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรของบริษัท เป็นผลมาจาก

การเปลี่ยนแปลงในกำไรของอุตสาหกรรมในกำไรของตลาด และ 36% ของการเปลี่ยนแปลงในกำไรของบริษัทเป็นผลมาจากการเปลี่ยนในกำไรของอุตสาหกรรม) ศิลป์ชัย ,2544)

จะเห็นได้ว่าจากงานวิจัยในอดีตมีข้อค้นพบที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ กำไรของบริษัทมีความสัมพันธ์กับกำไรของอุตสาหกรรมและกำไรของตลาด ด้วยสัดส่วนที่แตกต่างกันไปตามแต่การเลือกใช้ตัวแบบของแต่ละท่าน และตัวแปรประเภทกำไรที่เลือกใช้ทดสอบจะค่อนข้างคล้ายคลึงกัน จึงนำมาเป็นส่วนหนึ่งของโครงงานวิจัยนี้ที่สนใจจะทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินและรายการคงค้างของกิจการ รวมถึงทดสอบว่ากิจการใดบ้างมีผลการดำเนินงานสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมในระดับสูง

2.3.3 การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกำไรผ่านทางรายการคงค้างของกิจการ

เนื่องจากในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการกำไรเกิดขึ้น ด้วยเหตุผลและข้อสันนิษฐานที่ว่ากิจการจะมีการบริหารจัดการกำไรหรือตกแต่งตัวเลขกำไรเพื่อเพิ่มหรือปรับเปลี่ยนกำไรของกิจการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับที่กิจการคาดหวังหรือพยากรณ์ไว้โดยการกระทำดังกล่าวส่วนใหญ่จะกระทำผ่านรายการคงค้างของกิจการและอาศัยช่องโหว่ของมาตรฐานการบัญชีที่เปิดโอกาสให้สามารถเลือกปฏิบัติได้มากกว่าหนึ่งทางเลือก ซึ่งงานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดและข้อสันนิษฐานดังกล่าวมีดังนี้

Myung Seok Park and Byung T. Ro (2004) ศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างกำไรกิจการ กำไรอุตสาหกรรม ระยะเวลาการประกาศผลการดำเนินงานของกิจการและรายการคงค้างที่ผู้บริหารควบคุมได้ โดยใช้ข้อมูลจำนวน 395 บริษัทใน 57 อุตสาหกรรม สำหรับช่วงเวลาของข้อมูลที่น่ามาใช้คือตั้งแต่ ค.ศ. 1978-1995 วิธีที่ใช้ในการวัดค่าความสัมพันธ์ใช้ Jones model ในการวัดค่ารายการคงค้างที่ผู้บริหารควบคุมได้ใช้ Pearson correlation เพื่อหาค่าสหสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างกำไรของกิจการกับกำไรของอุตสาหกรรมและใช้ Regression model ในการทดสอบสมมติฐานในการวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบของคำถามในการวิจัย ผลการวิจัยพบว่ากิจการที่ความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรมที่สูงมีแนวโน้มที่ผู้บริหารจะมีการจัดการรายการคงค้างของกิจการมากกว่ากิจการในลักษณะอื่นอีกทั้งจะมีการประกาศผลการดำเนินงานล่าช้ากว่ากิจการในลักษณะอื่นด้วย

Eli Bartov, Ferdinand A. Gul and Judy S.L. Tsui (2001) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแบบรายการคงค้างที่ผู้บริหารควบคุมได้และการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี โดยใช้ข้อมูล 173 บริษัท ช่วงเวลาที่นำมาใช้คือ ตั้งแต่ ค.ศ. 1980-1997 ทำการทดสอบโดยใช้ Modified Jones Model ในการหาค่ารายการคงค้าง และใช้ logistic regression ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการทดสอบพบว่า การแสดงความคิดเห็นในหน้ารายงานของงบการเงินของสำนักงานสอบบัญชีที่เป็น Big Firm จะมีคุณภาพมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีในลักษณะอื่น ๆ และตัวแบบของ Jones model และ Modified Jones model มีความน่าเชื่อถือในการนำมาทดสอบการบริหารจัดการกำไรผ่านทางรายการคงค้างของกิจการ

Heidi Vander Bauwhede, Marleen Willekens and Ann Gaeremynck (2003) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของผู้สอบบัญชีกับการบริหารจัดการกำไรของกิจการ โดยใช้ข้อมูลจำนวน 352 บริษัท สำหรับช่วงเวลาของข้อมูลที่นำมาใช้คือ ตั้งแต่ ค.ศ. 1991 – 1997 โดยใช้ตัวแบบของ DeAngelo 1994 ในการวัดค่ารายการคงค้างที่ผู้บริหารควบคุมได้และใช้ Regression model ในการทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า มีนัยสำคัญที่เชื่อได้ว่าผู้สอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชี -Big Firm มีแนวโน้มที่จะบริหารจัดการกำไรของกิจการ ลูกค้าให้อย่างน้อยต้องเท่าเดิมหรือลดลงมากกว่าผู้สอบบัญชีในสำนักงานอื่นๆ และกิจการลูกค้าที่เป็นมหาชนจะมีแนวโน้มในการบริหารจัดการกำไรมากกว่ากิจการลูกค้าที่เป็นเอกชน (บริษัทจำกัด)

Latane and Jones (1979) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกำไรที่ไม่คาดหมายของกิจการและผลตอบแทนเกินปกติในอนาคตของหลักทรัพย์ โดยใช้ข้อมูลกำไรรายไตรมาส ในช่วง ค.ศ. 1971-1977 พบว่า กำไรที่ไม่คาดหวังมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญกับผลตอบแทนเกินปกติในอนาคตของหลักทรัพย์ และประสิทธิภาพของทฤษฎีตลาดมีประสิทธิภาพ (Efficiency Market Hypothesis) สะท้อนให้เห็นว่าการลงทุนในหลักทรัพย์ของนักลงทุนอิงอยู่กับผลการดำเนินงานกิจการ แต่การที่นักลงทุนสนใจเพียงข้อมูลกำไรของกิจการ โดยไม่ได้ให้ความสนใจในข้อมูล อื่น ๆ ที่อยู่ในงบการเงินเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากกำไรของกิจการสามารถตกแต่งให้สูงขึ้นหรือลดลงได้ การศึกษาเชิงประจักษ์ในอดีตพบข้อสรุปตรงกันว่ากิจการมีการตกแต่งกำไร

Balatbat and Lim (2002) ทดสอบการตกแต่งรายได้กับผลตอบแทนของราคาหุ้นที่เสนอขายแก่ประชาชนในช่วงปี ค.ศ. 1982-1997 จำนวนตัวอย่าง หุ้นสามัญ 326 บริษัท การทดสอบนำแบบจำลองของ Jones (1991) มาใช้ นอกจากนี้ยังวิเคราะห์สมการถดถอยหาความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนของหุ้น 36 เดือนกับการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่าย นอกจากนี้ยังมีตัวแปรอื่น ๆ เช่น มูลค่าตลาดของหุ้น การเปลี่ยนแปลงของเงินลงทุนระยะยาว การเปลี่ยนแปลงของกำไรสุทธิผลตอบแทนของหุ้นวันแรกที่บริษัทที่ขายหุ้น แต่กลับไม่พบความแตกต่างของผลตอบแทนของราคาหุ้นเมื่อเทียบกับบริษัทจับคู่เหมือนเปรียบเทียบ โดยเกณฑ์ของบริษัทจับคู่เหมือนเปรียบเทียบต้องอยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน และมีปริมาณสินทรัพย์ที่ใกล้เคียงกับบริษัทตัวอย่าง แต่อย่างไรก็ตามเมื่อแบ่งการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายแบ่งเป็นระดับสูงและต่ำ พบว่าการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายที่มีค่าสูง มีผลการดำเนินงานที่แย่ลงเมื่อเทียบกับบริษัทที่ไม่ได้ออกหุ้น ผลการทดสอบทำให้ทราบว่าบริษัทที่ออกหุ้นสร้างกำไรให้สูงเพื่อประโยชน์ต่อราคาหุ้นที่เสนอขายต่อสาธารณชน

Gaver and Austin (1995: 3 – 28) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายการตามเกณฑ์คงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accrual) กับระดับกำไรที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส จากการวิจัยพบว่าถ้ากำไรก่อนรายการตามเกณฑ์คงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารลดลงต่ำกว่าระดับกำไรขั้นต่ำที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส ผู้บริหารจะเพิ่มกำไรโดยใช้รายการตามเกณฑ์คงค้างดังกล่าวเพื่อให้กำไรเพิ่มขึ้นถึงระดับกำไรขั้นต่ำที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส แต่ในทางตรงกันข้ามถ้ากำไรก่อนรายการตามเกณฑ์คงค้างสูงกว่าระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส ผู้บริหารจะลดกำไรโดยใช้รายการตามเกณฑ์คงค้างนั้นเพื่อให้กำไรลดลงจนถึงระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส เนื่องจากถึงแม้จะบริหารให้กำไรสูงกว่าระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัสก็ไม่มีผลกับโบนัสที่จะได้รับ และอาจส่งผลให้มีการทบทวน แกะแยะเกณฑ์วัดผลการปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลเสียต่อการบริหารงานของผู้บริหารเอง ซึ่งผู้บริหารมองว่าการรับรู้รายการตามเกณฑ์คงค้างไม่ว่าจะเป็นการตั้งสำรองหนี้สงสัยจะสูญ ค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ หรือการ Taking a bath จะเป็นผลประโยชน์ต่อตัวผู้บริหารเองตรงเท่าที่กำไรก่อนรายการดังกล่าวยังคงสูงกว่าระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส

Holthausen, Larcker และ Sloan (1995 : 29 – 74) ทดสอบว่าผู้บริหารจะเปลี่ยนแปลงกำไรเพื่อให้ได้รับโบนัสในมูลค่าสูงสุดหรือไม่ ผลการวิจัยสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่าผู้บริหารของกิจการจะเปลี่ยนแปลงกำไรให้ลดลงเมื่อกำไรก่อนรายการตามเกณฑ์คงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารสูงกว่าระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับจ่ายโบนัสซึ่ง ณ ระดับดังกล่าวผู้บริหารยอมได้รับโบนัสในมูลค่าสูงสุดแล้ว

Teoh, Welch and Wong (1998) ศึกษาเกี่ยวกับผลการดำเนินงานและผลตอบแทนของหลักทรัพย์ก่อนและหลัง การเสนอขายหลักทรัพย์เพิ่มทุน (Seasoned Equity Offering) 3 ปี การศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่มีการเสนอขายหลักทรัพย์เพิ่มทุนในช่วงปี ค.ศ. 1976-1989 โดยการศึกษาจะเปรียบเทียบระหว่างบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์เพิ่มทุน กับบริษัทที่ไม่ได้ขายเสนอขายหลักทรัพย์เพิ่มทุน ที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน และมีขนาดกำไรต่อสินทรัพย์ในระดับที่ใกล้เคียงกันในปีก่อนที่จะมีการเสนอขายหลักทรัพย์เพิ่มทุน การศึกษาพบว่า ผลกำไรของกิจการจะเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับจนถึงปีที่มีการเสนอขายหลักทรัพย์เพิ่มทุนและจะลดลงตามลำดับในปีหลังจากที่มีการเสนอขายหลักทรัพย์เพิ่มทุนเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มบริษัทอ้างอิง ในขณะที่ส่วนของกระแสเงินสดจากการดำเนินงานนั้น มีลักษณะแตกต่างกับกำไร โดยพบว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงาน จะลดลงเรื่อย ๆ จนถึงปีที่มีการเสนอขายหลักทรัพย์เพิ่มทุนและจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ หลังจากปีที่เสนอขายหลักทรัพย์เพิ่มทุน แสดงว่ากิจการมีการตกแต่งกำไรผ่านทางการใช้รายการพึงรับพึงจ่าย ในการศึกษาได้แบ่งรายการพึงรับพึงจ่ายออกเป็น 4 ชนิด คือ รายการพึงรับพึงจ่ายจากฝ่ายบริหารระยะสั้น รายการพึงรับพึงจ่ายจากฝ่ายบริหารระยะยาว รายการพึงรับพึงจ่ายจากการดำเนินงานธุรกิจระยะสั้น และรายการพึงรับพึงจ่ายจากการดำเนินธุรกิจระยะยาว เพื่อทดสอบว่าตัวแปรใดที่มีอิทธิพลทำให้มีการเพิ่มขึ้นของกำไรในปีก่อนที่จะมีการเสนอขายหลักทรัพย์เพิ่มทุน โดยพบว่ารายการพึงรับพึงจ่ายจากฝ่ายบริหารระยะสั้นมีความสัมพันธ์ในรูปแบบเดียวกับกำไร คือ เพิ่มขึ้นในปีก่อนหน้าที่จะมีการเสนอขายหลักทรัพย์เพิ่มทุนและลดลงเรื่อย ๆ หลังจากปีที่เสนอขายหลักทรัพย์เพิ่มทุน เป็นการยืนยันว่ามีการตกแต่งกำไรผ่านทางรายการพึงรับพึงจ่ายจากฝ่ายบริหารระยะสั้น และเมื่อมีการแบ่งรายการพึงรับพึงจ่ายจากฝ่ายบริหารระยะสั้นออกเป็นกลุ่มย่อย 4 กลุ่มตามระดับของรายการพึงรับพึงจ่ายจากฝ่ายบริหารระยะสั้นพบว่าผลการดำเนินงานและผลตอบแทนของหลักทรัพย์ของบริษัทในกลุ่มที่มีระดับรายการพึงรับพึงจ่ายจากฝ่ายบริหารระยะสั้นสูงที่สุดจะแยกว่า บริษัทที่อยู่ในกลุ่มที่มีการแบ่งรายการพึงรับพึงจ่ายจากฝ่ายบริหารระยะสั้นต่ำที่สุด

Rangan (1998) ศึกษาการตกแต่งผลกำไรในช่วงที่มีการประกาศออกหุ้นเพิ่มทุนว่าสามารถอธิบายถึงผลการดำเนินงานที่แย่งหลังการเพิ่มทุนได้หรือไม่ การทดสอบใช้ข้อมูลเป็นรายไตรมาสศึกษาช่วงปี ค.ศ. 1987-1990 แบ่งการทดสอบเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายกับการเปลี่ยนแปลงของกำไรหลังจากการออกหุ้นเพิ่มทุน โดยวิธีวัดผลการดำเนินงานใช้การเปลี่ยนแปลงของกำไรก่อนหักรายการพิเศษต่อสินทรัพย์รวม (ROA) เป็นตัวแปรตาม โดยมีการเปลี่ยนแปลงของรายการพึงรับพึงจ่ายปีที่ 0 เป็นตัวแปรอิสระ โดยคาดว่าจะมีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามเนื่องจากผลการดำเนินงานที่แท้จริงจะปรากฏให้เห็นหลังจากการเพิ่มทุนผ่านไปแล้ว จากการทดสอบพบว่ามีความสัมพันธ์กัน โดยตัวแปรการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยฝ่ายบริหาร (discretionary current accruals) ปีที่ 0 สามารถอธิบายกำไรว่าลดลงหลังจากมีการระดมทุนเพิ่ม ส่วนที่สองทดสอบว่าผลตอบแทนหลังจากมีการออกหุ้นมีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับการเปลี่ยนแปลงรายการพึงรับพึงจ่ายโดยฝ่ายบริหารหรือไม่ การทดสอบสนใจในผลตอบแทนของหุ้นหลังการเพิ่มทุน 1 ปี มองว่าถ้ามีการตกแต่งกำไรจริง จะเห็นผลตอบแทนที่แย่งในปีแรกหลังเพิ่มทุน ใช้วิธีผลตอบแทนของหุ้นรายวันปรับด้วยผลตอบแทนของตลาดในการคำนวณ จากการทดสอบได้ผลตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ การทดสอบทั้ง 2 แบบนี้ได้ใช้การเปลี่ยนแปลงของยอดขายและการเปลี่ยนแปลงของเงินลงทุนในการทดสอบ โดยมองว่าบริษัทที่มีการเติบโตของยอดขายรวดเร็วจะส่งผลให้มีกำไรลดลงหลังการเพิ่มทุน เนื่องจากคนภายนอกสนใจจะเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมนั้น การเติบโตของยอดขายสูงส่งผลให้กำไรลดลงหลังเพิ่มทุน ส่วนเงินลงทุนหากมีการลงทุนในสินทรัพย์กว่าจะได้ผลประโยชน์จากการลงทุนต้องใช้เวลา ดังนั้น คิดว่ากำไรของบริษัทเพิ่มทุนจะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเติบโตของยอดขายและเงินลงทุน

จะเห็นได้ว่าจากงานวิจัยในอดีตมีข้อค้นพบที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ กิจการจะมีการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของกิจการเพื่อประโยชน์ต่อการเพิ่มกำไรหรือผลการดำเนินงานของกิจการเป็นสำคัญ จึงนำมาเป็นส่วนหนึ่งของโครงร่างงานวิจัยนี้ที่สนใจจะทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินและรายการคงค้างของกิจการว่ากิจการที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีแนวโน้มของเรื่องดังกล่าวหรือไม่ กิจการประเภทใดและลักษณะใดบ้างที่มีแนวโน้มในการกระทำดังกล่าว

ดังนั้นจากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นสามารถสรุปแหล่งที่มาของตัวแปรได้ในตารางที่ 2.1 และสรุปวรรณกรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการในตารางที่ 2.2 โดยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งที่จะทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการ

ดำเนินงานทางการเงิน (Earning performances) กับรายการคงค้างของกิจการ (Accruals) ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.1 สรุปแหล่งที่มาของตัวแปร

	Heidi, Marleen and Gaeremynck(2003)	Myung and Byung(2004)	Eli Bartov, Ferdinand and Judy (2001)	Gaver and Austin (1995)	Patricia (1994)	Brown and Ball (1967)	Brealey (1971)	Gonedes (1973)
สำนักงานสอบบัญชี (AUDIT TYPE)	/		/					
ความเห็นของผู้สอบบัญชี (AUDIT OPINION)	/		/					
AUDIT TYPE*AUDIT OPINION	/							
AUDIT TYPE*Das			/					
ประเภทของกิจการ(TPYE)		/		/				
ขนาดของกิจการ(SIZE)	/	/	/	/	/			
อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน(LEV)	/		/		/			
กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน(CFO)	/	/		/	/	/		
ลักษณะการลงทุน(INVEST)	/							
รายการคงค้างปีปัจจุบันที่สนใจศึกษา(DAs)	/	/	/	/	/			
รายการคงค้างในปีก่อน(DAs-1)		/						
กำไรสุทธิ(REP)		/	/	/	/	/	/	/
กำไรต่อหุ้น (EPS)					/	/	/	/
กำไรจากการดำเนินงาน						/	/	/
กำไรก่อนรายการพิเศษ (EARNING BEFORE SPECIAL ITEMS)					/	/	/	/
ระดับความสัมพันธ์(HCOR)		/				/	/	/
HCOR*REP		/						
ระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี LATE*REP		/						
การเปลี่ยนแปลงโบนัส				/				

ตาราง 2.2 สรุปรวบรวมกรณีด้านความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับ
รายการคงค้างของกิจการ

ผู้วิจัย (ประเด็นที่ศึกษา)	ผลการวิจัย
Heidi Vander Bauwhede, Marleen Willekens and Gaeremynck (2003: 1-22) (ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของสำนักงานสอบบัญชี ลักษณะกิจการและรายการคงค้างของกิจการ)	ใช้สมการถดถอยเชิงพหุ (Regression model) ในการทดสอบ ซึ่งพบว่าบริษัทเอกชนและบริษัทมหาชน มีแนวโน้มในการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของกิจการ รวมทั้งขนาดของสำนักงานสอบบัญชีมีความเกี่ยวข้องกับการตั้งรายการคงค้างของกิจการเช่นกัน
Myung Seok Park and Byung T. Ro (2004: 269-289) (ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกำไรกิจการ-อุตสาหกรรม วันที่ประกาศผลการดำเนินงาน และการตั้งรายการคงค้างของกิจการ)	ใช้สมการถดถอยเชิงพหุ (Regression model) ในการทดสอบ ซึ่งพบว่ากิจการที่ความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรมสูงมีแนวโน้มที่จะมีการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของกิจการ อีกทั้งจะมีการประกาศผลการดำเนินงานล่าช้ากว่ากิจการในลักษณะอื่น
Eli Bartov, Ferdinand A. Gul and Judy S.L. Tsui (2001: 421-452) (ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างของกิจการกับการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี)	ใช้ Logistic regression model ในการทดสอบ ซึ่งพบว่ารายการคงค้างของกิจการมีความสัมพันธ์กับการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี และการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่ทำงานในสำนักงาน Big firm จะมีคุณภาพมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีในลักษณะอื่น

ตาราง 2.2 สรุปวรรณกรรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับ
รายการคงค้างของกิจการ (ต่อ)

ผู้วิจัย (ประเด็นที่ศึกษา)	ผลการวิจัย
Gaver and Austin (1995: 3 – 28) (ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างรายการคงค้างของ กิจการกับระดับกำไรที่มีการกำหนดไว้สำหรับ การจ่ายโบนัส)	ใช้สมการถดถอยเชิงพหุ (Regression model) ในการทดสอบ ซึ่งพบว่าถ้ากำไรก่อนรายการ ตามเกณฑ์คงค้างลดลงต่ำกว่าระดับกำไรขั้นต่ำ ที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส กิจการ จะมีการเพิ่มกำไรโดยใช้รายการตามเกณฑ์คง ค้าง
Patricia M. Dechow (1994 : 3-42) (ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างกำไรทางการบัญชี กระแสเงินสดและรายการคงค้างของกิจการ)	ใช้สมการถดถอยเชิงพหุ (Regression model) ในการทดสอบ ซึ่งพบว่ากระแสเงินสดจะเป็นตัว สะท้อนผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการ ได้ โดยผ่านรายการคงค้างทางการบัญชี

กล่าวโดยสรุป จากการทบทวนวรรณกรรมเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ พบว่า ผลการดำเนินงานทางการเงินมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาดของกิจการ และประเภทของธุรกิจด้วย กล่าวคือ หากผลการดำเนินงานของกิจการมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของตลาดในระดับสูง กิจการย่อมมีความสัมพันธ์ในระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างในระดับสูงเช่นกัน จากงานวิจัยข้างต้นจะเน้นประเด็นเรื่องผลการดำเนินงานทางการเงินโดยวัดจากรายการต่าง ๆ เป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยต้องการที่จะขยายการศึกษาให้มากขึ้น ซึ่งตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา ประกอบด้วย (1) กำไรสุทธิ (2) ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (4) ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี และ (5) อดิลักษณะของกิจการ ทั้งนี้เพื่อทดสอบว่าตัวแปรเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์อย่างไรกับรายการคงค้างของกิจการ ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นหลักที่ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะค้นหาคำตอบต่อไป เนื่องจากหลักฐานดังกล่าวยังไม่เป็นที่ประจักษ์ต่อกรณีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้นการศึกษาในประเด็นของความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาต่อไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) (การวิจัยเชิงประจักษ์ เป็นรูปแบบของการวิจัยที่อ้างอิงกับหลักเหตุผล (Reasoning-based) ทั้งนี้เพื่อทดสอบบริบทของทฤษฎีจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ ทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม ส่วนมากนิยมใช้เทคนิคทางสถิติในการทดสอบและวิเคราะห์ข้อมูล รูปแบบของการวิจัยเชิงประจักษ์มีอยู่ 2 รูปแบบด้วยกันคือ (1) เหตุผลเชิงอุปนัย (Inductive reasoning) และ (2) เหตุผลเชิงนิรนัย (Deductive reasoning) งานวิจัยนี้เป็นการทดสอบเหตุผลในเชิงนิรนัย เนื่องจากเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่ออธิบายเหตุผลหรือทดสอบทฤษฎีเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีอยู่แล้ว มิได้เป็นการวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีขึ้นมาใหม่) กรณีศึกษาในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา ทั้งนี้เพื่อนำเสนอผลการวิจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างและหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องได้ นำเสนอในมุมมองต่าง ๆ อันจะทำให้เกิดความเข้าใจภาพรวมของข้อมูลที่เก็บรวบรวม และ (2) การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เนื่องจากตัวแปรตามเป็นตัวแปรตามเชิงปริมาณ (Quantitative Dependent Variable) สำหรับการศึกษาคั้งนี้ตัวแปรตาม คือ รายการคงค้างของกิจการ ส่วนตัวแปรอิสระจะประกอบด้วย (1) ตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือตัวแปรอธิบาย (Explanatory Variables) และ (2) ตัวแปรควบคุม (Control Variables) ในส่วนของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุจะใช้รูปแบบในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินและรายการคงค้างของกิจการทั้งหมดจำนวน 6 ตัวแบบ ในแต่ละตัวแบบจะประกอบด้วยตัวแปรที่สนใจศึกษาและตัวแปรควบคุม ตัวแปรเหล่านี้ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมตามที่ได้สรุปไว้ในตาราง 2.1 บทที่ 2 สำหรับรายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิดจะกล่าวไว้ในส่วนของตัวแบบและคำอธิบายเกี่ยวกับตัวแปรหัวข้อ 3.2

3.2 คำอธิบายเกี่ยวกับตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษามี 2 ประเภท คือ

(1) ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือตัวแปรอธิบาย (Explanatory variables) เป็นตัวแปรที่มีผลกระทบต่อตัวแปรตาม และ ตัวแปรควบคุม (Control variables) เป็นตัวแปรที่มีผลกระทบต่อตัวแปรตาม นอกเหนือจากตัวแปรที่สนใจศึกษา

(2) ตัวแปรตาม (Dependent variables) เป็นตัวแปรที่ได้รับผลกระทบจากตัวแปรอิสระ

3.2.1 ตัวแปรอิสระ : ตัวแปรที่สนใจศึกษา

ในส่วนของตัวแปรที่สนใจศึกษาในแต่ละตัวแบบจะมีความแตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตามตัวแปรแต่ละตัวต่างก็เป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการ กล่าวคือ ตัวแบบที่ 1 ถึงตัวแบบที่ 5 เป็นตัวแบบที่แยกตัวแปรเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการ ส่วนตัวแบบที่ 6 เป็นตัวแบบที่รวมตัวแปรเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการไว้ด้วยกัน แหล่งที่มาของตัวแปรได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 แล้ว สำหรับรายละเอียดของตัวแปรที่สนใจศึกษาในแต่ละตัวแบบสามารถอธิบายได้ดังตาราง 3.1

ตาราง 3.1 ตัวแปรที่สนใจศึกษาในแต่ละตัวแบบ

ตัวแบบที่	ตัวแปรที่สนใจศึกษา
1	กำไรสุทธิ (NI)
2	ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม (CORRELEATION)
3	กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (CFO)
4	ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี (DAYS)
5	ลักษณะของกิจการ (CLASSIFY)
6	(1) กำไรสุทธิ (NI)
	(2) ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม (CORRELATION)
	(3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (CFO)
	(4) ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี (DAYS)
	(5) ลักษณะของกิจการ (CLASSIFY)

กำไรสุทธิ (NI)

กำไรสุทธิงวดปัจจุบัน (NI) เนื่องจากการศึกษาเชิงประจักษ์ในอดีตสนับสนุนแนวคิดที่ว่ากำไรสุทธิของกิจการจะมีผลหรือมีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงรายการคงค้าง Teoh, Welch and Wong (1998) กล่าวคือ หากกำไรสุทธิของกิจการลดลง กิจการจะมีแนวโน้มในการปรับปรุงรายการคงค้าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกมาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาครั้งนี้

ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม (CORRELEATION)

ระดับความสัมพันธ์ของกำไรสุทธิของกิจการกับกำไรสุทธิของอุตสาหกรรม (COR) กล่าวคือ กิจการที่มีลักษณะเป็นผู้นำของอุตสาหกรรม คือ มีระดับความสัมพันธ์ของกำไรสุทธิของกิจการกับกำไรสุทธิของอุตสาหกรรมสูง หากผลการดำเนินงานประสพภาวะขาดทุนหรือผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามภาวะของอุตสาหกรรมน่าจะมีแนวโน้มในการปรับปรุงรายการคงค้างเพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามภาวะอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นผลการวิจัยของ Myung Seok Park and Byung T. Ro (2004) นักวิจัยทั้งสองท่านได้ข้อค้นพบว่ากิจการที่มีลักษณะเป็นผู้นำ

อุตสาหกรรม คือ มีกำไรสุทธิสูงกว่ากำไรเฉลี่ยของอุตสาหกรรมจะมีแนวโน้มในการปรับปรุงรายการคงค้างเพื่อเพิ่มกำไรสุทธิให้กับกิจการและเพื่อรักษาความเป็นผู้นำของตลาด ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อราคาหลักทรัพย์ของกิจการ ดังนั้นระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม จึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา เนื่องจากอาจมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ

กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (CFO)

กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (CFO) จะสะท้อนต่อการปรับปรุงรายการคงค้างในปีปัจจุบันซึ่งเป็นผลมาจากงานวิจัยของ Myung Seok Park and Byung T. Ro (2004) และ Eli Bartov and Ferdinand A. (2001) ดังนั้นกระแสเงินสดจากการดำเนินงานจึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา เนื่องจากอาจมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการปรับปรุงรายการที่เป็นองค์ประกอบของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน คือ การด้อยค่าของสินทรัพย์ รายการพิเศษและรายการปรับมูลค่า เพราะด้วยนโยบายการบัญชีของแต่ละกิจการที่เลือกใช้มีความแตกต่างกันจึงปรับเพื่อให้สามารถนำผลมาทดสอบเปรียบเทียบกันได้อย่างเหมาะสม

ระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (DAYS)

ระยะเวลาในการรับรองงบการเงินของผู้สอบบัญชี (DAYS) คือ ระยะเวลานับจากวันที่ 31 ธันวาคมถึงวันที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นต่องบการเงินของกิจการ จากงานวิจัยของ Patricia M. Dechow (1994) และ Myung Seok and Byung T. Ro (2004) พบว่ากิจการที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นล่าช้ากว่ากิจการอื่น ๆ จะสะท้อนให้เห็นว่ากิจการมีการปรับปรุงรายการคงค้าง ดังนั้นระยะเวลาในการรับรองงบการเงินของผู้สอบบัญชีจึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา เนื่องจากอาจมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ

ลักษณะของกิจการ (CLASSIFY)

กิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ (CLASSIFY) คือ กิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2546 ซึ่งจากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมและการวิเคราะห์ของผู้วิจัยคาดว่ากิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูน่าจะมีการปรับปรุงรายการคงค้างของกิจการเพื่อความคาดหวังต่อผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเพื่อให้กิจการปรับเปลี่ยนไปสู่ประเภทอุตสาหกรรมที่ตนดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อราคาหลักทรัพย์และดำเนินงานต่อไปของกิจการ

3.2.2 ตัวแปรอิสระ : ตัวแปรควบคุม

เพื่อควบคุมผลกระทบจากปัจจัยอื่นที่อาจมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ (นอกเหนือจากตัวแปรที่สนใจศึกษา) ดังนั้นจึงต้องมีการควบคุมตัวแปรที่อาจมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการควบคุมผลการศึกษาคั้งนี้ในแต่ละตัวแบบจะใช้ตัวแปรควบคุมชุดเดียวกัน จะต่างกันเฉพาะในส่วนของตัวแปรที่สนใจศึกษา ดังนั้นในส่วนของการอธิบายเกี่ยวกับตัวแปรควบคุมจึงไม่ได้แยกตัวแบบในการอธิบายรายละเอียดของตัวแปรควบคุมอธิบายดังนี้

ประเภทของกิจการ (INDUSTRY)

ประเภทของอุตสาหกรรม เนื่องจากแต่ละกิจการมีลักษณะกิจกรรมของการดำเนินงานต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับประเภทของอุตสาหกรรมด้วย เพื่อทดสอบถึงความแตกต่างกันระหว่างประเภทธุรกิจ

ขนาดของกิจการ (SIZE)

จากงานวิจัยของ Heidi Vander Bauwhede and Marleen Willekens (2003) เนื่องจากแต่ละกิจการมีขนาดที่แตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องควบคุมขนาดของกิจการเพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบกันได้ของข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Myung Seok Park and Byung T. Ro (2004) ; Eli Bartov, Ferdinand A. Gul and Judy S.L. Tsui (2001) ; Patricia M. Dechow (1994)

รายการคงค้างในปีก่อน ($ACCRUAL_{T-1}$)

รายการคงค้างของกิจการในปีก่อน ($ACCRUAL_{T-1}$) จากการศึกษาของ Kang and Sivaramakrishnan (1995) ; Myung Seok Park and Byung T. Ro (2004) พบว่ารายการคงค้างในปีก่อนน่าจะมีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงรายการคงค้างในปีปัจจุบัน เนื่องจากหากในปีก่อนมีการปรับปรุงรายการคงค้างสูงอาจจะส่งผลให้การปรับปรุงรายการคงค้างในปีปัจจุบันมีจำนวนที่สูงขึ้นเพื่อรักษาระดับของผลการดำเนินงานไว้ในระดับเดิม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกมาเป็นตัวแปรหนึ่งที่สนใจศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจากอาจมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ

3.2.3 ตัวแปรตาม

ตามที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้แล้วว่า ตัวแปรอิสระ (ตัวแปรที่สนใจศึกษาและตัวแปรควบคุม) อาจมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการในทิศทางที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นรายการคงค้างของกิจการจึงเป็นตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ และเป็นตัวแปรเชิงปริมาณสำหรับนิยามของรายการคงค้างได้อธิบายไว้ในบทที่ 1 แล้ว

ตัวแบบในการวัดค่ารายการคงค้างของกิจการ (Accruals) จะใช้สูตรในการคำนวณ 2 รูปแบบ ดังนี้

$$ACCRUAL_t = \Delta CA_t - \Delta Cash_t - \Delta CL_t + \Delta DCL_t - DEP_t \quad (1)$$

$$ACCRUAL_t = \Delta CA_t - \Delta Cash_t - \Delta CL_t + \Delta DCL_t - DEP_t - DTAX_t - INT \quad (2)$$

โดย

ACCRUAL _t	=	รายการคงค้างของกิจการ
ΔCA _t	=	การเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์หมุนเวียน
ΔCash _t	=	การเปลี่ยนแปลงเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด
ΔCL _t	=	การเปลี่ยนแปลงในหนี้สินหมุนเวียน
ΔDCL _t	=	การเปลี่ยนแปลงในหนี้สินที่รวมอยู่ในหนี้สินหมุนเวียน
DEP _t	=	ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย
DTAX _t	=	ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี
INT	=	ดอกเบี้ยจ่าย

สาเหตุที่ใช้ตัวแบบที่ (1) ในการวัดค่ารายการคงค้างของกิจการ (Accruals) ข้างต้น เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าผู้วิจัยหลายท่านได้ทำการพัฒนาตัวแบบนี้กันมาอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น Heally (1985) ; Deangelo (1986) ; Jones (1991) ; Defond and Jiambalvo (1994) Dechow et al. (1995) ; Sloan (1996) ; Collin and Hribar (1999) ผลการวิจัยสะท้อนว่าตัวแบบนี้เหมาะสมในการนำมาวัดค่ารายการคงค้างของกิจการ ส่วนตัวแบบที่ (2) ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และพัฒนาขึ้นเอง เนื่องจากมีแนวคิดที่ว่ามาตรฐานการบัญชีของประเทศไทยมีบางส่วนที่แตกต่างจากต่างประเทศจึงมีการปรับปรุงรายการบางรายการเพิ่มเติมดังแสดงในตัวอย่างข้างต้น เพื่อให้ทดสอบสมมติฐานต่อไป สาเหตุที่มีการปรับตัวแบบที่ 2 ด้วยรายการดอกเบี้ยจ่าย เพราะเนื่องจากเป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างเงินทุนของกิจการซึ่งแต่ละกิจการย่อมแตกต่างกันเพื่อ

ลดผลกระทบของรายการที่มาจากโครงสร้างเงินทุนรายการนี้และเพื่อเปรียบเทียบกันได้ดียิ่งขึ้นระหว่างกิจการ ส่วนการปรับด้วยรายการภาษีเงินได้รอดัดบัญชีเนื่องมาจากบางกิจการมีการนำมาตราฐานการบัญชีฉบับนี้มาใช้แล้วแต่ยังมีกิจการอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่นำวิธีการบัญชีนี้มาใช้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นควรว่าน่าจะปรับตัวแบบที่ 1 ด้วยรายการทั้งสองดังกล่าวข้างต้น เพื่อความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในประเทศไทย

ตารางที่ 3.2 สรุปรายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิด

บทบาทของตัวแปร	สัญลักษณ์	การวัดค่า	สัญลักษณ์ที่คาดหวัง
ตัวแปรที่สนใจศึกษา			
1. กำไรสุทธิ	NI	วัดค่าโดยใช้มูลค่ากำไรสุทธิที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุน	+
2. ระดับความสัมพันธ์ของผลกำไรดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม	CORRELATION	วัดค่าโดยใช้กำไรสุทธิของกิจการตั้งหารด้วยกำไรสุทธิของอุตสาหกรรม	+
3. กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน	CFO	วัดค่าโดยใช้มูลค่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่ปรากฏในงบกระแสเงินสด ปรับปรุงด้วยรายการพิเศษรายการตัดบัญชีและรายการด้อยค่า	-
4. ระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี	DAYS	วัดค่าโดยเริ่มนับระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคมจนถึงวันที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็น	+
5. ลักษณะของกิจการ	CLASSIFY	วัดค่าโดย 1 กิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟู 0 กิจการอื่น ๆ	+

ตารางที่ 3.2 สรุปรายละเอียดของตัวแปรแต่ละชนิด (ต่อ)

บทบาทของตัวแปร	สัญลักษณ์	การวัดค่า	สัญลักษณ์ที่คาดหวัง
ตัวแปรควบคุม			
1. ประเภทของกิจการ	INDUSTRY	วัดค่าโดย 1 ธุรกิจผลิต 2 ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ 3 ธุรกิจบริการ	-
2. ขนาดของกิจการ	SIZE	วัดค่าโดยใช้ยอดขายสินทรัพย์รวม	+
3. รายการคงค้างปีก่อน	ACCRUAL _{T-1}	วัดค่าโดยใช้ตัวแบบที่ 1 และ 2 ดังที่กล่าวข้างต้น	+
ตัวแปรตาม			
1. รายการคงค้างของกิจการ	ACCRUAL _T	วัดค่าโดยใช้ตัวแบบที่ 1 และ 2 ดังที่กล่าวข้างต้น	ไม่มี
อื่น ๆ	e	ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแบบ	ไม่มี

3.3 การพัฒนาสมมติฐานการวิจัยและตัวแบบ

เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยจึงมีการพัฒนาสมมติฐานและตัวแบบในการวิจัยเพื่อเป็นการหาคำตอบของปัญหาที่ว่า รายการคงค้างขึ้นอยู่กับการดำเนินงานทางการเงินหรือไม่อย่างไร ในกระบวนการค้นหาคำตอบที่ต้องการจากปัญหาดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาสมมติฐานและใช้ตัวแบบ (Models) การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) ในการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ ผู้วิจัยได้พัฒนาสมมติฐานไว้ 5 สมมติฐาน และตัวแบบในการวิจัยไว้ 6 แบบ โดยจำแนกตามตัวแปรที่สนใจศึกษา แต่ละตัวแบบจะประกอบด้วย (1) ตัวแปรที่สนใจศึกษา และ (2) ตัวแปรควบคุม ในตัวแบบที่ 1 ถึงตัวแบบที่ 5 เป็นตัวแบบที่แยกตัวแปรเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการออกจากกัน และตัวแบบที่ 6 จะรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทางการเงินไว้ด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อยืนยันว่าผลการวิจัยที่ได้รับจากตัวแบบที่แยกตัวแปรออกจากกันให้ผลไม่แตกต่างกันกับตัวแบบที่รวมตัวแปรไว้ด้วยกัน ลักษณะของสมมติฐานและตัวแบบในการวิจัยสามารถนำเสนอได้ตามลำดับดังนี้

3.3.1 สมมติฐานและตัวแบบเกี่ยวกับกำไรสุทธิซึ่งเป็นผลการดำเนินงานทางการเงินประเภทหนึ่งของกิจการ

จากการศึกษาของ Gaver and Austin (1995 : 3-28) ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรายการตามเกณฑ์คงค้างที่ขึ้นอยู่กับการดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accrual) กับระดับกำไรที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส ผลการวิจัยพบว่า ถ้ากำไรก่อนรายการตามเกณฑ์คงค้างที่ขึ้นอยู่กับการดุลยพินิจของผู้บริหารลดลงต่ำกว่าระดับกำไรขั้นต่ำที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส ผู้บริหารจะเพิ่มกำไรโดยอาศัยรายการตามเกณฑ์คงค้างดังกล่าวเพื่อให้กำไรเพิ่มขึ้นถึงระดับกำไรขั้นต่ำที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส แต่ในทางตรงกันข้ามถ้ากำไรก่อนรายการตามเกณฑ์คงค้างสูงกว่าระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส ผู้บริหารจะลดกำไรโดยใช้รายการตามเกณฑ์คงค้างนั้นเพื่อให้กำไรลดลงจนถึงระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส เนื่องจากถึงแม้จะบริหารให้กำไรสูงกว่าระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัสก็ไม่มีผลกับโบนัสที่จะได้รับ ในกรณีนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นในทำนองเดียวกับ Gaver and Austin กล่าวคือ การจะมีการปรับปรุงรายการตั้งรายการคงค้างน่าจะขึ้นอยู่กับการดำเนินงานที่เป็นกำไรสุทธิของกิจการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่ากำไรสุทธิน่าจะส่งผลต่อรายการ

คงค้าง และเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิกับรายการคงค้างของกิจการ จึงสามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยที่ 1 ได้ดังนี้

H1 : รายการคงค้างขึ้นอยู่กับกำไรสุทธิของกิจการ

ตัวแบบทดสอบรายการคงค้างขึ้นอยู่กับกำไรสุทธิของกิจการ

$$\text{ACCRUAL}_T = \beta_0 + \beta_1 \text{NI} + \beta_2 \text{INDUSTRY} + \beta_3 \text{SIZE} + \beta_4 \text{ACCRUAL}_{T-1} + e$$

3.3.2 สมมติฐานเกี่ยวกับระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม

จากการศึกษาของ Myung Seok Park and Byung T. Ro (2004 : 269-289) ได้ศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างกำไรกิจการ กำไรอุตสาหกรรม ระยะเวลาการประกาศผลการดำเนินงานของกิจการและรายการคงค้างของกิจการ ผลการวิจัยพบว่ากิจการที่มีระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรของอุตสาหกรรมที่สูงมีแนวโน้มที่ผู้บริหารจะมีการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของกิจการมากกว่ากิจการในลักษณะอื่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่าระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรมน่าจะส่งผลต่อรายการคงค้างของกิจการ และเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรมกับรายการคงค้างของกิจการ จึงสามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยที่ 2 ได้ดังนี้

H2 : รายการคงค้างขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม

ตัวแบบทดสอบรายการคงค้างขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม

$$\text{ACCRUAL}_T = \beta_0 + \beta_1 \text{COR} + \beta_2 \text{INDUSTRY} + \beta_3 \text{SIZE} + \beta_4 \text{ACCRUAL}_{T-1} + e$$

3.3.3 สมมติฐานเกี่ยวกับกระแสเงินสดจากการดำเนินงานซึ่งเป็นผลการดำเนินงานทางการเงินประเภทหนึ่งของกิจการ

จากการศึกษาของ Patricia M. Dechow (1994 : 3-42) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกำไรทางการบัญชี กระแสเงินสดจากการดำเนินงานและรายการคงค้างของกิจการ ผลการวิจัยพบว่า กระแสเงินสดจากการดำเนินงานจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่สะท้อนต่อมูลค่ารายการคงค้างของกิจการ เช่นเดียวกับกำไรทางการบัญชี กล่าวคือ ถ้ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้น รายการคงค้างจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จากกรณีนี้ผู้วิจัยคาดว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานน่าจะมีผลต่อรายการคงค้างกิจการ และเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับรายการคงค้างของกิจการ จึงสามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยที่ 3 ได้ดังนี้

H3 : รายการคงค้างขึ้นอยู่กับกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

ตัวแบบทดสอบรายการคงค้างขึ้นอยู่กับกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

$$\text{ACCRUAL}_T = \beta_0 + \beta_1 \text{CFO} + \beta_2 \text{INDUSTRY} + \beta_3 \text{SIZE} + \beta_4 \text{ACCRUAL}_{T-1} + e$$

3.3.4 สมมติฐานเกี่ยวกับระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี

จากการศึกษาของ Myung Seok Park and Byung T. Ro (2004 : 269-289) ได้ศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างกำไรกิจการ กำไรอุตสาหกรรม ระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีกับรายการคงค้างของกิจการ ผลการวิจัยพบว่าระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่มีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงรายการคงค้างของกิจการ กล่าวคือ กิจการที่มีระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่ต้องบการเงินมีระยะเวลาในการตรวจสอบนานบ่งชี้ว่ากิจการนั้นมีการปรับปรุงรายการคงค้างของกิจการมากกว่ากิจการที่มีระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่ต้องบการเงินมีระยะเวลาอันสั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่าระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีน่าจะมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ และเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีกับรายการคงค้างของกิจการ จึงสามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยที่ 4 ได้ดังนี้

H4 : รายการคงค้างปัจจุบันขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี

ตัวแบบทดสอบรายการคงค้างปัจจุบันขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี

$$\text{ACCRUAL}_T = \beta_0 + \beta_1 \text{DAYS} + \beta_2 \text{INDUSTRY} + \beta_3 \text{SIZE} + \beta_4 \text{ACCRUAL}_{T-1} + e$$

3.3.5 สมมติฐานเกี่ยวกับลักษณะของกิจการ

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของกิจการที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะแบ่งออกเป็นกิจการปกติ และกิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งลักษณะที่แตกต่างของทั้ง 2 กิจการจะอยู่ที่การถูกกำกับควบคุมดูแลอย่างเข้มงวดจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยบริษัทที่ถูกจัดอยู่ในระหว่างการฟื้นฟูจะต้องพยายามดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎ ข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าลักษณะดังกล่าวนี้จะส่งผลต่อการรายการคงค้างของ

กิจการ เพื่อให้กิจการปรับเปลี่ยนไปสู่ประเภทอุตสาหกรรมที่ตนดำเนินงานทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อราคาหลักทรัพย์ของกิจการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่าลักษณะของกิจการน่าจะมีการมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ และเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของกิจการกับรายการคงค้าง จึงสามารถตั้งสมมติฐานการวิจัยที่ 5 ได้ดังนี้

H5 : รายการคงค้างปีปัจจุบันขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจการ

ตัวแบบทดสอบรายการคงค้างขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจการ

$$\text{ACCRUAL}_T = \beta_0 + \beta_1 \text{CLASSIFY} + \beta_2 \text{INDUSTRY} + \beta_3 \text{SIZE} + \beta_4 \text{ACCRUAL}_{T-1} + e$$

และตัวแบบที่ 6 ซึ่งจะรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานทางการเงินไว้ด้วยกัน เพื่อยืนยันว่าผลการวิจัยที่ได้รับจากตัวแบบที่แยกตัวแปรออกจากกันให้ผลไม่แตกต่างกันกับตัวแบบที่รวมตัวแปรไว้ด้วยกัน

$$\text{ACCRUAL}_T = \beta_0 + \beta_1 \text{NI} + \beta_2 \text{CORRELATION} + \beta_3 \text{CFO} + \beta_4 \text{DAYS} + \beta_5 \text{CLASSIFY} + \beta_6 \text{INDUSTRY} + \beta_7 \text{SIZE} + \beta_8 \text{ACCRUAL}_{T-1} + e$$

3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.4.1 ประชากร คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2546 โดยมีทั้งหมด 418 บริษัท ยอดรวมบริษัทที่จดทะเบียนฯ เป็นข้อมูลที่เปิดเผยในเว็บไซต์ www.set.or.th ณ วันที่ 15 พฤษภาคม 2547 ซึ่งในจำนวนนี้ไม่รวมบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ใหม่ (Market Alternative Investment : MAI) และกองทุนรวม 9 บริษัท ตามที่ได้นำเสนอไว้ในตาราง 3.3

ตาราง 3.3 ประชากรในการศึกษา

กลุ่มที่	หมวดธุรกิจ	จำนวนบริษัท
1	ธุรกิจการเกษตร	21
2	อาหารและเครื่องดื่ม	23
3	ของใช้ในครัวเรือน	7
4	อัญมณีและเครื่องประดับ	2
5	เวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง	3
6	สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม	22
7	ธนาคาร	14
8	เงินทุนหลักทรัพย์	30
9	ประกันชีวิตและประกันภัย	20
10	เคมีภัณฑ์และพลาสติก	12
11	เครื่องมือและเครื่องจักร	2
12	บรรจุภัณฑ์	14
13	เยื่อกระดาษและกระดาษ	3
14	ยานพาหนะและอุปกรณ์	10
15	วัสดุก่อสร้างและตกแต่ง	23
16	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	38
17	พลังงาน	12
18	เหมืองแร่	1
19	พาณิชย์	15

ตาราง 3.3 ประชากรในการศึกษา (ต่อ)

กลุ่มที่	หมวดธุรกิจ	จำนวน (บริษัท)
20	บันเทิงและสันทนาการ	14
21	การแพทย์	12
22	โรงแรมและบริการท่องเที่ยว	11
23	การพิมพ์และสิ่งพิมพ์	8
24	บริการเฉพาะกิจ	2
25	ขนส่ง	8
26	คลังสินค้าและไซโล	5
27	สื่อสาร	16
28	เครื่องใช้ไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์	13
29	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	10
30	อื่น	5
31	REHABCO	42
	รวม	418

3.4.2 กลุ่มตัวอย่าง มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคือ เป็นบริษัทที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี พ.ศ. 2546 และมีรอบระยะเวลาบัญชีเริ่มวันที่ 1 มกราคม ถึงสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม โดยยกเว้นกลุ่มธนาคาร เงินทุนหลักทรัพย์ ประกันชีวิตและประกันภัย เนื่องจากกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น และกลุ่มตัวอย่างจะต้องเป็นบริษัทที่มีข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครบถ้วน เมื่อพิจารณาอย่างคร่าว ๆ พบว่ามีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้น 354 บริษัท ตามที่ได้เสนอในตาราง 3.4

ตาราง 3.4 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

รายชื่อกลุ่มอุตสาหกรรมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย		
รายชื่อกลุ่มอุตสาหกรรม		จำนวนบริษัท
1. กลุ่มธุรกิจการผลิต (Manufacturing Firms)		135
1.1	ธุรกิจการเกษตร	20
1.2	อาหารและเครื่องดื่ม	21
1.3	ของใช้ในครัวเรือน	6
1.4	อัญมณีและเครื่องประดับ	2
1.5	เวชภัณฑ์และเครื่องสำอาง	4
1.6	สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า	18
1.7	เคมีภัณฑ์และพลาสติก	12
1.8	เครื่องมือและเครื่องจักร	2
1.9	บรรจุภัณฑ์	12
1.10	เยื่อกระดาษและกระดาษ	4
1.11	ยานพาหนะและอุปกรณ์	7
1.12	พลังงาน	9
1.13	เหมืองแร่	1
1.14	เครื่องใช้ไฟฟ้าและคอมพิวเตอร์	8
1.15	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	9
2. กลุ่มธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์และวัสดุก่อสร้าง (Property and Construction Firms)		42
2.1	วัสดุก่อสร้างและเครื่องตกแต่ง	17
2.2	พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	25
3. กลุ่มธุรกิจบริการ (Service Firms)		74
3.1	พาณิชย์	12
3.2	บันเทิงและสันทนาการ	10
3.3	การแพทย์	10
3.4	โรงแรมและบริการท่องเที่ยว	11
3.5	การพิมพ์และสิ่งพิมพ์	8
3.6	บริการเฉพาะกิจ	3

ตาราง 3.4 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา (ต่อ)

รายชื่อกลุ่มอุตสาหกรรมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย		
รายชื่อกลุ่มอุตสาหกรรม		จำนวนบริษัท
3. กลุ่มธุรกิจบริการ (Service Firms)		74
3.7	ขนส่ง	5
3.8	คลังสินค้าและไซโล	4
3.9	สื่อสาร	11
4. กลุ่มบริษัทที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ		41
ตัวอย่างในการศึกษาทั้งสิ้น		292

3.4.3 วิธีการเลือกตัวอย่าง วิธีการเลือกตัวอย่างสำหรับการศึกษานี้ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบริษัทจดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเท่านั้น ประการสำคัญคือหลักเกณฑ์ในการพิจารณากลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการศึกษาและตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยเฉพาะ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยฉบับนี้จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งแหล่งข้อมูลได้มาจากการทบทวนเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัย เว็บไซต์และสื่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งข้อมูลทุติยภูมิที่สำคัญและจำเป็นต้องใช้ในการศึกษา ส่วนมากได้มาจากฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือ I-SIMS (Integrated-SET information Management Systems) ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการรวมถึงรายการคงค้าง เพื่อทำการทดสอบหาความสัมพันธ์ต่อไป ซึ่งข้อมูลที่ต้องใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ข้อมูลในงบการเงิน ข้อมูลประเภทอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. 2546

3.6 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อนำเสนอผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้เทคนิคทางสถิติในการอธิบายและวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ จำแนกตามเทคนิคทางสถิติที่นำมาใช้ อันประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ความสำคัญของเทคนิคทางสถิติแต่ละชนิดสามารถสรุปพอสังเขปได้ดังนี้

3.6.1 สถิติเชิงพรรณนา

วิเคราะห์ข้อมูลออกมาในรูปของค่าสถิติพื้นฐาน เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกิจการ เพื่อเสนอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวแปรที่เก็บรวบรวมได้ โดยเสนอตามมุมมองต่าง ๆ รวมทั้งเพื่อเป็นการพรรณนาถึงลักษณะของแต่ละประเภทของธุรกิจ สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ในการนำเสนอข้อมูลในการศึกษานี้ประกอบด้วย (1)ความถี่และร้อยละ (Frequency and Proportion) (2)ค่าต่ำสุด (Minimum : Min) (3)ค่าสูงสุด (Maximum : Max) (4) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) (5)ค่ามัธยฐาน (Median) (6)ค่าฐานนิยม (Mode) และ (7) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3.6.2 สถิติเชิงอนุมาน

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติอนุมานในงานวิจัยฉบับนี้ประกอบด้วยเทคนิคที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินและรายการคงค้างของกิจการ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) สาเหตุที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ใช้ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรมดังที่ได้ อธิบายไว้ในบทที่ 2 มีการนำเทคนิคนี้มาใช้เพื่อตรวจสอบคำตอบกันอย่างแพร่หลาย อีกทั้งตัวแบบในการทดสอบครั้งนี้มีตัวแปรอิสระหลายตัว และมีตัวตามเป็นตัวแปรเชิงปริมาณและมีตัวแปรอิสระเป็นทั้งตัวแปรเชิงกลุ่มและตัวแปรเชิงปริมาณ จึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยนำเทคนิคดังกล่าวมาใช้ทดสอบเพื่อหาคำตอบให้กับงานวิจัยต่อไป สาระสำคัญของเทคนิคการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุจะได้อธิบายพอสังเขปดังนี้

3.6.2.1 ตรวจสอบประชากรตามเงื่อนไขการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

เงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุจะเหมือนกับเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงเส้น โดยที่สมการความถดถอยเชิงพหุเป็น

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X + \beta_2 X + \beta_3 X + \dots + \beta_k X_k + e_t$$

เงื่อนไขมีดังนี้

1. ความคลาดเคลื่อน e เป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ
2. ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเป็นศูนย์ นั่นคือ $E(e) = 0$
3. ค่าแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า $V(e) = \sigma_e^2$
4. e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกัน ; $i \neq j$ นั่นคือ covariance $(e_i, e_j) = 0$
5. ตัวแปรอิสระ X_i และ X_j ต้องเป็นอิสระกัน

เทคนิคที่จะใช้ทดสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรแต่ละชนิด พิจารณาจากค่า p-value ของค่าสถิติ t สำหรับตัวแปรต่าง ๆ เทียบกับระดับนัยสำคัญที่กำหนดซึ่งคือ 0.05

3.6.2.2 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ มีดังต่อไปนี้

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรตามที่สูงขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระที่สนใจศึกษา พร้อมทั้งศึกษาระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว

ผู้วิจัยมุ่งที่จะตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินและรายการคงค้างของกิจการ โดยใช้ตัวแบบการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ เนื่องจากตัวแปรตามมีลักษณะเป็นตัวแปรตามเชิงปริมาณ (Quantitative Dependent Variable) 1 ตัว และมีตัวแปรอิสระที่เป็นทั้งตัวแปรเชิงปริมาณและตัวแปรเชิงกลุ่ม

ตามที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นแล้วว่า การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยที่นิยมมากสำหรับตัวแปรที่มีตัวแปรตามเป็นตัวแปรตามเชิงปริมาณ ทั้งนี้เพื่อคำนวณหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้ก็คือความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินและรายการคงค้างของกิจการ

สำหรับการศึกษาคั้งนี้ นำเทคนิคนี้มาใช้เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม หรือเพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างในทิศทางใด ทั้งนี้พิจารณาจากทิศทางสัญลักษณ์ของค่าสหสัมพันธ์ที่ได้จากการทดสอบอาจเป็นบวกหรือลบ จะเห็นว่าเทคนิคดังกล่าวสามารถตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยได้อย่างครบถ้วน สำหรับผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาจะนำเสนอไว้ในบทที่ 4 และ บทที่ 5 เป็นลำดับถัดไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ในบทที่ 4 นี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัย เกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาหรือค่าสถิติพื้นฐาน ดังที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้นแล้วว่างานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ โดยผลการดำเนินงานทางการเงินที่สนใจศึกษาประกอบด้วย (1) กำไรสุทธิ (2) ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (4) ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี และ (5) ลักษณะของกิจการ จากการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ทำให้สามารถนำเสนอผลการวิจัยได้ 3 ส่วน ดังนี้

4.1 ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษาในภาพรวม

ก่อนที่จะนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยขอสรุปสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปรต่าง ๆ เป็นลำดับแรก เนื่องจากสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปรต้องใช้ในการวิเคราะห์ และตีความหมายในเกือบทุกส่วนของการนำเสนอผลการวิจัย และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปรต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงขอเสนอไว้ในตาราง 4.1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.1 สรุปลักษณะและความหมายตัวแปร

สัญลักษณ์	ความหมาย
	ตัวแปรที่สนใจศึกษา
NI	กำไรสุทธิ (วัดค่าโดยใช้มูลค่ากำไรสุทธิที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุน)
CORRELATION	ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม (วัดค่าโดยใช้กำไรสุทธิของกิจการตั้งหารด้วยกำไรสุทธิของอุตสาหกรรม)
CFO	กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (วัดค่าโดยใช้มูลค่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่ปรากฏในงบกระแสเงินสด ปรับปรุงด้วยรายการพิเศษ รายการตัดบัญชีและรายการด้อยค่า)
DAYS	ระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (วัดค่าโดยเริ่มนับระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคมจนถึงวันที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็น)
CLASSIFY	ลักษณะของกิจการ (วัดค่าโดย 1 กิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟู 0 กิจการอื่น ๆ)
	ตัวแปรควบคุม
INDUSTRY	ประเภทของกิจการ (วัดค่าโดย 1 ธุรกิจผลิต 2 ธุรกิจส่งหาริมทรัพย์ 3 ธุรกิจบริการ)
SIZE	ขนาดของกิจการ (วัดค่าโดยใช้ยอดสินทรัพย์รวม)
ACCRUAL _{T-1}	รายการคงค้างในปีก่อน (วัดค่าโดยใช้ตัวแบบที่ 1 และ 2 ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 3)

4.1 ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 4.2 ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

รายการ	จำนวน (บริษัท)	ร้อยละ
1. กลุ่มตัวอย่างเบื้องต้น	354	100
2. บริษัทที่ไม่มีรอบบัญชีเริ่มต้นวันที่ 1 มกราคม ถึงสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม	23	7
3. บริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วนสมบูรณ์	39	11
4. กลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลครบถ้วนความสมบูรณ์	292	82

จากตาราง 4.2 สรุปได้ว่ามีกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้นจำนวน 354 บริษัท ซึ่งเป็นจำนวนบริษัททุกกลุ่มอุตสาหกรรมในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี พ.ศ. 2546 ทั้งนี้ยกเว้นกลุ่มธนาคารเงินทุนหลักทรัพย์ ประกันชีวิตและประกันภัย เนื่องจากกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น จากจำนวน 354 บริษัท สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลได้ร้อยละ 82 (292 บริษัท) ของกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้น ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 18 (62 บริษัท) แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรอบบัญชีเริ่มต้นวันที่ 1 มกราคม ถึงสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม ร้อยละ 7 (23 บริษัท) และที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 11 (39 บริษัท) เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครบถ้วนสมบูรณ์ กล่าวคือ ไม่มีการรายงานข้อมูลทางการเงิน หรือรายงานแต่ไม่ครบถ้วน ขาดงบการเงินรวมในบางปีที่ต้องใช้ข้อมูลในการศึกษารวมถึงไม่มีข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้ในการศึกษาอื่นๆ เป็นต้น

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ศึกษาในภาพรวม

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรที่ได้จากการศึกษาในภาพรวม การนำเสนอข้อมูลเบื้องต้นแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ๆ คือ (1) ตัวแปรที่สนใจศึกษา (2) ตัวแปรควบคุม และ (3) ตัวแปรตาม สำหรับค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ความถี่และร้อยละ (Frequency and Proportion) ค่าต่ำสุด (Minimum : Min) ค่าสูงสุด (Maximum : Max) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ข้อมูลของตัวแปรที่สนใจศึกษาสามารถนำเสนอได้ตามลำดับดังนี้

4.2.1 ตัวแปรที่สนใจศึกษา

ตามที่กล่าวไว้ในตอนต้นว่า ตัวแปรที่สนใจศึกษาประกอบด้วย (1) กำไรสุทธิ (2) ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (4) ระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี และ (5) ลักษณะของกิจการ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐานสามารถนำเสนอได้ดังนี้

4.2.1.1 กำไรสุทธิ (NI)

ตาราง 4.3 ค่าสถิติพื้นฐานของกำไรสุทธิ (ล้านบาท)

จำนวน (บริษัท)	Min	Max	Mean	S.D.
292	-5,674	39,400	715	3,191

จากตาราง 4.3 สรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มีกำไรสุทธิ 715 ล้านบาท ในบางบริษัท มีขาดทุนสุทธิอยู่ 5,674 ล้านบาท (Min) และบางบริษัท มีกำไรสุทธิสูงถึง 39,400 ล้านบาท (Max) โดยมีกำไรสุทธิเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3,191 ล้านบาท จะเห็นได้ว่ากิจการที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยภาพรวมแล้วจะมีผลการดำเนินงานที่ดี คือมีผลกำไรสุทธิจากการดำเนินงานในรอบระยะเวลาหนึ่ง เป็นสิ่งบ่งชี้ได้ว่านโยบายการบัญชีและเกณฑ์ในการจัดทำงบการเงินอาจช่วยส่งเสริมให้ผลการดำเนินงานดีขึ้นก็เป็นไป ผลการดำเนินงานเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารรวมทั้งอาจเป็น

ตัววัดอัตราผลตอบแทนพิเศษหรือโบนัสหรือสัญญาระยะเวลาในการจ้างผู้บริหารจึงอาจเป็นไปได้ที่ผู้บริหารของกิจการจะเลือกใช้นโยบายการบัญชีใด ๆ ที่เอื้อให้ผลการดำเนินงานมีทิศทางที่ดี อาศัยหลักเกณฑ์ในการจัดทำและนำเสนองบการเงินเพื่อให้ผลการดำเนินงานมีทิศทางตามที่ตนเองต้องการด้วยเหตุจูงใจเหล่านี้จึงสันนิษฐานได้ว่ากิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยน่าจะมีการบริหารจัดการกำไรผ่านการปรับปรุงรายการคงค้างของกิจการ เหตุผลอีกประการที่ไม่อาจมองข้าม คือ กฎเกณฑ์ข้อบังคับของทางตลาดหลักทรัพย์ฯ ซึ่งกำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนฯ ใด หากมีผลการดำเนินงานประสพภาวะขาดทุนติดต่อกันเป็นระยะเวลาหลายปีจะถูกจัดกลุ่มให้เป็นกิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูดังนั้นจะถูกตรวจสอบการดำเนินงานด้วยความเข้มงวดจากทางตลาดหลักทรัพย์ฯ จึงน่าจะเป็นเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้กิจการที่จดทะเบียนฯ พยายามแสดงผลการดำเนินงานที่มีกำไรมากกว่าขาดทุน

4.2.1.2 ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม (CORRELATION)

ตาราง 4.4 ค่าสถิติพื้นฐานของระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม

จำนวน (บริษัท)	Min	Max	Mean	S.D.
292	-7.75	53.84	1.00	4.37

จากตาราง 4.4 สรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ มีระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรมอยู่ในระดับ 1 ในบางบริษัทมีระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรมอยู่ระดับ -7.75 (Min) หรือไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม และบางบริษัทมีระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรมอยู่ในระดับ 53.84 (Max) กล่าวคือมีความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรมในระดับสูงมาก โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในระดับที่ 4.37 จะเห็นได้ว่าในภาพรวมกิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ส่วนใหญ่จะพยายามดำเนินงานให้มีระดับกำไรสุทธิที่สอดคล้องกับกำไรสุทธิในภาพรวมของอุตสาหกรรม เพื่อรักษาสถานะของกิจการไว้ในระดับเดิม กล่าวคือ หากบริษัทที่จดทะเบียนฯ บริษัทใดเป็นผู้นำของกลุ่มอุตสาหกรรมของตน ย่อมที่จะพยายามรักษาสถานะดังกล่าวไว้ เพื่อประโยชน์ต่อราคาหลักทรัพย์ของกิจการ รวมทั้งความ

นำเสนอการลงทุนในกิจการ ส่วนบริษัทที่จดทะเบียนฯ บริษัทใดที่อาจมีผลการดำเนินงานแตกต่างจากของอุตสาหกรรมมีแนวโน้มที่จะพยายามให้ผลการดำเนินงานเทียบเท่ากับอุตสาหกรรม เพื่อเป็นการรักษาระดับความเป็นผู้นำและเพื่อให้กิจการมีผลการดำเนินงานเทียบเท่ากับอุตสาหกรรมอาจเป็นไปได้ที่กิจการดังกล่าวจะมีการบริหารจัดการกำไรโดยพยายามทำให้ผลการดำเนินงานมีทิศทางที่ดีหรือมีกำไร โดยอาศัยช่องโหว่ของมาตรฐานการบัญชีและเลือกนโยบายการบัญชีที่เอื้อต่อผลการดำเนินงานในทิศทางที่ต้องการ

4.2.1.3 กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (CFO)

ตาราง 4.5 ค่าสถิติพื้นฐานของกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (ล้านบาท)

จำนวน (บริษัท)	Min	Max	Mean	S.D.
292	-5,656	53,079	710	3,462

จากตาราง 4.5 สรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานได้มา 710 ล้านบาท ในบางบริษัทมีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานใช้ไปอยู่ (5,656) ล้านบาท (Min) และบางบริษัทมีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานได้มาสูงถึง 53,079 ล้านบาท (Max) โดยมีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3,462 ล้านบาท จะเห็นได้ว่าในภาพรวมกิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ส่วนใหญ่จะมีกระแสเงินสดได้มาจากการดำเนินงาน รายการที่เป็นส่วนประกอบในกระแสเงินสดจากการดำเนินงานถือได้ว่าเป็นรายการที่เกิดจากเกณฑ์คงค้าง ซึ่งทุกกิจการต้องใช้เป็นข้อสมมติในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน จากค่าสถิติพื้นฐานบ่งชี้ได้ว่ากิจการที่จดทะเบียนฯ มีจำนวนมูลค่ารายการคงค้างแสดงอยู่ในงบการเงินจำนวนไม่น้อย จึงน่าเชื่อได้ว่า เพื่อให้ผลการดำเนินงานแสดงออกมามีกำไร กิจการที่จดทะเบียนฯ จะมีการบริหารจัดการกำไรโดยอาศัยการปรับปรุงรายการคงค้างซึ่งสะท้อนได้จากมูลค่ารายการคงค้างที่ปรากฏในงบกระแสเงินสด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2.1.4 ระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (DAYS)

ตาราง 4.6 ค่าสถิติพื้นฐานระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี (จำนวนวัน)

จำนวน (บริษัท)	Min	Max	Mean	S.D.
292	8	120	44.43	11.39

จากตาราง 4.6 สรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีอยู่ที่ 44.43 วัน ระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีในบางบริษัทอยู่ที่ 8 วัน(Min) และบางบริษัทผู้สอบบัญชีใช้ระยะเวลาในการแสดงความเห็นต่อการเงินนานถึง 120 วัน(Max) โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 11.39 วัน จะเห็นได้ว่ากิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ส่วนใหญ่จะพยายามให้ผลการดำเนินงานหรืองบการเงินได้รับการรับรองจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในระยะเวลาซึ่งเร็วกว่าที่ทางตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนดทั้งนี้อาจเพื่อประโยชน์ต่อการราคาหลักทรัพย์ของกิจการและเป็นการจูงใจในการลงทุน ซึ่งมีกิจการที่จดทะเบียนฯ จำนวนไม่น้อยที่พยายามให้งบการเงินได้รับการรับรองจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในระยะเวลาอันรวดเร็วคือไม่เกินจากค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ 44 วัน แต่ก็มีกิจการที่จดทะเบียนฯ ในจำนวนไม่น้อยเช่นกันที่รายงานทางการเงินหรืองบการเงินได้รับการรับรองจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตล่าช้าจึงเป็นสิ่งบ่งชี้ได้ว่ายังระยะเวลาที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะรับรองงบการเงินนานเท่าใด แสดงว่ากิจการน่าจะมีการพยายามปรับผลการดำเนินงานให้ออกมาในทิศทางที่ดีคือมีกำไรโดยปรับปรุงผ่านรายการคงค้างมากขึ้นเท่านั้น

4.2.1.5 ลักษณะของกิจการ (CLASSIFY)

ตาราง 4.7 ค่าสถิติพื้นฐานของลักษณะของกิจการ

	ความถี่	ร้อยละ
กิจการปกติ	251	86
กิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟู	41	14
รวม	292	100.0

จากตาราง 4.7 สรุปได้ว่า จากการพิจารณาลักษณะของกิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 2 ลักษณะ พบว่าเป็นกิจการที่อยู่ในสถานะการดำเนินงานปกติร้อยละ 86 (251 บริษัท) และเป็นกิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูร้อยละ 14 (41 บริษัท) จะเห็นได้ว่ากิจการที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ฯ ส่วนใหญ่เป็นกิจการซึ่งผลประกอบการอยู่ในระดับปกติจึงไม่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มกิจการในระหว่างการฟื้นฟู เป็นสิ่งบ่งชี้ได้ว่ากิจการที่จดทะเบียนฯ ส่วนใหญ่อาจพยายามตั้งใจที่จะทำให้ผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปกติในแต่ละปีเพื่อหลีกเลี่ยงการจัดกลุ่มของตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยอาจอาศัยช่องโหว่ของมาตรฐานการบัญชีรวมทั้งหลักเกณฑ์การจัดทำและนำเสนองบการเงิน กล่าวคือ อาจมีการบริหารจัดการกำไรผ่านการปรับปรุงรายการคงค้างเพื่อผลประกอบการมีทิศทางที่ดี แนวโน้มที่น่าจะเกิดขึ้นคือกิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟู น่าจะมีจำนวนที่น้อยลง

4.2.2 ตัวแปรควบคุม

ตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย (1) ประเภทของอุตสาหกรรม (2) ขนาดของกิจการ และ (3) รายการคงค้างในปีก่อน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำเสนอได้ดังนี้

4.2.2.1 ประเภทของอุตสาหกรรม (INDUSTRY)

ตาราง 4.8 ค่าสถิติพื้นฐานของประเภทของอุตสาหกรรม

	ความถี่	ร้อยละ
ธุรกิจการผลิต	152	52.1
ธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์	58	19.9
ธุรกิจบริการ	82	28.1
รวม	251	100.0

จากตาราง 4.8 สรุปได้ว่า จากการพิจารณาประเภทของอุตสาหกรรมของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ 3 ประเภท พบว่าเป็นธุรกิจการผลิตร้อยละ 52.1 (152 บริษัท) ธุรกิจบริการร้อยละ 28.1 (82 บริษัท) และธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ร้อยละ 19.9 (58 บริษัท) จะเห็นได้ว่ากิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการผลิตมากกว่า การบริการและการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งโดยสภาพการดำเนินงานของธุรกิจการผลิตจะมี

รายการด้อยค่าของสินทรัพย์ ค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์และรายการตัดจำหน่ายมากกว่ากิจการ
ในลักษณะอื่น และรายการดังกล่าวเป็นส่วนประกอบหนึ่งในรายการคงค้างของกิจการ จึงเป็นไปได้
ได้ที่เมื่อพิจารณาในภาพรวมของกิจการที่จดทะเบียนฯ จะมีการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคง
ค้างเพื่อให้ผลการดำเนินงานมีกำไรมากกว่าขาดทุน เพราะธุรกิจการผลิตเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีจำนวน
กิจการมากกว่าร้อยละ 50 ของกิจการที่จดทะเบียนฯ ทั้งหมดอาจมีรายการค่าเสื่อมราคาในจำนวน
ที่มากกว่ารวมทั้งรายการด้อยค่าของสินทรัพย์และรายการตัดจำหน่ายจึงมีโอกาที่จะทำให้อิน
ภาพรวมพบการบริหารจัดการกำไรโดยอาศัยการปรับปรุงรายการคงค้าง

4.2.2.2 ขนาดของกิจการ (SIZE)

ตาราง 4.9 ค่าสถิติพื้นฐานขนาดของกิจการ (ล้านบาท)

จำนวน (บริษัท)	Min	Max	Mean	S.D.
292	31	324,605	8,612	24,826

จากตาราง 4.9 สรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยขนาดของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่
วัดจากยอดสินทรัพย์รวม คือ 8,612 ล้านบาท ขนาดของกิจการในบางบริษัทมี 31 ล้านบาท (Min)
และบางบริษัทมีขนาดที่วัดโดยยอดสินทรัพย์รวมสูงถึง 324,605 ล้านบาท (Max) โดยมี
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 24,826 ล้านบาท จะเห็นได้ว่ากิจการที่จดทะเบียนในตลาด
หลักทรัพย์ฯ ส่วนใหญ่มีขนาดของกิจการอยู่ในระดับกลาง รายการค้าที่เกิดขึ้นมีจำนวน
ค่อนข้างมาก ทำให้อาจมีมูลค่ารายการคงค้างมากขึ้นด้วย อีกทั้งรูปแบบในการบริหารงานของ
กิจการขนาดกลางและขนาดเล็กในเรื่องการบริหารงาน การอนุมัติ การตัดสินใจอาจทำได้ง่าย
กว่ากิจการขนาดใหญ่ การขับเคลื่อนองค์กรทำให้รวดเร็วและควบคุมได้ง่ายกว่าจึงน่าจะมีการ
ตัดสินใจปรับเปลี่ยนนโยบายการบัญชี หรือการเลือกใช้หรือไม่ใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใดฉบับ
หนึ่งง่ายกว่ากิจการขนาดใหญ่จึงน่าจะมีการบริหารจัดการกำไรผ่านการปรับปรุงรายการคงค้าง
เพื่อให้ผลการดำเนินงานมีกำไรหรือดีขึ้นกว่าในปีก่อนและเพื่อให้ผลการดำเนินงานสอดคล้องกับ
ของอุตสาหกรรมจึงอาจมีการกระทำดังที่ได้แล้ว

4.2.2.3 รายการคงค้างในปีก่อน (ACCRUAL_{T-1}) ตามตัวแบบที่ 1

ตาราง 4.10 ค่าสถิติพื้นฐานของรายการคงค้างในปีก่อน (ล้านบาท) ตามตัวแบบที่ 1

จำนวน (บริษัท)	Min	Max	Mean	S.D.
292	-107,290	20,854	-464	6,745

จากตาราง 4.10 สรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มีรายการคงค้างในปีก่อน ตามตัวแบบที่ 1 อยู่ (464) ล้านบาท ในบางบริษัทมีรายการคงค้างในปีก่อน ตามตัวแบบที่ 1 อยู่ (107,290) ล้านบาท (Min) และบางบริษัทมีรายการคงค้างในปีก่อนตามตัวแบบที่ 1 สูงถึง 20,854 ล้านบาท (Max) โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6,745 ล้านบาท รายการคงค้างของกิจการสามารถเป็นได้ทั้งค่าลบและค่าบวก เช่น การตั้งค่าเสื่อมราคาให้น้อยลงและการตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่ายเพิ่มขึ้นตามลำดับ จะเห็นได้ว่ากิจการที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ ส่วนใหญ่จะมีการปรับปรุงรายการคงค้างโดยการลดรายการที่มีค่าลบให้น้อยลง โดยอาจตั้งค่าเสื่อมราคาให้น้อยลงโดยการเปลี่ยนนโยบายการบัญชีหรือยืดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ให้นานขึ้น สอดคล้องกับประเภทของอุตสาหกรรมซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจการผลิตน่าจะมีจำนวนรายการค่าเสื่อมราคาจำนวนมาก ดังนั้นหากมีการยืดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ให้นานขึ้นจะทำให้รายการค่าเสื่อมราคามีมูลค่าน้อยลงน่าจะเป็นสิ่งบ่งชี้ได้ว่ากิจการมีการบริหารจัดการกำไรผ่านการปรับปรุงรายการคงค้างโดยรายการซึ่งเป็นส่วนประกอบในรายการคงค้างรายการหนึ่งคือรายการค่าเสื่อมราคานั้นเอง

4.2.2.4 รายการคงค้างในปีก่อน (ACCRUAL_{T-1}) ตามตัวแบบที่ 2

ตาราง 4.11 ค่าสถิติพื้นฐานของรายการคงค้างในปีก่อน (ล้านบาท) ตามตัวแบบที่ 2

จำนวน (บริษัท)	Min	Max	Mean	S.D.
292	-107,635	20,705	-612	6,807

จากตาราง 4.11 สรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีรายการคงค้างในปีก่อน ตามตัวแบบที่ 2 อยู่ (612) ล้านบาท ในบางบริษัทมีรายการคงค้างในปีก่อน ตามตัวแบบที่ 2 อยู่ (107,635) บาท (Min) และบางบริษัทมีรายการคงค้างในปีก่อนตามตัวแบบที่ 2

สูงถึง 20,705 ล้านบาท (Max) โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6,807 ล้านบาท จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยรายการคงค้างของตัวแบบที่ 2 มีทิศทางไม่แตกต่างจากในตัวแบบที่ 1 ดังนั้นเหตุผลที่จะนำมาอธิบายย่อมน่าจะไม่แตกต่างกัน

4.2.3 ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ รายการคงค้างปีปัจจุบันของกิจการ ซึ่งคำนวณได้จากตัวแบบ 2 ตัวแบบดังที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 3 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐานสามารถนำเสนอได้ดังนี้

ตาราง 4.12 ค่าสถิติพื้นฐานของรายการคงค้างปีปัจจุบัน (ล้านบาท) ตามตัวแบบที่ 1

จำนวน (บริษัท)	Min	Max	Mean	S.D.
292	-30,694	11,900	-518	3,563

จากตาราง 4.12 สรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ มีรายการคงค้างปีปัจจุบัน ตามตัวแบบที่ 1 อยู่ (518) ล้านบาท ในบางบริษัทมีรายการคงค้างในปีปัจจุบันตามตัวแบบที่ 1 อยู่ (-30,694) ล้านบาท (Min) และบางบริษัทมีรายการคงค้างในปีปัจจุบันตามตัวแบบที่ 1 สูงถึง 11,900 ล้านบาท (Max) โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3,563 ล้านบาท รายการคงค้างของกิจการสามารถเป็นได้ทั้งค่าลบและค่าบวก เช่น การตั้งค่าเสื่อมราคาให้น้อยลงและการตั้งค่าใช้จ่ายค้างจ่ายเพิ่มขึ้นตามลำดับ จะเห็นได้ว่ากิจการที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ส่วนใหญ่จะมีการปรับปรุงรายการคงค้างโดยการลดรายการที่มีค่าลบให้น้อยลง โดยอาจตั้งค่าเสื่อมราคาให้น้อยลงโดยการเปลี่ยนนโยบายการบัญชีหรือยืดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ให้นานขึ้น เป็นต้น และจะเห็นได้ว่ารายการคงค้างในปีปัจจุบันจะมีมูลค่ามากกว่ารายการคงค้างในปีก่อน ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าเมื่อมีการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างในปีแรกแล้ว ในการที่จะรักษาผลการดำเนินงานหรือกำไรสุทธิของกิจการให้คงเดิมหรือให้มากขึ้นเพื่อเทียบเท่ากับอุตสาหกรรมหรือรักษาความเป็นผู้นำของอุตสาหกรรม จำเป็นต้องมีการปรับปรุงรายการคงค้างในปีถัดมาเพิ่มขึ้นด้วย

ตาราง 4.13 ค่าสถิติพื้นฐานของรายการคงค้างปีปัจจุบัน (ล้านบาท) ตามตัวแบบที่ 2

จำนวน (บริษัท)	Min	Max	Mean	S.D.
292	-33,350	11,845	-650	4,025

จากตาราง 4.13 สรุปได้ว่า โดยเฉลี่ยบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ มีรายการคงค้างปีปัจจุบัน ตามตัวแบบที่ 2 อยู่ (-650) ล้านบาท ในบางบริษัทมีรายการคงค้างในปีปัจจุบันตามตัวแบบที่ 2 อยู่ (-33,350) ล้านบาท (Min) และบางบริษัทมีรายการคงค้างในปีปัจจุบันตามตัวแบบที่ 2 สูงถึง 11,845 ล้านบาท (Max) โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4,025 ล้านบาท จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยรายการคงค้างของตัวแบบที่ 2 มีทิศทางไม่แตกต่างจากในตัวแบบที่ 1 รวมทั้งมูลค่าที่มากขึ้นของรายการคงค้างในปีถัดมา ดังนั้นเหตุผลที่จะนำมาอธิบายย่อมไม่แตกต่างกัน

จากผลการทดสอบสถิติเชิงพรรณนาจะเห็นว่ากิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะปรับปรุงรายการคงค้างที่มีค่าลบให้ลดน้อยลง เพื่อเพิ่มกำไรสุทธิของกิจการเป็นการรักษาระดับความสัมพันธ์ของกำไรสุทธิของกิจการกับของอุตสาหกรรมให้อยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างจากเดิม หรือเพื่อให้กิจการมีผลการดำเนินงานเทียบเท่ากับอุตสาหกรรม การที่กิจการที่จดทะเบียนฯ มีผลการดำเนินงานที่เป็นผลกำไรมากกว่าผลขาดทุนเป็นการป้องกันมิให้กิจการถูกจัดอยู่ในกลุ่มกิจการในระหว่างการฟื้นฟูและระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีจะเร็วกว่าที่ทางตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนดไว้ อาจเพื่อประโยชน์ต่อราคาหลักทรัพย์ รวมทั้งมูลค่าของรายการคงค้างดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นมูลค่าได้จากงบกระแสเงินสดจากการดำเนินงานของกิจการ นอกจากนี้กิจการที่จดทะเบียนฯ ขนาดกลางและขนาดเล็กน่าจะมีการปรับปรุงรายการคงค้างมากกว่ากิจการขนาดใหญ่เพราะค่าเฉลี่ยของขนาดกิจการเป็นมูลค่าที่ไม่สูงนักและด้วยสภาพในการบริหารงานกิจการขนาดเล็กและขนาดกลางน่าจะมีรูปแบบการบริหารงานซึ่งสามารถตัดสินใจและกระทำการใด ๆ เพื่อเอื้อต่อผลการดำเนินงานของกิจการได้ง่ายกว่า

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน

ในบทที่ 5 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยจากการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน เทคนิคที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งผู้วิจัยได้ทดสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ และพบว่าสอดคล้องกับเงื่อนไขที่กำหนดไว้ทุกประการ ดังนี้ (1) ความคลาดเคลื่อน e เป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ (2) ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนเป็นศูนย์ นั่นคือ $E(e) = 0$ (เงื่อนไขข้อนี้เป็นจริงเสมอ) (3) ค่าแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ที่ไม่ทราบค่า $V(e) = \sigma_e^2$ (4) e_i และ e_j เป็นอิสระต่อกัน ; $i \neq j$ นั่นคือ covariance $(e_i, e_j) = 0$ (5) ตัวแปรอิสระทุกตัวต้องเป็นอิสระกันหรือไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ทั้งนี้เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของการศึกษานี้ ผลการดำเนินงานทางการเงินที่สนใจศึกษาประกอบด้วย (1) กำไรสุทธิ (2) ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (4) ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี และ (5) ลักษณะของกิจการ ซึ่งตัวแบบในการคำนวณรายการคงค้างที่เป็นตัวแปรตามในการวิจัยในครั้งนี้มี 2 ตัวแบบดังที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 3 แต่จากผลการทดสอบพบว่าตัวแบบทั้ง 2 ตัวแบบนี้ให้ผลการทดสอบที่ไม่แตกต่างกันจึงจะนำเสนอเฉพาะผลการทดสอบตามตัวแบบที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาขึ้นสำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เนื้อหาของการนำเสนอในบทที่ 5 แบ่งออกเป็น 6 ส่วนหลัก ๆ ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิกับรายการคงค้างของกิจการ

5.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรมกับรายการคงค้างของกิจการ

5.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับรายการคงค้างของกิจการ

5.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีกับรายการคงค้างของกิจการ

5.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของกิจการกับรายการคงค้างของกิจการ

5.6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ก่อนที่จะนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยขอสรุปถึงข้อตกลงเกี่ยวกับสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปรต่าง ๆ เพิ่มเติมจากบทที่ 4 เนื่องจากสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปรต้องใช้ในการวิเคราะห์และตีความหมายในเกือบทุกส่วนของการนำเสนอผลการวิจัย และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในสัญลักษณ์และความหมายของตัวแปรต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงขอแนะนำเพิ่มเติมดังนี้

ตาราง 5.1 สรุปสัญลักษณ์และความหมายตัวแปร (เพิ่มเติม)

สัญลักษณ์	ความหมาย
	ตัวแปรที่สนใจศึกษา
NI	กำไรสุทธิ (วัดค่าโดยใช้มูลค่ากำไรสุทธิที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุน)
CORRELATION	ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม (วัดค่าโดยใช้กำไรสุทธิของกิจการตั้งหารด้วยกำไรสุทธิของอุตสาหกรรม)
CFO	กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (วัดค่าโดยใช้มูลค่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานที่ปรากฏในงบกระแสเงินสด ปรับปรุงด้วยรายการพิเศษ รายการตัดบัญชีและรายการด้อยค่า)
DAYS	ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี (วัดค่าโดยเริ่มนับระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคมจนถึงวันที่ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็น)
CLASSIFY	ลักษณะของกิจการ (วัดค่าโดย 1 กิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟู 0 กิจการอื่น ๆ)
	ตัวแปรควบคุม
INDUSTRY	ประเภทของกิจการ (วัดค่าโดย 1 ธุรกิจผลิต 2 ธุรกิจสิ่งหามทรัพย์ 3 ธุรกิจบริการ)
SIZE	ขนาดของกิจการ (วัดค่าโดยใช้ยอดสินทรัพย์รวม)
ACCRUAL _{T-1}	รายการคงค้างในปีก่อน (วัดค่าโดยใช้ตัวแบบที่ 1 และ 2 ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 3)
	ตัวแปรตาม
ACCRUAL	รายการคงค้างในปีปัจจุบัน (วัดค่าโดยใช้ตัวแบบที่ 1 และ 2 ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 3)
	อื่น ๆ
e	ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแบบ

5.1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิกับรายการคงค้างของกิจการ

ในส่วนที่ 5.1 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิกับรายการคงค้างของกิจการ โดยใช้ตัวแบบที่ 1 ในการทดสอบดังนี้

$$\text{ACCRUAL}_T = \beta_0 + \beta_1 \text{NI} + \beta_2 \text{INDUSTRY} + \beta_3 \text{SIZE} + \beta_4 \text{ACCRUAL}_{T-1} + e$$

ตาราง 5.2 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกำไรสุทธิกับรายการคงค้างของกิจการ

ตัวแปร	ทิศทาง ความสัมพันธ์ที่ คาดหวัง (Predicted relation)	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ โดยประมาณ (β)	ค่าผิดพลาด มาตรฐาน (Standard errors)	p-value
INTERCEPT	None	942056190.637	331355672.270	0.005***
NI	+	.563	.068	0.000***
INDUSTRY	-	-352964058.061	166942314.770	0.035***
SIZE	+	-.133	.008	0.000***
ACCRUAL _{T-1}	+	.372	.023	0.000***

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 292 บริษัท,

Adjusted R² = 0.632

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1

จากตาราง 5.2 สามารถใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1 ที่ว่า:

H1 : รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับกำไรสุทธิ

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์ตามที่คาดหวัง คือ กำไรสุทธิ ประเภทอุตสาหกรรมและรายการคงค้างในปีก่อน ส่วนขนาดของกิจการมีทิศทางไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับกำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 1 และผลการทดสอบตัวแปรควบคุมเป็นไปตามความคาดหวังทุกอย่าง กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับ (1) ประเภทของกิจการ (2) ขนาดของกิจการ และ (3) รายการคงค้างปีก่อน อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ทั้งนี้ตัวแปรที่มีนัยสำคัญอย่างมากคือ กำไรสุทธิ ขนาดของกิจการและรายการคงค้างปีก่อน

ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 1

ตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า ระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้คือ 0.05 ค่าสถิติดังกล่าวจะใช้ตรวจสอบสมมติฐานที่ว่ารายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว จากผลการทดสอบทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่ารายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระ 5 ตัว เมื่อพิจารณาค่า Adjusted $R^2 = 63\%$ สามารถอธิบายได้ว่า 63 % ของรายการคงค้างของกิจการสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัว ในตัวแบบที่ 1

ผลการทดสอบนี้สอดคล้อง จากการศึกษานี้ของ Gaver and Austin (1995 : 3-28) ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรายการตามเกณฑ์คงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหาร (Discretionary Accrual) กับระดับกำไรที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส ผลการวิจัยพบว่า ถ้ากำไรก่อนรายการตามเกณฑ์คงค้างที่ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บริหารลดลงต่ำกว่าระดับกำไรขั้นต่ำที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส ผู้บริหารจะเพิ่มกำไรโดยอาศัยรายการตามเกณฑ์คงค้างดังกล่าวเพื่อให้กำไรเพิ่มขึ้นถึงระดับกำไรขั้นต่ำที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส แต่ในทางตรงกันข้ามถ้ากำไรก่อนรายการตามเกณฑ์คงค้างสูงกว่าระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส ผู้บริหารจะลดกำไรโดยใช้รายการตามเกณฑ์คงค้างนั้นเพื่อให้กำไรลดลงจนถึงระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัส เนื่องจากถึงแม้จะบริหารให้กำไรสูงกว่าระดับกำไรสูงสุดที่มีการกำหนดไว้สำหรับการจ่ายโบนัสก็ไม่มีผลกับโบนัสที่จะได้รับ ในกรณีนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นในทำนองเดียวกันกับ Gaver and Austin กล่าวคือ การจะมีการปรับปรุง

รายการตั้งรายการคงค้างน่าจะขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานที่เป็นกำไรสุทธิของกิจการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่ากำไรสุทธิน่าจะส่งผลต่อรายการคงค้าง และจากผลการทดสอบพบว่ารายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับกำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญ

5.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรมกับรายการคงค้างของกิจการ

ในส่วนที่ 5.2 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรมกับรายการคงค้างของกิจการ โดยใช้ตัวแบบที่ 2 ในการทดสอบดังนี้

$$\text{ACCRUAL}_T = \beta_0 + \beta_1 \text{COR} + \beta_2 \text{INDUSTRY} + \beta_3 \text{SIZE} + \beta_4 \text{ACCRUAL}_{T-1} + e$$

ตาราง 5.3 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรมกับรายการคงค้างของกิจการ

ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง (Predicted relation)	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยประมาณ (β)	ค่าผิดพลาดมาตรฐาน (Standard errors)	p-value
INTERCEPT	None	939321303.589	334751134.735	0.005***
CORRELATION	+	392448348.666	50156763.657	0.000***
INDUSTRY	-	-356847288.085	168648892.990	0.035***
SIZE	+	-.131	.008	0.000***
ACCRUAL _{T-1}	+	.367	.024	0.000***

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 292 บริษัท,

Adjusted R² = 0.624

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 2

จากตาราง 5.3 สามารถใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 2 ที่ว่า:

H1 : รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์ตามที่คาดหวัง คือ ระดับความสัมพันธ์ของกำไรของกิจการกับของอุตสาหกรรม ประเภทอุตสาหกรรม และรายการคงค้างในปีก่อน ส่วนขนาดของกิจการมีทิศทางไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 2 และผลการทดสอบตัวแปรควบคุมเป็นไปตามความคาดหมายทุกอย่าง กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับ (1) ประเภทของกิจการ (2) ขนาดของกิจการ และ (3) รายการคงค้างปีก่อน อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ทั้งนี้ตัวแปรที่มีนัยสำคัญอย่างมากคือ ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม ขนาดของกิจการและรายการคงค้างปีก่อน

ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 2

ตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า ระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) ค่าสถิติดังกล่าวจะใช้ตรวจสอบ สมมติฐานที่ว่ารายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว จากผลการทดสอบทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่ารายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระ 5 ตัว เมื่อพิจารณาค่า Adjusted $R^2 = 62\%$ สามารถอธิบายได้ว่า 62% ของรายการคงค้างของกิจการสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัว ในตัวแบบที่ 2

ผลการทดสอบนี้สอดคล้อง จากการศึกษารายงานของ Myung Seok Park and Byung T. Ro (2004 : 269-289) ซึ่งได้ศึกษาอิทธิพลของความสัมพันธ์ระหว่างกำไรกิจการ กำไรอุตสาหกรรม ระยะเวลาการประกาศผลการดำเนินงานของกิจการและรายการคงค้างของกิจการ ผลการวิจัยพบว่ากิจการที่มีระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรของอุตสาหกรรมที่สูงมีแนวโน้มที่ผู้บริหารจะมีการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของกิจการสูงและในตรงกันข้ามกิจการที่มีระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรของอุตสาหกรรมที่ต่ำมีแนวโน้มที่ผู้บริหารจะบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างของกิจการต่ำ ในกรณีนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นในทำนองเดียวกันกับ Myung Seok Park and Byung T. Ro กล่าวคือ การปรับปรุงรายการคงค้างของกิจการน่าจะ

ขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ของกำไรของกิจการกับของอุตสาหกรรม ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า
 รายการคงค้างของกิจการน่าจะขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ของกำไรของกิจการกับของ
 อุตสาหกรรม และจากผลการทดสอบพบว่ารายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์
 ของกำไรของกิจการกับของอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

5.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับรายการ คงค้างของกิจการ

ในส่วนที่ 5.3 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง
 กระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับรายการคงค้างของกิจการโดยใช้ตัวแบบที่ 3 ในการทดสอบ
 ดังนี้

$$\text{ACCRUAL}_T = \beta_0 + \beta_1 \text{CFO} + \beta_2 \text{INDUSTRY} + \beta_3 \text{SIZE} + \beta_4 \text{ACCRUAL}_{T-1} + e$$

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 5.4 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับรายการคงค้างของกิจการ

ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง (Predicted relation)	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยประมาณ (β)	ค่าผิดพลาดมาตรฐาน (Standard errors)	p-value
INTERCEPT	None	918286650.847	368539099.667	0.013***
CFO	-	-.051	.089	0.046***
INDUSTRY	-	-365607552.825	186045062.068	0.050***
SIZE	+	-.091	.012	0.000***
ACCRUAL _{T-1}	+	.288	.024	0.000***

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 292 บริษัท,

Adjusted R² = 0.545

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 3

จากตาราง 5.4 สามารถใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 3 ที่ว่า:

H3 : รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์ตามที่คาดหวัง คือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ประเภทอุตสาหกรรมและรายการคงค้างในปีก่อน ส่วนขนาดของกิจการมีทิศทางไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ 3 และผลการทดสอบตัวแปรควบคุมเป็นไปตามความคาดหวังทุกอย่าง กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับ (1) ประเภทของกิจการ (2) ขนาดของกิจการ และ (3) รายการคงค้างปีก่อน อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ทั้งนี้ตัวแปรที่มีนัยสำคัญอย่างมากคือ ขนาดของกิจการและรายการคงค้างในปีก่อน

ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 3

ตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า ระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) ค่าสถิติดังกล่าวจะใช้ตรวจสอบ สมมติฐานที่ว่ารายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระ อย่างน้อย 1 ตัว จากผลการทดสอบทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่ารายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระ 5 ตัว เมื่อพิจารณาค่า Adjusted $R^2 = 55\%$ สามารถอธิบายได้ว่า 55% ของรายการคงค้างของกิจการสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัว ในตัวแบบที่ 3

ผลการทดสอบนี้สอดคล้อง จากการศึกษารายงานของ Patricia M. Dechow (1994 : 3-42) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกำไรทางการบัญชี กระแสเงินสดจากการดำเนินงานและรายการคงค้างของกิจการ ผลการวิจัยพบว่า กระแสเงินสดจากการดำเนินงานจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่สะท้อนต่อมูลค่ารายการคงค้างของกิจการ เช่นเดียวกับกำไรทางการบัญชี กล่าวคือ ถ้ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้น รายการคงค้างจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในกรณีนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นในทำนองเดียวกันกับ Patricia M. Dechow กล่าวคือ การปรับปรุงรายการคงค้างของกิจการน่าจะขึ้นอยู่กับกระแสเงินสดจากการดำเนินงานของกิจการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่ารายการคงค้างของกิจการน่าจะขึ้นอยู่กับกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน และจากผลการทดสอบพบว่า รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับกระแสเงินสดจากการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ

5.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีกับรายการคงค้างของกิจการ

ในส่วนที่ 5.4 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีกับรายการคงค้างของกิจการโดยใช้ตัวแบบที่ 4 ในการทดสอบดังนี้

$$\text{ACCRUAL}_T = \beta_0 + \beta_1 \text{DAYS} + \beta_2 \text{INDUSTRY} + \beta_3 \text{SIZE} + \beta_4 \text{ACCRUAL}_{T-1} + e$$

ตาราง 5.5 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีกับรายการคงค้างของกิจการ

ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง (Predicted relation)	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยประมาณ (β)	ค่าผิดพลาดมาตรฐาน (Standard errors)	p-value
INTERCEPT	None	544225799.321	731129674.743	0.457
DAYS	+	8315776.592	14159071.078	0.557
INDUSTRY	-	-369933741.665	185702100.907	0.047***
SIZE	+	-.085	.007	0.000***
ACCRUAL _{T-1}	+	.289	.024	0.000***

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 292 บริษัท,

Adjusted R² = 0.545

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 4

จากตาราง 5.5 สามารถใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 4 ที่ว่า:

H4 : รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์ตามที่คาดหวัง คือ ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี ประเภทอุตสาหกรรมและรายการคงค้างในปีก่อน ส่วนขนาดของกิจการมีทิศทางไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการไม่ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ($p > 0.05$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ 4 และผลการทดสอบตัวแปรควบคุมเป็นไปตามความคาดหมายทุกอย่าง กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับ (1) ประเภทของกิจการ (2) ขนาดของกิจการ และ (3) รายการคงค้างปีก่อน อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ทั้งนี้ตัวแปรที่มีนัยสำคัญอย่างมากคือ ขนาดของกิจการและรายการคงค้างในปีก่อน

ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 4

ตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า ระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) ค่าสถิติดังกล่าวจะใช้ตรวจสอบ สมมติฐานที่ว่ารายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว จากผลการทดสอบทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่ารายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระ 5 ตัว เมื่อพิจารณาค่า Adjusted $R^2 = 55\%$ สามารถอธิบายได้ว่า 55% ของรายการคงค้างของกิจการสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัว ในตัวแบบที่ 4

ผลการทดสอบนี้ขัดแย้ง จากการศึกษาของ Myung Seok Park and Byung T. Ro (2004 : 269-289) ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีกับรายการคงค้างของกิจการ ผลการวิจัยพบว่าระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงรายการคงค้างของกิจการ กล่าวคือ กิจการที่มีระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีที่มีต้องการเงินมีระยะเวลาในการตรวจสอบนานบ่งชี้ว่ากิจการนั้นมีการปรับปรุงรายการคงค้างของกิจการมากกว่ากิจการที่มีระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีที่มีต้องการเงินมีระยะเวลาอันสั้น กรณีนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นในทำนองเดียวกับ Myung Seok Park and Byung T. Ro กล่าวคือ ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีที่ยาวนานเพียงใด น่าจะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่ากิจการมีการปรับปรุงรายการคงค้างมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่าระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีน่าจะมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ แต่จากผลการทดสอบพบว่ารายการคงค้างของกิจการไม่ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี อาจเป็นไปได้ว่าระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีที่มีต่อบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ทำให้ผลการทดสอบตัวแปรนี้ไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีกับรายการคงค้างของกิจการได้

5.5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของกิจการกับรายการคงค้างของกิจการ

ในส่วนที่ 5.5 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของกิจการกับรายการคงค้างของกิจการโดยใช้ตัวแบบที่ 5 ในการทดสอบดังนี้

$$\text{ACCRUAL}_T = \beta_0 + \beta_1 \text{CLASSIFY} + \beta_2 \text{INDUSTRY} + \beta_3 \text{SIZE} + \beta_4 \text{ACCRUAL}_{T-1} + e$$

ตาราง 5.6 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของกิจการกับรายการคงค้างของกิจการ

ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์ที่คาดหวัง (Predicted relation)	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยประมาณ (β)	ค่าผิดพลาดมาตรฐาน (Standard errors)	p-value
INTERCEPT	None	958789445.752	373845350.254	0.011***
CLASSIFY	+	-317119337.534	460981023.485	0.492
INDUSTRY	-	-371510258.648	185609373.693	0.000***
SIZE	+	-.085	.006	0.000***
ACCRUAL _{T-1}	+	.289	.024	0.000***

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 292 บริษัท,

Adjusted R² = 0.545

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 5

จากตาราง 5.6 สามารถใช้ทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 5 ที่ว่า:

H5 : รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจการ

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุพบว่าตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์ตามที่คาดหวัง คือ ลักษณะของกิจการ ประเภทอุตสาหกรรมและรายการคงค้างในปีก่อน ส่วนขนาดของกิจการมีทิศทางไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการไม่ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจการอย่างมีนัยสำคัญ ($p > 0.05$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ 5 และผลการทดสอบตัวแปรควบคุมเป็นไปตามความคาดหวังทุกอย่าง กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับ (1) ประเภทของกิจการ (2) ขนาดของกิจการ และ (3) รายการคงค้างปีก่อน อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ทั้งนี้ตัวแปรที่มีนัยสำคัญอย่างมากคือ ประเภทของกิจการ ขนาดของกิจการและรายการคงค้างปีก่อน

ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 5

ตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า ระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) ค่าสถิติดังกล่าวจะใช้ตรวจสอบ สมมติฐานที่ว่ารายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัว จากผลการทดสอบทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่ารายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระ 5 ตัว เมื่อพิจารณาค่า Adjusted $R^2 = 55\%$ สามารถอธิบายได้ว่า 55% ของรายการคงค้างของกิจการสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 5 ตัว ในตัวแบบที่ 5

ผลการทดสอบนี้ชี้ชัดแจ้ง เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของกิจการที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะแบ่งออกเป็นกิจการปกติ และกิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งลักษณะที่แตกต่างของทั้ง 2 กิจการจะอยู่ที่การถูกกำกับควบคุมดูแลอย่างเข้มงวดจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยบริษัทที่ถูกจัดอยู่ในระหว่างการฟื้นฟูจะต้องพยายามดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎ ข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าลักษณะดังกล่าวนี้ น่าจะส่งผลต่อการรายการคงค้างของกิจการ เพื่อให้กิจการปรับเปลี่ยนไปสู่ประเภทอุตสาหกรรมที่ตนดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ต่อราคาหลักทรัพย์ของกิจการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่าลักษณะของกิจการน่าจะมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ แต่จากผลการทดสอบพบว่ารายการคงค้างของกิจการไม่ขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจการ อาจเป็นไปได้ว่าไม่ว่าลักษณะของกิจการของ

บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะมีลักษณะอย่างไรก็ตาม กล่าวคือ ไม่ว่าจะ เป็นกิจการที่จัดอยู่ในประเภทปกติหรือกิจการที่จัดอยู่ในระหว่างการฟื้นฟูลักษณะการนำเสนอ ผลการดำเนินงานหรืองบการเงินต่อสาธารณชนย่อมไม่แตกต่างกันมากนัก ทำให้ผลการทดสอบ ตัวแปรนี้ไม่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของกิจการกับรายการคงค้างของกิจการ ได้

5.6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการ คงค้างของกิจการ

ในส่วนที่ 5.6 เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง ผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการในภาพรวม ในส่วนที่ 5.6 แตกต่างจาก ส่วนที่ 5.1 ถึงส่วนที่ 5.5 ตรงที่ว่า ส่วนที่ 5.6 จะรวมตัวแปรที่เกี่ยวกับผลการดำเนินงานทางการเงิน ไว้ในตัวแบบเดียวกัน ตรงกันข้ามกับส่วนที่ 5.1 ถึง 5.5 ที่ทดสอบโดยแยกตัวแปรออกจากกัน เหตุผลที่วิเคราะห์ส่วนที่ 5.6 เพิ่มเติม เนื่องจากต้องการยืนยัน (Confirm) ว่าผลการวิจัยที่ได้รับ จากตัวแบบที่แยกตัวแปรออกจากกันให้ผลไม่แตกต่างกันกับตัวแบบที่รวมตัวแปรไว้ด้วยกัน ตัวแบบที่ 6 ที่ใช้ทดสอบมีลักษณะดังนี้

$$\text{ACCRUAL}_T = \beta_0 + \beta_1 \text{NI} + \beta_2 \text{CORRELATION} + \beta_3 \text{CFO} + \beta_4 \text{DAYS} + \beta_5 \text{CLASSIFY} + \beta_6 \text{INDUSTRY} + \beta_7 \text{SIZE} + \beta_8 \text{ACCRUAL}_{T-1} + e$$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 5.7 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับ
รายการคงค้างของกิจการ

ตัวแปร	ทิศทาง ความสัมพันธ์ที่ คาดหวัง (Predicted relation)	ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ โดยประมาณ (β)	ค่าผิดพลาด มาตรฐาน (Standard errors)	p-value
INTERCEPT	None	751741968.735	641872039.933	0.243
NI	+	1.714	.520	0.001***
CORRELATION	+	740133387.227	381924856.866	0.044***
CFO	-	-.342	.089	0.000***
DAYS	+	6022826.286	12388330.372	0.627
CLASSIFY	+	-653016464.077	404959586.474	0.108
INDUSTRY	-	-385044960.310	162353744.355	0.018***
SIZE	+	-.104	.011	0.000***
ACCRUAL _{T-1}	+	.400	.024	0.000***

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง = 292 บริษัท,

Adjusted R² = 0.659

ผลการทดสอบในภาพรวม

ผลการทดสอบที่ปรากฏในตาราง 5.7 เป็นการทดสอบเพื่อยืนยันผลการวิจัย ที่ได้จากตัวแบบที่ 1 ถึงตัวแบบที่ 5 ดังนั้นในส่วนนี้จึงไม่ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในตัวแบบที่ 6 พบว่าตัวแปรที่มีทิศทางความสัมพันธ์ตามที่คาดหวัง คือ กำไรสุทธิ ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการ

กับของอุตสาหกรรม กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี ประเภทของอุตสาหกรรม และรายการคงค้างในปีก่อน ส่วนตัวแปรลักษณะของกิจการกับขนาดของกิจการไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งอธิบายตัวแปรตามทิศทางที่เกิดขึ้น ดังนี้

กำไรสุทธิ คือ ถ้ากำไรสุทธิเพิ่มขึ้นตัวแปรตามจะเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเกิดจากการที่ตัวแปรตามสามารถมีค่าได้ทั้งค่าบวกและค่าลบ ค่าสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นแสดงว่ากิจการส่วนใหญ่จะเพิ่มกำไรสุทธิโดยการลดรายการคงค้างที่มีค่าลบให้มีจำนวนน้อยลง อาทิเช่น ตั้งค่าเสื่อมราคาให้น้อยลง ตั้งค่าใช้จ่ายจ่ายให้น้อยลง เป็นต้น จึงเป็นข้อสรุปที่สำคัญที่ว่า กิจการที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะทำกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นโดยใช้รายการคงค้างที่มีค่าลบเยอะ ๆ กล่าวอีกนัยคือ ลดรายการบางรายการที่มีค่าลบให้น้อยลง ดังที่ยกตัวอย่างแล้ว

ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม สิ่งที่คาดไว้คือ กิจการที่มีระดับความสัมพันธ์ดังกล่าวสูงจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม และผลการทดสอบเป็นไปตามที่คาดไว้ คือ ผลการทดสอบพบว่ากิจการที่มีความสัมพันธ์ดังกล่าวในระดับสูงจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ที่กิจการดังกล่าวพยายามที่จะมีการบริหารจัดการกำไรผ่านตัวแปรตามเพื่อการดำรงอยู่เกี่ยวกับสถานะของกิจการ รักษาความเป็นผู้นำของอุตสาหกรรมไว้รวมทั้งรักษาความน่าสนใจในผลการประกอบการเพื่อเป็นการจูงใจให้นักลงทุนตัดสินใจลงทุนในกิจการหรือผู้สนใจอื่น อาทิเช่น เจ้าหนี้ในการให้สินเชื่อเงินกู้ เป็นต้น

กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน จากผลการทดสอบพบว่า ถ้ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานลดลงตัวแปรตามจะเพิ่มขึ้น กล่าวคือ รายการคงค้างที่มีค่าลบจะทำให้กระแสเงินสดจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นทิศทางตรงข้ามกับระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ทั้งนี้สอดคล้องกับทิศทางสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นกับกำไรสุทธิ คือ กิจการจะเพิ่มกำไรสุทธิโดยการลดรายการคงค้างที่มีค่าลบให้น้อยลง ซึ่งมีผลให้กระแสเงินสดจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้น เพราะโดยสรุปแล้วกำไรสุทธิและกระแสเงินสดจากการดำเนินงานจะต้องเป็นในทิศทางตรงกันข้าม เพราะรายการคงค้างจะแสดงเป็นรายการหักในงบกำไรขาดทุน แต่จะแสดงเป็นรายการบวกในงบกระแสเงินสด

ระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี คือ ถ้าระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่มีต่อการเงินนานเท่าใด แสดงว่ามีแนวโน้มที่กิจการจะมีการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างมากเท่านั้น เนื่องจากทิศทางความสัมพันธ์จากการทดสอบพบว่าเป็นทิศทางเดียวกัน

ลักษณะของกิจการ สิ่งที่คาดไว้คือ กิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูจะมีการบริหารจัดการกำไร/ตกแต่งตัวเลขกำไรทางการบัญชีผ่านรายการคงค้าง แต่ผลการทดสอบพบว่า กิจการที่ไม่ได้

อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูต่างหากที่เป็นกลุ่มซึ่งสะท้อนว่ามีการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง ทั้งนี้อาจเพราะกิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูจะถูกควบคุมผลการดำเนินงานอย่างเข้มงวดจากตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หากมีการกระทำในทางที่สื่อว่าจะมีการบริหารจัดการกำไรจะทำให้อาจกิจการนั้น ๆ ไม่สามารถออกจากการจัดอยู่ในกลุ่มฟื้นฟูได้

ขนาดของกิจการ สิ่งที่คาดไว้ คือ กิจการขนาดใหญ่จะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม แต่จากผลการทดสอบพบว่ากิจการขนาดเล็กกลับมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม เนื่องจากทิศทางสัญลักษณ์ที่คาดหวังเป็นในทางตรงกันข้าม ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่ากิจการขนาดเล็กจะพยายามบริหารจัดการกำไรเพื่อเพิ่มกำไรสุทธิผ่านรายการคงค้างเพื่อให้ผลการดำเนินงานดีขึ้น ผู้ใช้งบการเงินหรือนักลงทุนจะได้สนใจลงทุนในกิจการ

รายการคงค้างในปีก่อน สิ่งที่คาดไว้ คือ หากกิจการมีการปรับปรุงรายการคงค้างในปีแรกมากเท่าใด จะส่งผลให้ในปีถัดมาจะมีการปรับปรุงรายการคงค้างมากขึ้นอีก จากทิศทางสัญลักษณ์ที่พบในการทดสอบสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยคาดไว้ คือ แสดงว่ากิจการที่มีรายการคงค้างในปีก่อนสูงจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อรายการคงค้างในปีก่อนสูงจะมีผลทำให้รายการคงค้างในปีปัจจุบันสูงด้วย ทั้งนี้เพื่อรักษาผลการดำเนินงานในแต่ละปีให้สอดคล้องกัน เพื่อจูงใจให้นักลงทุน หรือผู้ใช้งบการเงินเชื่อถือในการบริหารงานที่สม่ำเสมอของกิจการ

สำหรับผลการทดสอบในภาพรวมเกี่ยวกับความมีนัยสำคัญของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม พบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ได้จากตัวแบบที่ 1 ถึงตัวแบบที่ 5 กล่าวคือ กำไรสุทธิระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม และกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ในทางตรงกันข้ามพบว่า ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี และลักษณะของกิจการ ไม่มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการอย่างมีนัยสำคัญ ($p > 0.05$) และผลการทดสอบตัวแปรควบคุมเป็นไปตามความคาดหมายทุกอย่าง และสอดคล้องกับผลการทดสอบที่ได้จากตัวแบบที่ 1 ถึงตัวแบบที่ 5 กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับ ประเภทของกิจการ ขนาดของกิจการ และ รายการคงค้างปีก่อน อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ทั้งนี้ตัวแปรที่มีนัยสำคัญอย่างมากคือ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน ขนาดของกิจการและรายการคงค้างปีก่อน

ความเหมาะสมของตัวแบบที่ 6

ตัวแบบโดยรวมมีค่า p-value เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า ระดับนัยสำคัญที่กำหนด (0.05) ค่าสถิติดังกล่าวจะใช้ตรวจสอบ สมมติฐานที่ว่ารายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร จากผลการทดสอบทำให้ยอมรับสมมติฐานดังกล่าว จึงสามารถสรุปได้ว่า รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวแปร ในจำนวนตัวแปรอิสระ 8 ตัว เมื่อพิจารณาค่า Adjusted $R^2 = 66\%$ สามารถอธิบายได้ว่า 66% ของรายการคงค้างของกิจการ สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรอิสระทั้ง 8 ตัว

จากผลการทดสอบสถิติเชิงอนุมานข้างต้นสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังตาราง 5.8

ตาราง 5.8 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่	สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบ
H1	รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับกำไรสุทธิ	ยอมรับ H1 ($p < 0.05$)
H2	รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม	ยอมรับ H2 ($p < 0.05$)
H3	รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน	ยอมรับ H3 ($p < 0.05$)
H4	รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี	ปฏิเสธ H4 ($p > 0.05$)
H5	รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจการ	ปฏิเสธ H5 ($p > 0.05$)
ภาพรวม	ไม่ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย	สอดคล้องกับผลการทดสอบจากตัวแบบที่ 1-5

ตาราง 5.9 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเปรียบเทียบรายการคงค้างของกิจการด้วย
ตัวแบบ 2 ตัวแบบ

สมมติฐานที่	สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบ	
		ACCRUALS	
		ตัวแบบที่ 1 Modified Jones Model	ตัวแบบที่ 2 ปรับปรุง ด้วย DTAX และ INT
H1	รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับ กำไรสุทธิ	ยอมรับ H2 (p < 0.05)	ยอมรับ H2 (p < 0.05)
H2	รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับ ระดับความสัมพันธ์ของผลการ ดำเนินงานของกิจการกับของ อุตสาหกรรม	ยอมรับ H2 (p < 0.05)	ยอมรับ H2 (p < 0.05)
H3	รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับ กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน	ยอมรับ H2 (p < 0.05)	ยอมรับ H2 (p < 0.05)
H4	รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับ ระยะเวลาในการแสดงความเห็นของ ผู้สอบบัญชี	ปฏิเสธ H4 (p > 0.05)	ปฏิเสธ H4 (p > 0.05)
H5	รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับ ลักษณะของกิจการ	ปฏิเสธ H4 (p > 0.05)	ปฏิเสธ H4 (p > 0.05)
ภาพรวม	ไม่ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัย	สอดคล้องกับผล การทดสอบจาก ตัวแบบที่ 1-5	สอดคล้องกับผลการ ทดสอบจากตัวแบบ ที่ 1-5

จากตารางที่ 5.9 จะพบว่าการใช้ตัวแบบในการคำนวณรายการคงค้างของกิจการ ทั้งสองตัวแบบ คือ

ตัวแบบที่ 1 :

$$\text{ACCRUAL}_T = \Delta \text{CA}_T - \Delta \text{Cash}_T - \Delta \text{CL}_T + \Delta \text{DCL}_T - \text{DEP}_T$$

ตัวแบบที่ 2 :

$$\text{ACCRUAL}_T = \Delta \text{CA}_T - \Delta \text{Cash}_T - \Delta \text{CL}_T + \Delta \text{DCL}_T - \text{DEP}_T - \text{DTAX}_T - \text{INT}_T$$

ทั้ง 2 ตัวแบบให้ผลการทดสอบที่สอดคล้องกันกล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานทางการเงิน ซึ่งผลการดำเนินงานประกอบด้วย (1) กำไรสุทธิ (2) ระดับความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) และพบว่า รายการคงค้างของกิจการไม่ขึ้นอยู่กับ (1) ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี และ (2) ลักษณะของกิจการ อย่างมีนัยสำคัญ ($p > 0.05$) อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าผลการทดสอบของทั้ง 2 ตัวแบบให้ผลที่สอดคล้องกันแต่เมื่อพิจารณาถึงรายการปรับปรุงซึ่งผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาเป็นตัวแบบที่ 2 สะท้อนว่าความแตกต่างของการบังคับใช้กับการไม่บังคับใช้มาตรฐานการบัญชีในบางฉบับอาจทำให้เกิดช่องว่างให้กิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถบริหารจัดการกำไรเพื่อให้ผลการดำเนินงานมีผลกำไรหรือมีทิศทางที่ดีขึ้น ดังนั้นเพื่อเป็นการลดช่องว่าง โอกาสของการกระทำดังกล่าวและเป็นการควบคุมการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีจึงควรออกกฎเกณฑ์บังคับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 เรื่องภาษีเงินได้รอดัดบัญชี เพื่อลดโอกาสของการกระทำดังกล่าวให้น้อยลง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

บทสรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ” มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ โดยผลการดำเนินงานทางการเงินที่สนใจศึกษาประกอบด้วย (1) กำไรสุทธิ (2) ระดับความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (4) ระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี และ (5) ลักษณะของกิจการ

สำหรับรูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ บริษัทที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่มีข้อมูลงบการเงินปี พ.ศ. 2546 ทั้งนี้ ยกเว้นกลุ่มธนาคาร เงินทุนหลักทรัพย์ ประกันชีวิตและประกันภัย เนื่องจากกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่น กลุ่มตัวอย่างจะต้องเป็นบริษัทที่มีข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครบถ้วน เมื่อพิจารณาจำนวนกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้นพบว่ามีจำนวน 354 บริษัท ในจำนวนนี้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลได้ร้อยละ 82 (292 บริษัท) ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 18 (62 บริษัท) แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรอบบัญชีเริ่มต้นวันที่ 1 มกราคม สิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม ร้อยละ 7 (23 บริษัท) และที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 11 (39 บริษัท) เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครบถ้วนสมบูรณ์ ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ กลุ่มของตัวแปรที่สนใจศึกษาหรือตัวแปรอธิบาย และกลุ่มของตัวแปรที่ใช้ในการควบคุมผลการวิจัย ตัวแปรแต่ละกลุ่มสามารถสรุปได้ดังนี้

กลุ่มของตัวแปรที่สนใจศึกษาประกอบด้วย (1) กำไรสุทธิ (2) ระดับความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (4) ระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี และ (5) ลักษณะของกิจการ

สำหรับกลุ่มของตัวแปรที่ใช้ในการควบคุมผลการวิจัยประกอบด้วย ประเภทของอุตสาหกรรม ขนาดของกิจการ และรายการคงค้างในปีก่อน

ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้โปรแกรม Statistical Package for Social Science Version 12.0 (SPSS for Windows 12.0) เนื่องจากเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติที่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนเทคนิคที่ทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ซึ่งแสดงอยู่ในรูปของ ความถี่และร้อยละ (Frequency and Proportion) ค่าต่ำสุด (Minimum : Min) ค่าสูงสุด (Maximum : Max) ค่าฐานนิยม (Mode) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ทั้งนี้เพื่อใช้อธิบายผลการวิจัยในเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลของกลุ่มตัวแปรที่ที่เก็บรวบรวมได้ ส่วนสถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) ที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ประกอบด้วย การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ โดยใช้เทคนิคของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

6.1 บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในส่วนของบทสรุปและอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยจะแบ่งประเด็นของการนำเสนอเกี่ยวกับบทสรุปและอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนหลัก ๆ คือ (1) ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่สนใจศึกษา และตัวแปรควบคุม (2) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ โดยจัดเรียงตามสมมติฐานการวิจัย บทสรุปและอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละส่วนมีสาระโดยสังเขปดังนี้

6.1.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

ตัวแปรที่สนใจศึกษา

(1) กำไรสุทธิโดยเฉลี่ยของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์คือ 715 ล้านบาท กำไร (ขาดทุน) สุทธิขั้นต่ำของบริษัทจดทะเบียนฯ คือ (5,674) ล้านบาท และกำไร (ขาดทุน) สุทธิสูงสุดของบริษัทจดทะเบียนฯ คือ 39,400 ล้านบาท สะท้อนให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนฯ ส่วนใหญ่จะประกาศผลการดำเนินงาน หรือกำไร (ขาดทุน) สุทธิในแง่บวก กล่าวคือ บริษัทฯ ส่วนใหญ่จะมีผลกำไรจากการดำเนินงาน มีบริษัทฯ ส่วนน้อยที่จะมีผลการดำเนินงานขาดทุน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในแง่ของความน่าสนใจลงทุนในกิจการ ราคาหลักทรัพย์ และประโยชน์ในการดำเนินงานต่อไปในอนาคต

(2) ระดับความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม โดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 1.00 ระดับความสัมพันธ์ขั้นต่ำอยู่ที่ระดับ -7.75 และระดับความสัมพันธ์ขั้นสูงสุดอยู่ที่ระดับ 53.84 เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนฯ ส่วนใหญ่จะพยายามทำให้ผลการดำเนินงานของตน หรือกำไร (ขาดทุน) สุกติเทียบเท่ากับของอุตสาหกรรม หรือกล่าวอีกนัยคือ พยายามทำให้ผลการดำเนินงานไม่แตกต่างจากอุตสาหกรรมเพื่อรักษาระดับความเชื่อมั่นที่นักลงทุนจะมีต่อกิจการในการตัดสินใจลงทุน

(3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงานโดยเฉลี่ยของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ คือ 710 ล้านบาท กระแสเงินสดจากการดำเนินงานขั้นต่ำของบริษัทจดทะเบียนฯ คือ (5,656) ล้านบาท และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานขั้นสูงของบริษัทจดทะเบียนฯ คือ 53,079 ล้านบาท จะเห็นว่าบริษัทจดทะเบียนฯ ส่วนใหญ่มีกระแสเงินสดจากการดำเนินงานได้มากกว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานใช้ไป

(4) ระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชี โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 44.43 วัน ระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีเมื่อเริ่มนับจากวันที่ 31 ธันวาคมที่เร็วที่สุดคือ 8 วัน กล่าวคือ ภายในวันที่ 8 มกราคม และระยะเวลาในการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีที่นานที่สุดคือ 120 วัน แสดงให้เห็นว่าผู้สอบบัญชีส่วนใหญ่จะแสดงความเห็นต้องบการเงินไม่เกินภายในวันที่ 15 กุมภาพันธ์ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของกรมพัฒนาธุรกิจ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(5) ลักษณะของกิจการ/บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยพบว่า มี 2 ลักษณะ คือ เป็นกิจการที่อยู่ในสภาวะการดำเนินงานปกติร้อยละ 86 (251 บริษัท) และเป็นกิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟुर้อยละ 14 (41 บริษัท)

ตัวแปรควบคุม

(1) ประเภทของอุตสาหกรรม จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 292 บริษัท พบว่าสามารถแบ่งประเภทของอุตสาหกรรมได้ 3 ประเภท คือ ธุรกิจการผลิตร้อยละ 52.1 (152 บริษัท) ธุรกิจบริการร้อยละ 28.1 (82 บริษัท) และธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ร้อยละ 19.9 (58 บริษัท) จะเห็นได้ว่าบริษัทจดทะเบียนฯ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มธุรกิจการผลิตซึ่งมีการดำเนินงานและธุรกรรมที่เอื้อต่อโอกาสในการจะบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง อาทิเช่น รายการค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ย่อมมีมากกว่ากิจการในลักษณะอื่น

(2) ขนาดของกิจการ โดยเฉลี่ยขนาดของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ที่วัดจากยอดสินทรัพย์รวม คือ 8,612 ล้านบาท กิจการขนาดเล็กที่สุดคือมียอดของสินทรัพย์รวมจำนวน 31 ล้านบาท และกิจการที่มีขนาดใหญ่ที่สุดคือมียอดสินทรัพย์รวมจำนวน 324,605 ล้านบาท จะ

เห็นได้ว่าบริษัทที่จดทะเบียนฯ ส่วนใหญ่เป็นบริษัทขนาดเล็กและขนาดกลาง การบริหารงานอาจง่ายต่อการตัดสินใจปรับเปลี่ยนนโยบายการบัญชีที่จะนำมาใช้ในกิจการ

(3) รายการคงค้างของกิจการในปีก่อนโดยเฉลี่ยของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ตามตัวแบบที่ 1 คือ (464) ล้านบาท ตามตัวแบบที่ 2 คือ (612) ล้านบาท รายการคงค้างของกิจการในปีก่อนขั้นต่ำ ตามตัวแบบที่ 1 อยู่ที่ (107,290) ล้านบาท ตามตัวแบบที่ 2 อยู่ที่ (107,635) ล้านบาท และขั้นสูง ตามตัวแบบที่ 2 อยู่ที่ 20,854 ล้านบาท และตามตัวแบบที่ 2 อยู่ที่ 20,705 ล้านบาท จะเห็นได้ว่ากิจการที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ฯ ส่วนใหญ่จะมีการปรับปรุงรายการคงค้างโดยการลดรายการที่มีค่าลบให้น้อยลง โดยอาจตั้งค่าเสื่อมราคาให้น้อยลง โดยการเปลี่ยนนโยบายการบัญชีหรือยืดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ให้นานขึ้น หากมีการยืดอายุการใช้งานของสินทรัพย์ให้นานขึ้นจะทำให้รายการค่าเสื่อมราคามีมูลค่าน้อยลงน่าจะเป็นสิ่งบ่งชี้ได้ว่ากิจการมีการบริหารจัดการกำไรผ่านการปรับปรุงรายการคงค้างโดยรายการซึ่งเป็นส่วนประกอบในรายการคงค้างรายการหนึ่งคือ รายการค่าเสื่อมราคานั้นเอง

จากที่กล่าวมาคือผลสรุปผลการวิจัยเบื้องต้นจากการวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ลำดับต่อไปจะเป็นการนำเสนอบทสรุปและอภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ โดยจำแนกตามสมมติฐานการวิจัย รวมถึงผลการทดสอบในภาพรวม โดยมีเนื้อหาสาระดังนี้

6.1.2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการ

สมมติฐานการวิจัยที่ 1

ผู้วิจัยต้องการตรวจสอบว่ากำไรสุทธิมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการหรือไม่ และเพื่อเป็นการตอบปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า “รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับกำไรสุทธิ”

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในตัวแบบที่ 1 เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 1 พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับกำไรสุทธิอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยดังกล่าว ทั้งนี้ผลการทดสอบสอดคล้องกันไม่ว่าจะใช้ตัวแบบในการคำนวณรายการคงค้างตามตัวแบบของ Modified Jones Model หรือตัวแบบที่พัฒนาขึ้นสำหรับงานวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะ

สมมติฐานการวิจัยที่ 2

ผู้วิจัยต้องการตรวจสอบว่าระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการหรือไม่ และเพื่อเป็นการตอบปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า “รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม”

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในตัวอย่างที่ 2 เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 2 พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยดังกล่าว ทั้งนี้ผลการทดสอบสอดคล้องกันไม่ว่าจะใช้ตัวแบบในการคำนวณรายการคงค้างตามตัวอย่างของ Modified Jones Model หรือตัวแบบที่พัฒนาขึ้นสำหรับงานวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะ

สมมติฐานการวิจัยที่ 3

ผู้วิจัยต้องการตรวจสอบว่ากระแสเงินสดจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการหรือไม่ และเพื่อเป็นการตอบปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า “รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน”

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในตัวอย่างที่ 3 เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 3 พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับกระแสเงินสดจากการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยดังกล่าว ทั้งนี้ผลการทดสอบสอดคล้องกันไม่ว่าจะใช้ตัวแบบในการคำนวณรายการคงค้างตามตัวอย่างของ Modified Jones Model หรือตัวแบบที่พัฒนาขึ้นสำหรับงานวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะ

สมมติฐานการวิจัยที่ 4

ผู้วิจัยต้องการตรวจสอบว่าระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการหรือไม่ และเพื่อเป็นการตอบปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า “รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี”

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในตัวแบบที่ 4 เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 4 พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการไม่ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ ($p > 0.05$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐาน ทั้งนี้ผลการทดสอบสอดคล้องกันไม่ว่าจะใช้ตัวแบบในการคำนวณรายการคงค้างตามตัวแบบของ Modified Jones Model หรือตัวแบบที่พัฒนาขึ้นสำหรับงานวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะ

สมมติฐานการวิจัยที่ 5

ผู้วิจัยต้องการตรวจสอบว่าลักษณะของกิจการมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการหรือไม่ และเพื่อเป็นการตอบปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า “รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กัลักษณะของกิจการ”

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุในตัวแบบที่ 5 เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ 5 พบว่าไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการไม่ขึ้นอยู่กัลักษณะของกิจการอย่างมีนัยสำคัญ ($p > 0.05$) ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยดังกล่าว ทั้งนี้ผลการทดสอบสอดคล้องกันไม่ว่าจะใช้ตัวแบบในการคำนวณรายการคงค้างตามตัวแบบของ Modified Jones Model หรือตัวแบบที่พัฒนาขึ้นสำหรับงานวิจัยครั้งนี้โดยเฉพาะ

ผลการทดสอบในภาพรวม

เพื่อเป็นการยืนยัน (Confirm) ว่าผลการวิจัยที่ได้รับจากตัวแบบที่แยกตัวแปรเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทางการเงินออกจากกันให้ผลไม่แตกต่างกันกับตัวแบบที่รวมตัวแปรไว้ด้วยกัน ผู้วิจัยจึงนำตัวแบบที่ 6 มาทดสอบเพิ่มเติม ผลการทดสอบที่ได้พบว่า **สอดคล้อง**กับผลการวิจัยที่ได้จากตัวแบบที่ 1 ถึงตัวแบบที่ 5 กล่าวคือ (1) กำไรสุทธิ (2) ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม และ (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ในทางตรงกันข้ามพบว่า (1) ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี และ (2) ลักษณะของกิจการ ไม่มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการอย่างนัยสำคัญ ($p > 0.05$)

ดังนั้นในภาพรวมสามารถสรุปได้ว่า ผลการดำเนินงานทางการเงินมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ กล่าวคือ การปรับปรุงรายการคงค้างจะเป็นไปในทิศทางใด จะมากขึ้นหรือน้อยอย่างไร จะเป็นผลมาจากผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการซึ่งประกอบด้วย กำไร

สุทธิ ระดับความสัมพันธ์ของผลการดำเนินงานของกิจการกับของอุตสาหกรรม และกระแสเงินสดจากการดำเนินงานนั่นเอง

ตามที่ได้กล่าวไว้ในส่วนของการทบทวนวรรณกรรมว่า ผลการดำเนินงานทางการเงินมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายการบัญชี รวมถึงการปรับปรุงรายการบัญชีต่าง ๆ ของกิจการ ดังนั้นเพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่เอื้อประโยชน์ต่อตนเองและองค์กรจึงอาจใช้ข้อสมมติทางการบัญชีที่เปิดโอกาสให้สามารถปรับปรุงรายการคงค้างต่าง ๆ ได้เพื่อให้ผลการดำเนินงานของกิจการมีแนวโน้มดีขึ้น หรือเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ ทำให้ผู้วิจัยสันนิษฐานได้ว่าการกระทำเช่นนี้อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพกำไรของกิจการ กล่าวคือ ผลการดำเนินงานหรือกำไร (ขาดทุน) สุทธิที่นำเสนอต่อสาธารณชนอาจไม่ใช่กำไรที่แท้จริงซึ่งสะท้อนมูลค่าผลการดำเนินงานของกิจการ เพราะจำนวนรายการสุทธิรายการนี้อาจผ่านขั้นตอนการบริหารจัดการกำไรให้เป็นไปในแนวทางที่ดีหรือแย่งซึ่งแล้วแต่วัตถุประสงค์ที่ซ่อนเร้นของผู้บริหารหรือกิจการ และสอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) กล่าวคือ เป็นทฤษฎีที่อธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีแรงผลักดันในอันที่จะทำทุกอย่างเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นผู้บริหารจะพยายามหาหนทางสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับกิจการก็ต่อเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าสิ่งนั้นเอื้ออำนวยผลประโยชน์ให้กับตนด้วยในเวลาเดียวกัน สมมติฐานที่อยู่เบื้องหลังทฤษฎีตัวแทน ก็คือ ผู้เป็นเจ้าของ (ผู้ถือหุ้น) กับตัวผู้บริหารหรือผู้จัดการ ต่างฝ่ายต่างมีความขัดแย้งกันทางด้านผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยที่ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะทำการตัดสินใจใด ๆ ที่จะไปสู่การสร้างอรรถประโยชน์สูงสุดให้กับตัวเอง โดยไม่คำนึงถึงว่าการตัดสินใจนั้นจะก่อให้เกิดอรรถประโยชน์หรือความมั่งคั่งสูงสุดแก่ตัวผู้เป็นเจ้าของกิจการหรือไม่

นิยามของคำว่า “ความเป็นตัวแทน (Agency)” เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากความยินยอมพร้อมใจระหว่างบุคคลสองฝ่าย โดยที่บุคคลฝ่ายหนึ่ง คือ ตัวแทน (Agent) ตกลงที่จะทำการในฐานะที่เป็นตัวแทนให้กับอีกฝ่ายหนึ่งที่เรียกว่าตัวการ (Principal) ผลจากการนี้ย่อมหมายถึงว่าหากกิจการไม่มีเครื่องมือใด ๆ ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้บริหาร (Monitoring device) และหากผู้บริหารตัดสินใจที่จะทำการใด ๆ เพื่อสร้างความมั่งคั่งให้กับตนเองไม่ว่าจะโดยการจัดสรรทรัพยากรไปสู่ตนเองนอกเหนือจากผลตอบแทนที่ได้มีการตกลงไว้ในสัญญา หรือมีพฤติกรรมฉ้อฉลในหน้าที่ ผู้เป็นเจ้าของกิจการและผู้เป็นเจ้านี้ย่อมปฏิเสธที่จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่กิจการต่อไป

ในทำนองเดียวกัน หากกิจการไม่มีเครื่องมือใด ๆ ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ผู้บริหารก็อาจตัดสินใจทำธุรกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงกับกิจการตามมา หรือตัดสินใจทำธุรกรรมอื่น ๆ ในลักษณะเดียวกันที่จะส่งผลเสียต่อผู้เป็นเจ้านี้ยับบนความความได้เปรียบของผู้

ถือหุ้น การมีเครื่องมือในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้บริหารจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้เกิดความแน่ใจว่าสัญญาที่สร้างขึ้นระหว่างผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น และผู้เป็นเจ้าของนี้ได้มีการยึดถือปฏิบัติตามนั้นจริง และแม้ว่าการรายงานผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่นำเสนอต่อผู้ถือหุ้นจะเป็นแนวทางหนึ่งในการประกันความเชื่อมั่นและให้ข้อมูลแก่ผู้ถือหุ้น นโยบายการบัญชีที่นำมาใช้ในการวัดผลการดำเนินงานมักจะอยู่ภายใต้อำนาจการตัดสินใจของผู้บริหาร ซึ่งตามแนวคิดของทฤษฎีตัวแทน ผู้บริหารย่อมมีแนวโน้มที่จะเลือกนโยบายการบัญชีที่จะส่งผลดีต่อผู้บริหารในแง่ของความสามารถและความสำเร็จของผู้บริหารและเพิ่มผลตอบแทนแก่ผู้บริหารในที่สุด เช่น การเลือกนโยบายบัญชีที่นำไปสู่การเพิ่มกำไรของกิจการ เป็นต้น เนื่องจากกำไรจะเป็นตัวสะท้อนถึงความสามารถในการดำเนินงานของผู้บริหาร อีกทั้งกำไรจะมีผลกระทบต่อผลตอบแทนในแง่ของการขึ้นเงินเดือนหรือการจัดสรรเงินโบนัสของพนักงานด้วย

อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้อาจจะมองข้ามตัวแปรที่อาจมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงพยายามที่จะลดความเสี่ยงให้เหลือน้อยที่สุดด้วยการควบคุมตัวแปรที่คิดว่าจะมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ ผลสรุปการวิจัยนำเสนอในประเด็นถัดไป

ผู้วิจัยไม่ได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยสำหรับการทดสอบตัวแปรควบคุมเนื่องจากมิได้เป็นตัวแปรที่สนใจศึกษา เพียงแต่ต้องการนำมาวิเคราะห์และยืนยันว่าผลการดำเนินงานทางการเงินมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ สำหรับกลุ่มของตัวแปรที่ใช้ในการควบคุมผลการวิจัยประกอบด้วย (1) ประเภทของอุตสาหกรรม (2) ขนาดของกิจการ และ (3) รายการคงค้างของกิจการในปีก่อน ผลการวิจัยพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตทุกตัวแปร กล่าวคือ รายการคงค้างของกิจการขึ้นอยู่กับ (1) ประเภทของอุตสาหกรรม (2) ขนาดของกิจการ และ (3) รายการคงค้างของกิจการในปีก่อน

เนื่องจากว่าการศึกษาเป็นไปในลักษณะของการทดสอบในเชิงของความสัมพันธ์ (Association) ซึ่งไม่ใช่เป็นการทดสอบในเชิงของเหตุและผล (Causation) ดังนั้นในการวิเคราะห์หรือตีความผลการวิจัยจึงพิจารณาในเชิงของความสัมพันธ์เท่านั้น

อนึ่ง ผลการวิจัยไม่สามารถอ้างอิงได้กับ บริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากมีความแตกต่างในเชิงโครงสร้างของการดำเนินงาน ความจำเป็นในการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินต่อสาธารณชน เป็นต้น

ประการสุดท้ายคือ ข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา เนื่องจากข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ยังมีได้ค่านึงถึงข้อมูลเชิงคุณภาพ และเนื่องจากบางบริษัทฯ อาจยังมีข้อมูลที่แตกต่างกันที่นำมาใช้ในการศึกษา อาจทำให้เกิดความคลุมเครือและไม่ชัดเจนในการตีความ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยแก้ปัญหานี้ด้วยการศึกษาข้อมูลของกิจการต่าง ๆ และมีการปรับปรุงรายการต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลสามารถเปรียบเทียบกันได้ และเป็นที่ยืนยันความถูกต้อง ครบถ้วนของข้อมูลด้วยการนำไปเปรียบเทียบกับผู้วิจัยท่านอื่นที่ศึกษาเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทางการเงิน โดยมีตัวแปรที่ศึกษาร่วมกันและศึกษาในระยะเวลาเดียวกัน กระบวนการดังกล่าวทำให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน และสมบูรณ์มากที่สุด ก่อนที่จะนำมาประมวลผลและสรุปผลการวิจัย

6.2 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการดำเนินงานทางการเงิน ถือว่าเป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้นักลงทุน ผู้ให้สินเชื่อ และผู้ใช้งบการเงินอื่น ๆ สามารถตัดสินใจทำธุรกรรมกับกิจการด้วยความมีประสิทธิภาพ เพราะผลการดำเนินงานทางการเงินเกิดจากการดำเนินงานในรอบระยะเวลาหนึ่งของกิจการ สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการประกอบธุรกิจ ความสามารถในการก่อให้เกิดกระแสเงินสด ความน่าเชื่อถือในการดำรงอยู่ของกิจการ เป็นต้น จากการศึกษาของ Myung Seok Park and Byung T. (2004) พบว่ากิจการที่มีความสัมพันธ์ของกำไรของกิจการกับกำไรอุตสาหกรรมในระดับสูงมีแนวโน้มที่ผู้บริหารจะมีการจัดการรายการคงค้างของกิจการมากกว่ากิจการในลักษณะอื่น และระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีที่มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการเช่นกัน จากการศึกษาของผู้วิจัยพบเช่นเดียวกันในเรื่องระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม และแม้ว่าจะไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีกับรายการคงค้างของกิจการ แต่จากผลการทดสอบเชื่อได้ว่ากิจการที่มีระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชียิ่งนานวันเท่าใด กิจการนั้น ๆ จะมีการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากความแตกต่างของระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีที่มีต่องบการเงินของบริษัทจดทะเบียนฯ มีน้อยทำให้ไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าวในประเทศไทย อย่างไรก็ตามมีผู้กล่าวไว้ว่า ผลการดำเนินงานทางการเงินมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วผลการดำเนินงานทางการเงินยากที่จะระบุหรือชี้ชัดลงไปว่าประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง ดังนั้นจึงเสนอแนะให้ศึกษาผลการดำเนินงานทางการเงินในประเด็นอื่น ๆ เพื่อให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นกับการปรับปรุงรายการคงค้างของกิจการ อาทิเช่น อัตราส่วนทางการเงินที่วัดความเสี่ยงของกิจการกับวัดความสามารถใน

การทำกำไรของกิจการ เนื่องจากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นแล้วว่าผลการดำเนินงานทางการเงินมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ และเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นได้ว่าผู้บริหารอาจมีการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้างเพื่อเพิ่มหรือลดผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามที่คาดหวังเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงอยู่ในตำแหน่งของตนเอง โบนัส หรือผลตอบแทนอื่นอันอ้างถึงกับผลการดำเนินงานของกิจการ และตัวแปรที่อาจนำมาศึกษาเพิ่มเติม อาทิเช่น ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี ประเภทของกำไรอื่น ๆ ที่มีใช้กำไรสุทธิ อาจเป็นกำไรจากการดำเนินงาน กำไรก่อนรายการพิเศษหรือ กำไรต่อหุ้น การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีและการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการจ่ายเงินโบนัสของกิจการ เป็นต้น ซึ่งอาจได้ข้อค้นพบเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้หรือปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ

ตลาดหลักทรัพย์ควรออกมาตรการ กฎเกณฑ์ในการควบคุมการรายการผลการดำเนินงานให้เข้มงวดมากขึ้น ไม่เพียงแต่เข้มงวดกับบริษัทที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูเท่านั้น เพราะจากผลการวิจัยพบว่ากิจการปกติมีแนวโน้มที่จะมีการปรับปรุงรายการคงค้างเพื่อบริหารจัดการกำไรมากกว่ากิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟู ทั้งนี้สาเหตุที่กิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟูอาจมีการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงคายน้อยกว่ากิจการปกติอาจเป็นเพราะกฎเกณฑ์ ข้อบังคับของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่นำมาใช้กับกิจการลักษณะนี้มีความเข้มงวด และเหตุผลประการสำคัญซึ่งทำให้กิจการปกติมีแนวโน้มในการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงคายน้อยกว่ากิจการที่อยู่ในระหว่างฟื้นฟูก่อนจะเกิดจากการกิจการนั้น ๆ ย่อมไม่ต้องการให้กิจการของตนถูกจัดประเภทอยู่ในกิจการที่อยู่ในระหว่างการฟื้นฟู จึงอาจพยายามรักษาสถานทางการเงิน ผลการดำเนินงานโดยการปรับแต่งผลการดำเนินงานให้ออกมามีผลกำไรมากกว่าที่จะเป็นผลขาดทุน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในการพิจารณา ออกมาตรการ กฎเกณฑ์ที่เหมาะสมในการตรวจสอบการรายงานผลการดำเนินงานรวมถึงฐานะทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้สะท้อนมูลค่าที่แท้จริงให้มากที่สุดเพื่อประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินต่อไป อีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ ควรมีการบังคับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี เพื่อเป็นการลดโอกาสของการเลือกปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับใดฉบับหนึ่งอันเป็นเหตุส่งเสริมให้กิจการที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการบริหารจัดการกำไรผ่านการปรับปรุงรายการคงค้าง อีกทั้งในการรายการผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการจะได้สะท้อนประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารและการดำเนินงานของกิจการที่แท้จริงมากยิ่งขึ้น และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง นักลงทุนและผู้ใช้งบการเงินทั้งหลายพึงระวังไว้เสมอในเรื่องคุณภาพของกำไรที่บริษัทจดทะเบียนฯ ประกาศออกมา

ควรศึกษาสภาพแวดล้อมของธุรกิจรวมทั้งโอกาสในการดำเนินงานต่อไปในอนาคตของกิจการ ดังกล่าวประกอบการตัดสินใจทำธุรกรรมกับกิจการ

การจัดเก็บและนำเสนอผลการดำเนินงานของกิจการที่จดทะเบียนฯ ควรจัดให้มีการเปิดเผยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการตั้งรายการคงค้างของกิจการให้ละเอียดและชัดเจนมากยิ่งขึ้น ควรมีการวิเคราะห์ถึงมูลค่ารายการคงค้างของกิจการจัดลำดับเกณฑ์ในการพิจารณาว่ามูลค่าเท่าใดถึงจะเข้าข่ายน่าจะมีการบริหารจัดการกำไรผ่านรายการคงค้าง และหากมูลค่ารายการคงค้างเข้าข่ายว่าน่าจะมีการบริหารจัดการกำไร ให้กิจการนั้น ๆ อธิบายถึงเหตุผลของการตั้งรายการคงค้างในจำนวนนั้นให้ชัดเจน เนื่องจากข้อมูลผลการดำเนินงานของกิจการเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ผู้ใช้งบการเงินจะนำไปใช้ในการตัดสินใจทำธุรกรรมกับกิจการ การออกกฎเกณฑ์มาตรฐานที่เข้มงวดจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของบริษัท เป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลผลการดำเนินงานดังกล่าวไปใช้ในการทำธุรกรรมต่าง ๆ ต่อไป อีกทั้งทางตลาดหลักทรัพย์ฯ ควรจัดให้มีการรวบรวมระบบสารสนเทศให้มีมาตรฐานมากขึ้น เพราะจากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่ามีอุปสรรคในการเก็บรวบรวมข้อมูลบางอย่าง ซึ่งหากมีการพัฒนาจัดการระบบสารสนเทศให้มีมาตรฐานมากขึ้นจะช่วยให้มีการพัฒนางานวิจัยทางด้านวิชาการบัญชีมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นการเสริมสร้างให้เกิดการทำวิจัยกันอย่างกว้างขวางเนื่องจากขาดอุปสรรคและข้อจำกัดทางด้านข้อมูลระบบสารสนเทศออกไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเปรียบเทียบกับสารสนเทศของต่างประเทศ จะมีความสมบูรณ์ ครบถ้วนมากกว่าสารสนเทศของประเทศไทย ดังนั้นข้อเสนอแนะนี้จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อ หลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะนำไปพิจารณาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงให้ดียิ่งขึ้น

6.3 ข้อเสนอแนะของการศึกษาต่อในอนาคต

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเฉพาะตัวแปรเกี่ยวกับ (1) กำไรสุทธิ (2) ระดับความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรม (3) กระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (4) ระยะเวลาในการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี และ (5) ลักษณะของกิจการ ในอนาคตผู้ศึกษาท่านอื่นอาจทำการศึกษาโดยศึกษาตัวแปรอื่นที่อาจมีผลต่อรายการคงค้างของกิจการ ทั้งนี้เพื่อทดสอบว่าตัวแปรอื่น ๆ เหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการหรือไม่ อาทิเช่น ประเภทของสำนักงานสอบบัญชี อัตราส่วนทางการเงินหรือกำไรประเภทอื่นอาจเป็นกำไรจากการดำเนินงาน กำไรต่อหุ้น เป็นต้น เนื่องจากผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษานี้ให้ผลว่าผลการดำเนินงานทางการเงินมีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ กล่าวคือ กำไรสุทธิ ระดับ

ความสัมพันธ์ของกำไรกิจการกับกำไรอุตสาหกรรมและกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์กับรายการคงค้างของกิจการ นอกจากนี้อาจนำตัวแปรดังกล่าวไปศึกษาในประเด็นของความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับการประเมินมูลค่าองค์กร หรืออาจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับรายการคงค้างของกิจการดังเช่นงานวิจัยฉบับนี้ แต่เลือกศึกษาในกลุ่มตัวอย่างของบริษัทที่มีได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ผู้วิจัยท่านอื่นอาจขยายการวิเคราะห์ด้วยการเพิ่มตัวแบบในการคำนวณรายการคงค้างของกิจการให้มีความหลากหลายมากกว่าการศึกษาในครั้งนี้ หรืออาจจะขยายกลุ่มตัวอย่างด้วยการเพิ่มจำนวนปีที่ศึกษา เนื่องจากจะทำให้เห็นภาพความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา มิได้เป็นการอธิบายความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในเพียงช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เท่านั้น และเชื่อว่าผลการวิจัยที่ได้จะช่วยยืนยันว่าผลการดำเนินงานทางการเงินมีส่วนสำคัญต่อการปรับปรุงรายการคงค้างของกิจการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะห์สถิติเพื่อธุรกิจ : สถิติเพื่อการตัดสินใจทางธุรกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, 2545.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. หลักสถิติ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, 2546.
- กิตติศักดิ์ พลอยพานิชเจริญ. คุณภาพ คือ ความสามารถในการทำกำไรระยะยาว. Journal For Quality 9, 65 (มีนาคม 2546): 46-50.
- พิมพ์พนา ปัตถวิชัย และ ธาวิ รัศมี .การศึกษาการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีของสถาบันการเงินไทย. จุฬาลงกรณ์ปริวั 13 (ตุลาคม – ธันวาคม 2543) : 27-48.
- เมธากุล เกียรติกระจาย และ ศิลปพร ศรีจันเพชร. ทฤษฎีการบัญชี. กรุงเทพมหานคร : (ม.ป.ท), 2544.
- วรศักดิ์ ทูมมานนท์. คุณรู้จัก Creative Accounting และ คุณภาพกำไรแล้วหรือยัง?. กรุงเทพมหานคร : ไอออนอินเตอร์เทอร์ซอสเซส, 2543.
- ศิลป์ชัย ปวีณพงษ์พัฒน์. ผลกระทบของความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมที่มีต่อผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรม และการส่งผ่านข้อมูล. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สรรพวงศ์ ลิ้มปัทมกุล. เรื่องคุณภาพกำไรของธุรกิจ. วารสารสุทธิปริทัศน์ 16 (กันยายน – ธันวาคม 2545): 37-40.
- ณัฐพร เหล่าธรรมทัศน์. ภาษีเงินได้รอดตัดบัญชี. วารสารบริหารธุรกิจ 25, 96 (ตุลาคม – ธันวาคม 2545): 1-15.
- สุชาติ เหล่าปรีดา. ภาษีเงินได้รอดตัดบัญชี. จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ 22, 84 (มิถุนายน 2543): 1-14.
- ณรงค์ ต้นตวงษ์ไพบูลย์. การบัญชีสำหรับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์. วารสารบริหารธุรกิจ 15, 58 (เมษายน-มิถุนายน 2534) : 43-53.

ธาวี หิรัญรัตน์. รายงานผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาเกี่ยวกับนโยบายบัญชี. จุฬาลงกรณ์ธุรกิจ
ปริทัศน์ 18, 69 (กันยายน 2539) : 1-7.

ธาวี หิรัญรัตน์ และสุภาพร เริงเยี่ยม. นโยบายการบัญชีธุรกิจอสังหาริมทรัพย์. จุฬาริวิจัย 16, 3
(มีนาคม 2540) : 10-11.

ภาษาอังกฤษ

Aharony, Joseph, and Swary, Itzhak. Quarterly Dividend and Earnings Announcements and Stockholders' Return: An Empirical Analysis. The Journal of Finance, 35 (March 1998): 1-12.

Antle, R., Smith, A. An empirical investigation of the relative performance evaluation of corporate executives. Journal of Accounting Research. (Spring 1986): 1-39.

Ball, R. and Kothari, S. P. Security returns around earnings announcements. The Accounting Review 66 (October 1991): 718-738.

Bauwhede Heidi Vander, Willekens Marleen and Gaeremynck. Audit firm size, public ownership, and firms' discretionary accruals management. The International Journal of Accounting. 38 (2003): 1-22.

Beaver, W. H. The information content of annual earnings announcements. Journal of Accounting Research 6 (1968): 67-98.

Becker, C., DeFond, M., Jiambalvo, J., Subramanyam, K. The effect of audit quality on earnings management. Contemporary Accounting Research 15 (1997): 1-24.

Brealey, R. Some implications of the comovement of American company earnings. Applied Economics (1971): 55-77.

Brown, P. and Ball, R. Some preliminary findings on the association between the earnings of a firm, its industry, and the economy. Journal of Accounting Research (Supplement 1967): 55-77.

Chai, M., Tung, S. The effect of earnings announcement timing on earnings management. Journal of Business, Finance, and Accounting 29 (2002): 1337-1354.

Choi, S.K., and Jeter. D.C. The effect of qualified audit opinion on earnings response coefficients. Journal of Accounting and Economics 14 (1992): 229-247.

- Deangelo, L. Accounting numbers as market valuation substitutes: a study of management buyouts of public shareholders. The Accounting Review 61 (1986): 400-420.
- Deangelo, L. Auditor size and auditor quality. Journal of Accounting and Economics 1 (1981): 113-127.
- Dechow, P. Accounting earnings and cash flows measures of firm performance : the role of accounting accruals. Journal of Accounting and Economics (July 1994): 3-42.
- Dechow, P.M., Sloan, R.G. and Sweeney, A.P. Causes and consequences of earnings manipulation: an analysis of firms subject to enforcement actions by the SEC. Contemporary Accounting Research 13 (1996): 1-36.
- Dechow, P., Sloan, R., Sweeney, A. Detecting earnings management. The Accounting Review (April 1995): 193-225.
- Dechow, P., Kothari, S., Watts, R. The relation between earnings and cash flows. Journal of Accounting and Economic (May 1998): 133-168.
- DeFond, M., Jiambalvo, J. Debt covenant violation and manipulation of accruals. Journal of Accounting and Economics (January 1994): 145-176.
- DeFond, M., Park, C. Smoothing income in anticipation of future earnings. Journal of Accounting and Economics (July): 115-139.
- DeFond, M., Subramanyam, K. Auditor changes and discretionary accruals. Journal of Accounting and Economics (February 1998): 35-67.
- Demski, J. S. and G. A. Feltham. Market response of financial reports. Journal of Accounting and Economics 17 (1994): 3-40.
- Eli Bartov, Ferdinand A. Gul and Judy S.L. Tsui. Discretionary-accruals models and audit qualifications. Journal of Accounting and Economics 30 (2001) : 421-452.
- Foster, G. Financial statement Analysis. 2 nd Edition. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1986.
- Foster, G. Intra-industry information transfer associated with earnings releases. Journal of Accounting and Economics 3 (1981): 201-232.

- Francis, J.R. and Krishnan, J. Accounting accruals and auditors reporting conservatism. Contemporary Accounting Research 16 (1999): 135-165.
- Freeman, R., Tse, S. An earnings prediction approach to examining intercompany information transfers. Journal of Accounting and Economics (December 1992): 509-523.
- Gaver, J.J., Gaver, K.M., Austin, J.R. Additional evidence on bonus plans and income management. Journal of Accounting and Economics 19 (1995): 3-28.
- Gibbons, R., Murphy, K. Relative performance evaluation for chief executive Officers. Industrial and Labor Relations Review (February): 30-51.
- Gonedes, N. J. Properties of accounting numbers : Models and tests. Journal of Accounting Research (Autumn 1973) : 212-237.
- Guay, W., Kothari, S., Watts, R. A market-based evaluation of discretionary accrual models. Journal of Accounting Research (Supplement 1996): 83-115.
- Healy, P.M. The effect of bonus schemes on accounting decisions. Journal of Accounting and Economic 7 (1985): 85-107.
- Healy, P.M. Discussion of a market-based evaluation of discretionary accrual models Journal of Accounting Research 34 (1996): 107-114.
- Hirst, D.E. Auditor sensitivity to earnings management. Contemporary Accounting Research 11 (1994): 405-422.
- Holmstrom, B. Moral hazard and observability. Bell Journal of Economics (Spring): 74-91.
- Holmstrom, B. Moral hazard in teams. Bell Journal of Economics (Autumn): 324-340.
- Holthausen, R., Larcher, D., and Sloan, R. Annual bonus schemes and the manipulation of earnings. Journal of Accounting and Economics (February): 29-74.
- Inten Meutia, Radzial Abdul Latiff and Romlah Jaffar. The Moderating role of independence in the relationship between quality and earning management [CD-ROM]. Bangkok.: Chulalongkorn University, 2004.
- Jensen, M. and Meekling, W. Theory of the firm: managerial behaviour agency costs and ownership structure. Journal of Financial Economics 3 (1976): 305-360.
- Jones and Jennifer J. Earnings management during import relief investigations. Journal of Accounting Research 29 (1991): 193-228.

- Kabota Keiichi, Suda Kazuyuki and Takehara Hitoshi. Market Inefficiency, role of earnings information, and the stock returns: The time-series properties of Japanese accounting numbers [CD-ROM]. Bangkok.: Chulalongkorn University, 2004.
- Kang, S., Sivaramakrishnan, K. Issues in testing earnings management and an instrumental variable approach. Journal of Accounting Research (Autumn 1995): 353-367.
- Lang, M. and Lundholm, R. The relation between security returns, Firm earnings, and industry earnings. Contemporary Accounting Research 13 (Fall 1996): 607-629.
- Latane ; Henry A. And Charles P. Standardized unexpected earnings 1971-1977. Journal of Finance 34 (1979): 717-724.
- Loudder, M. L., and Khurana, I.K. The information content of audit qualifications. Auditing: A Journal of Practice&Theory 11 (1992): 69-82.
- Magee, Robert P. Industry-wide commonalities in earnings. Journal of Accounting Research (Autumn 1974) : 270-287.
- Myung Seok Park and Byung T. Ro. The effect of firm-industry earnings correlation and announcement timing on firms' accrual decision. The British Accounting Review 36 (2004) : 269-289.
- Patricia M. Dechow, Amy P. 1999. Hutton and Richard G. Sloan. An empirical assessment of the residual income valuation model. Journal of Accounting&Economics : 1-34.
- Peasnell, K., and Popoe, P., Young, S. Accrual management to meet earnings targets: UK evidence pre- and post-Cadbury. British Accounting Review 32 (2000): 415-445.
- Pratomsrimek Somsak. Earnings management to avoid mandatory rehabilitation status: Empirical evidence from the stock exchange of Thailand [CD-ROM]. Bangkok.: Chulalongkorn University, 2004.
- Pyo, Y., Lustgarten, S. Differential intra-industry information transfer associated with management earnings forecasts. Journal of Accounting and Economics (December 1990) : 365-379.

- Rahman, Rashidah A. The accuracy of management forecasts in Malaysian IPO prospectus [CD-ROM]. Bangkok.: Chulalongkorn University, 2004.
- Sloan ; Richard G. Do stock prices fully reflect information in accruals and cash flows about future earnings?. Accounting Review 71 (1996): 289-315.
- Subramanyam, K. The pricing of discretionary accruals. Journal of Accounting and Economics (August-December 1996): 249-281.
- Tanja Hellberg and Mohammad Tahir. Stock market volatility : Evidence from Sweden [CD-ROM]. Bangkok.: Chulalongkorn University, 2004.
- Teoh, S.H. and Wong, T.J. Perceived auditor quality and the earnings response coefficient. The accounting Review 68 (1993): 346-367.
- Teoh, S.H., Welch, L., and Wong, T.J. Earnings management and the underperformance of seasoned equity offerings. Journal of Financial Economics 50 (1998): 63-99.
- Tureman, B. Theories of earnings announcement timing. Journal of Accounting and Economics (October 1990): 285-301.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Regression Analysis)

สมมติฐานหรือเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยมี 5 ข้อ ซึ่งเป็นเงื่อนไขเกี่ยวกับความคลาดเคลื่อน (error or residual) การที่ผู้วิเคราะห์จะนำสมการ $\hat{Y} = a + bx$ ไปประยุกต์ใช้ทั้งในแง่แสดงระดับและทิศทางของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X และ Y หรือพยากรณ์ค่า Y เมื่อกำหนดค่า X ผู้ใช้จะต้องมีความมั่นใจในความถูกต้องของสมการ $\hat{Y} = a + bx$ โดยจะต้องตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเกี่ยวกับค่าคลาดเคลื่อน ($e_i = Y_i - \hat{Y}_i$) ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของค่าคลาดเคลื่อน = 0 ($E(e) = 0$)
2. ค่าคลาดเคลื่อนต้องมีการแจกแจงแบบปกติ
3. ค่าคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระกัน
4. ค่าแปรปรวนของ e คือ σ^2 ซึ่งต้องคงที่ทุกค่าของ X
5. ตัวแปรอิสระ X_i และ X_j ต้องเป็นอิสระกัน

เงื่อนไขทั้ง 5 ข้อข้างต้นจะต้องเป็นจริง จึงจะสามารถใช้ทดสอบ F และ t ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X และ Y สำหรับการตรวจสอบเงื่อนไขทั้ง 5 ข้อข้างต้นจะได้กล่าวถึงโดยละเอียดต่อไป นอกจากนี้เงื่อนไขเกี่ยวกับความคลาดเคลื่อนทั้ง 5 ข้อข้างต้นแล้ว ก่อนจะคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย (a และ b) จะต้องตรวจสอบว่าความสัมพันธ์ของ X และ Y อยู่ในรูปเชิงเส้นจริงหรือไม่และตรวจสอบค่าที่ผิดปกติ (outlier) โดยการใช้แผนภาพการกระจาย เป็น Graphs และ Scatter เป็นต้น

นอกจากนั้น การตรวจสอบเงื่อนไขของค่าคลาดเคลื่อนทั้ง 4 ข้อข้างต้นจะใช้ในการพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรว่ารูปแบบเป็นเชิงเส้นหรือไม่ ถ้าตรวจสอบค่าคลาดเคลื่อนแล้วพบว่าไม่เป็นไปตามเงื่อนไข จะต้องพิจารณารูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เชิงเส้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(1) การตรวจสอบค่าเฉลี่ยของค่าคลาดเคลื่อน

การหาค่า a และ b โดยทำให้ผลบวกกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมีค่าต่ำสุด จะทำให้ $\sum e_i = 0$

$$\text{ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน} = E(e) = \frac{\sum e_i}{n} = \frac{0}{n} = 0$$

ดังนั้น เงื่อนไขข้อนี้จึงเป็นจริงเสมอ

(2) การตรวจสอบค่าแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน

เป็นการตรวจสอบว่า $\text{Var}(e) = \sigma^2 =$ ค่าคงที่ทุกค่าของ X กรณีที่ $\text{Var}(e)$ ไม่เท่ากันทุกค่าของ X จะเรียกว่าเกิดปัญหา Heteroscedastic เนื่องจาก $\text{Var}(e) = \text{Var}(\hat{Y})$ ดังนั้น การตรวจสอบความคงที่ของค่าแปรปรวนจึงอาจพิจารณาจากกราฟ X กับ e หรือกราฟของ Y กับ e หรือระหว่าง e กับ \hat{Y} ก็ได้

การทดสอบความแตกต่างกันของความแปรปรวน หรือการกระจายของข้อมูลหลาย ๆ ชุด หรือหลายประชากร ซึ่งจะเป็นเงื่อนไขในการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการเท่ากันของค่าเฉลี่ยของหลายประชากร สถิติที่ใช้ในการทดสอบคือ Levene's

สมมติฐานการทดสอบคือ

$$H_0: \sigma_1^2 = \sigma_2^2 = \dots = \sigma_k^2; k = \text{จำนวนประชากร}, k \geq 2$$

$$H_1: \sigma_i^2 \neq \sigma_j^2 \text{ อย่างน้อย 1 คู่}; i \neq j$$

ตารางภาคผนวกที่ 1 Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	df1	df2	Sig.
ACCRUAL T(1)	2.099	2	289	.124
ACCRUAL T(2)	1.736	2	289	.178

จากตาราง ค่า Sig. (Significance) = 0.124 และ 0.178 ซึ่งมากกว่า 0.05 ยอมรับ H_0 จึงสรุปได้ว่าค่าแปรปรวนของรายการคงค้างทุกประเภทอุตสาหกรรมเท่ากัน

(3) การตรวจสอบความเป็นอิสระกันของค่าคลาดเคลื่อน

การตรวจสอบความเป็นอิสระกันของ e_i และ e_j โดยที่ $e_i = Y_i - \hat{Y}_i$ และ $e_j = Y_j - \hat{Y}_j$ ทำได้ 2 วิธี คือ

(I) โดยการเขียนกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง e_i กับ t

(II) ใช้สถิติทดสอบ Durbin-Watson

การทดสอบว่าค่า e_i และ e_j เป็นอิสระกันหรือไม่ โดยใช้สถิติทดสอบ Durbin-Watson จะพิจารณาจากค่า Durbin-Watson สำหรับค่าวิกฤติของ Durbin-Watson จะขึ้นกับขนาดตัวอย่าง (n) และจำนวนตัวแปรอิสระในสมการความถดถอย (k)

- ถ้า Durbin-Watson มีค่าใกล้ 2 (นั่นคือ มีค่าในช่วง 1.5 ถึง 2.5) จะสรุปว่า e_i และ e_j อิสระกัน
- ถ้า Durbin-Watson < 1.5 แสดงว่าความสัมพันธ์ของ e_i และ e_j อยู่ในทิศทางบวก และถ้า Durbin-Watson มีค่าใกล้ศูนย์ แสดงว่า e_i และ e_j มีความสัมพันธ์กันมาก
- ถ้า Durbin-Watson > 2.5 แสดงว่าความสัมพันธ์ของ e_i และ e_j อยู่ในทิศทางลบ และถ้า Durbin-Watson มีค่าใกล้ 4 แสดงว่า e_i และ e_j มีความสัมพันธ์กันมาก
- หรือจะพิจารณาจากค่า Significance ของสถิติทดสอบ Durbin-Watson ถ้าค่า Significance น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่กำหนด จะปฏิเสธสมมติฐาน H_0 หรือสรุปได้ว่า e_i และ e_j มีความสัมพันธ์กัน

สำหรับวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะทำการทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าคลาดเคลื่อนโดยใช้ค่าสถิติ Durbin-Watson ในการตรวจสอบ

ตารางภาคผนวกที่ 2 Durbin-Watson

Durbin-Watson	ตัวแปรในการทดสอบ					
	NI กำไรสุทธิ	CORRELATION ระดับความสัมพันธ์	CFO กระแสเงินสด	ACCRUAL รายการคงค้างป้อดดีต	SIZE ขนาดกิจการ	MIXs รวมทุกตัวแปร
ตัวแบบที่ 1	1.918	1.915	1.901	1.956	1.813	1.973
ตัวแบบที่ 2	1.923	1.92	1.864	1.876	1.951	2.029

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าสถิติ Durbin-Watson ของตัวแปรทุกตัวอยู่ในช่วงระหว่าง 1.5-2.5 จึงสามารถสรุปได้ว่า e_i และ e_j อิสระกัน

(4) การตรวจสอบว่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติหรือไม่

การตรวจสอบว่าค่าคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติหรือไม่หลายวิธี คือ Histogram, boxplot, stem-and-leaf, Normal Probability Plot หรือ Detrended Normal Plot ซึ่งจะต้องวิเคราะห์จากกราฟ และสรุปเองว่าข้อมูลมีความสมมาตร หรือมีการแจกแจงปกติหรือไม่ จึงเป็นไปได้ที่นักวิเคราะห์จะสรุปต่างกัน จึงมีการใช้สถิติทดสอบเพื่อทดสอบว่า ข้อมูลมีการแจกแจงปกติหรือไม่ ควบคู่กันไปกับการพิจารณาจากกราฟ สำหรับสถิติทดสอบที่ใช้มี Kolmogorov-Smirnov Test กับ Shapiro-Wilk Test ซึ่งในวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเลือกใช้สถิติทดสอบ Kolmogorov เนื่องจากข้อมูลตัวอย่างมีมากกว่า 50 ตัวอย่าง

สมมติฐานของการทดสอบ คือ

H_0 : (สุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีการแจกแจงแบบปกติ) ความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ

H_1 : (สุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ไม่ได้มีการแจกแจงแบบปกติ) ความคลาดเคลื่อนไม่ได้มีการแจกแจงแบบปกติ

ตารางภาคผนวกที่ 3 Tests of Normality

	Kolmogorov-Smirnov(a)		
	Statistic	Df	Sig.
INDUSTRY	.331	292	.000
DAYS	.087	292	.000
CLASSIFY	.516	292	.000
CORREATION	.335	292	.000
NI	.336	292	.000
SIZE	.365	292	.000
CFO	.341	292	.000
ACCRUAL T(1)	.327	292	.000
ACCRUAL T-1(1)	.355	292	.000
ACCRUAL T(2)	.329	292	.000
ACCRUAL T-1(2)	.347	292	.000

a Lilliefors Significance Correction

จากตาราง ค่า Sig. (Significance) = 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่าตัวแปรทั้งหมดไม่ได้มีการแจกแจงแบบปกติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมีจำนวนมากกว่า 30 จึงสันนิษฐานได้ว่าตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบมีการแจกแจงแบบปกติ

(5) การตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระ X_i และ X_j ต้องเป็นอิสระกัน

การตรวจสอบความเป็นอิสระกันของตัวแปรอิสระในการวิจัยนี้จะพิจารณาจากค่า Pearson Correlation โดยหากตัวแปรอิสระคู่ใดมีค่าของ Pearson Correlation มากกว่า 0.70 จึงจะถือว่าตัวแปรอิสระคู่ดังกล่าวไม่เป็นอิสระกันอาจต้องพิจารณาตัดตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งออกจากสมการถดถอยเชิงพหุเพื่อความน่าเชื่อถือของผลการทดสอบ

แสดงค่าสถิติทดสอบความเป็นอิสระกันของตัวแปรอิสระ ดังตารางภาคผนวกที่ 4
Correlations

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางภาคผนวกที่ 4 Correlations

		ACCRUAL T(2)	INDUSTRY	DAYS	CLASSIFY	CORRLEATION	NI	SIZE	CFO	ACCRUAL T-1(2)
Pearson Correlation	ACCRUAL T(2)	1.000	-.084	-.034	-.011	-.334	-.327	-.546	-.435	.513
	INDUSTRY	-.084	1.000	-.026	.009	-.008	-.009	-.007	-.041	-.015
	DAYS	-.034	-.026	1.000	-.007	.060	.066	.104	.075	-.009
	CLASSIFY	-.011	.009	-.007	1.000	.004	.006	-.033	-.069	-.001
	CORRLEATION	-.334	-.008	.060	.004	1.000	.996	.681	.741	-.340
	NI	-.327	-.009	.066	.006	.996	1.000	.678	.735	-.345
	SIZE	-.546	-.007	.104	-.033	.681	.678	1.000	.851	-.045
	CFO	-.435	-.041	.075	-.069	.741	.735	.851	1.000	-.008
	ACCRUAL T-1(2)	.513	-.015	-.009	-.001	-.340	-.345	-.045	-.008	1.000
Sig. (1-tailed)	ACCRUAL T(2)	.	.077	.282	.424	.000	.000	.000	.000	.000
	INDUSTRY	.077	.	.331	.436	.446	.437	.453	.244	.398
	DAYS	.282	.331	.	.455	.155	.130	.038	.101	.439
	CLASSIFY	.424	.436	.455	.	.470	.456	.289	.121	.495
	CORRLEATION	.000	.446	.155	.470	.	.000	.000	.000	.000
	NI	.000	.437	.130	.456	.000	.	.000	.000	.000
	SIZE	.000	.453	.038	.289	.000	.000	.	.000	.219
	CFO	.000	.244	.101	.121	.000	.000	.000	.	.443
	ACCRUAL T-1(2)	.000	.398	.439	.495	.000	.000	.219	.443	.
N	ACCRUAL T(2)	292	292	292	292	292	292	292	292	292
	INDUSTRY	292	292	292	292	292	292	292	292	292
	DAYS	292	292	292	292	292	292	292	292	292
	CLASSIFY	292	292	292	292	292	292	292	292	292
	CORRLEATION	292	292	292	292	292	292	292	292	292
	NI	292	292	292	292	292	292	292	292	292
	SIZE	292	292	292	292	292	292	292	292	292
	CFO	292	292	292	292	292	292	292	292	292
	ACCRUAL T-1(2)	292	292	292	292	292	292	292	292	292

จากตารางสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดเป็นอิสระจากกัน กล่าวคือ ไม่จำเป็นต้องตัดตัวแปรอิสระตัวใดตัวหนึ่งของจากการทดสอบสมการถดถอยเชิงพหุ เพราะตัวแปรอิสระมิได้มีความสัมพันธ์กันเองแต่อย่างใด ตรงกันข้ามตัวแปรอิสระทุกตัวน่าจะนำมาทดสอบความสัมพันธ์กับตัวแปรตามเพื่อหาคำตอบของการวิจัยต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวจิรบุษ สันโดด เกิดวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2524 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบัญชี กลุ่มบัญชีต้นทุน เกียรตินิยมอันดับ 1 คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร ในปีการศึกษา 2545 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท บัญชีมหาบัณฑิต สาขาการบัญชีบริหาร คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2546 ปัจจุบันทำงานทางด้านสอบบัญชีที่บริษัท สอบบัญชีธรรมนิติ จำกัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย